

Općina Novi Grad Sarajevo
„Grad po mjeri djeteta“

AKCIONI PLAN ZA DJECU OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO ZA PERIOD 2018 - 2020. GODINA

Novi Grad Sarajevo
„Grad po mjeri djeteta“

**AKCIONI PLAN ZA DJECU
OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO
ZA PERIOD 2018 - 2020. GODINA**

Sarajevo, 2017. godina

PROJEKAT REALIZIRA I PODRŽAVA

OPĆINA NOVI GRAD SARAJEVO

u saradnji sa

"NAŠA DJECA"

UDRUŽENJE ZA OSTVARIVANJE PRAVA DJETETA

IMPRESUM

Stručni tim za izradu Akcionog plana:

Amra Hašimbegović-Vučković,	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo
Fahra Zvizdić,	Služba za obrazovanje, kulturu i sport
Danka Požek,	Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo
Jasminka Smlatić-Muhadžić,	Dom zdravlja Novi Grad Sarajevo
Ornela Kurspahić,	Četvrta policijska uprava Novi Grad Sarajevo
Zehra Salman,	Udruženje "Naša djeca" Sarajevo

Asistent u pripremi Akcionog plana: Lejla Musakadić

Konsultant u izradi AP: Ladirslava Hamzić

Lektura i korektura: Lejla Veiz i Maida Mehić

Grafički dizajner: Aida Redžović

Fotografije: Arhiva općine Novi grad Sarajevo i udruženja „Naša djeca“ Sarajevo

Štampa: Pikok d.o.o.

“GRAD / OPĆINA PO MJERI DJETETA”

Stvaranje nove klime za djecu na lokalnom nivou istaknuto je na Specijalnoj sjednici Generalne skupštine UN-a održane u maju 2002. godine. U dokumentu “Svijet prilagođen djeci” naloženo je državama potpisnicama UN Konvencije o pravima djeteta da razvijaju “Gradove po mjeri djeteta”. Ovaj globalni pokret postaje pokretačka snaga za dječija prava širom svijeta. Mnogi gradovi u svijetu i Evropi postaju “Gradovi po mjeri djeteta”.

“Grad / Općina po mjeri djeteta” predstavlja sistem dobre uprave koja je posvećena punoj provedbi Konvencije o pravima djeteta. Lokalne vlasti su najbolje pozicionirane da prilagode u praksi obaveze koje su preuzete na državnom nivou i tako postanu ključna komponenta nacionalnog programa djelovanja za djecu.

Cilj akcije je poboljšati situaciju u zajednici, unaprijediti uslove života djece prepoznavanjem i ostvarivanjem prava djece uz aktivno učešće djece. Akcija obuhvata sve segmente života djeteta u lokalnoj zajednici: socijalnu zaštitu djece, odgoj i obrazovanje, kulturu, sport, slobodno vrijeme i rekreaciju djece, zdravlje, sigurno i zdravo okruženje za djecu, kao i učešće nevladinih organizacija i privatnog sektora u dostizanju što boljih uslova za život djece.

Uključivanjem u globalnu akciju “Grad po mjeri djeteta”, zajednica će dostići visoke standarde u zaštiti i sigurnosti djece i imati na raspolaganju sve potrebne informacije / izvještaje po pitanju implementacije i poštivanja prava djeteta, kao i mjere koje se trebaju poduzeti u cilju progressa.

Na inicijativu Udruženja "Naša djeca" Sarajevo, Gradska uprava Grada Sarajeva, odnosno Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na 40. sjednici održanoj 22. 7. 2008. godine, donosi Odluku o pristupanju akciji "Grad / Općina po mjeri djeteta", zajedno s općinama koje čine Grad Sarajevo: Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad Sarajevo i Stari Grad Sarajevo.

Iste godine, Općinsko Vijeće Novi Grad Sarajevo donosi Odluku o pristupanju globalnoj akciji "Grad / Općina po mjeri djeteta". Općina Novi Grad Sarajevo kontinuirano radi na razvijanju politika i strategija koje će biti naklonjene djeci, njihovim potrebama i poštivanju njihovih prava na lokalnom nivou. Do sada je postignut određeni progres koji će u bliskoj budućnosti zadovoljiti i ispuniti kriterije neophodne za dobijanje statusa "Grad / Općina po mjeri djeteta".

UVOD

Bosna i Hercegovina, zemlja potpisnica UN Konvencije o pravima djeteta (UNCRC) obavezala se da će poduzimati sve potrebne mjere i aktivnosti u cilju pune provedbe Konvencije o pravima djeteta, te kreirati politike i strategije koje će biti naklonjene djeci i koje će doprinijeti poboljšanju uslova života i usluga za djecu na svim nivoima. Bosna i Hercegovina je do sada uz Konvenciju o pravima djeteta potpisala i dva fakultativna protokola, i to: Fakultativni protokol o uključivanju djece u oružane sukobe i Fakultativni protokol o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji iz 2000., kao i Deklaraciju o Milenijskim ciljevima razvoja.

U proteklom periodu urađena su tri akciona plana za djecu Bosne i Hercegovine (2002–2010, 2011–2014, 2015–2018), kao i izvještaji o implementaciji Konvencije o pravima djeteta za UN Komitet za prava djeteta u Ženevi.

Akcionni plan za djecu Bosne i Hercegovine za period 2015–2018. posebno ističe ulogu lokalnih zajednica u konkretizaciji mjera i aktivnosti iz Akcionog plana za djecu, te potrebu izrade akcionih planova prilagođenih potrebama i prioritetima djece u lokalnim zajednicama.

Lokalni akcionni plan za djecu je strateški dokument čiji je cilj stvaranje sigurnog i ugodnog okruženja za djecu u skladu sa principima definisanim u Konvenciji o pravima djeteta, dokumentu "Svijet po mjeri djeteta" i Akcionim planom za djecu Bosne i Hercegovine. To je instrument za ostvarivanje prava djeteta i poboljšanje položaja djece u lokalnim zajednicama, pomoću kojeg se može obezbijediti ravnopravan tretman sve djece, posebno marginalizovanih grupa djece.

Općina Novi Grad Sarajevo 2009. godine donosi prvi Akcionni plan za djecu za period 2010–2011. kojeg usvaja Općinsko vijeće. Podaci iz Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za djecu 2010–2011. poslužili su kao mjerilo napretka Općine Novi Grad Sarajevo u periodu između dva Akciona plana za djecu.

Uviđajući značaj i važnost projekta "Grad / Općina po mjeri djeteta" i člana 5. Odluke o pristupanju projektu "Grad / Općina po mjeri djeteta" Općinskog vijeća Novi Grad Sarajevo ("Sl. novine Kantona Sarajevo broj 26/08") i prijedloga Službe za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo, akt broj 02/07-41-078/16 od 29. 03. 2016. godine, općinski načelnik je 2016. imenovao Stručni tim za realizaciju projekta, izradu i praćenje Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo za period 2018–2020.

AKCIONI PLAN ZA DJECU OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO 2018–2020. GODINA

Akcioni plan za djecu Općine Novi Grad Sarajevo za period 2018–2020. (APONGS) sagledava sveobuhvatne potrebe djece i mladih na lokalnom nivou i nedostajuće kapacitete koji će u naznačenom periodu planiranim aktivnostima biti nadomješteni, što će doprinijeti napretku u ostvarivanju i poštivanju prava djeteta na lokalnom nivou.

Potreba za izradom Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo proističe iz obaveze i odnosa vlasti prema velikoj populaciji djece do 18 godina koja žive na prostoru Općine Novi Grad Sarajevo. Prema podacima Zavoda za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine u Općini Novi Grad Sarajevo je 2015. godine evidentirano 19.931 dijete od 0 do 14 godina starosti. U 2016. godini broj djece od 0 do 14 godina starosti je 22.406 djece, a u 2017. godini taj broj je 19.044 djeteta starosti od 0 do 14 godina. Ako tome dodamo djecu od 15 do 18 godina života, taj broj je znatno veći. Prateći broj djece koja završavaju 8. ili 9. razred u osnovnim školama sa područja općine Novi Grad Sarajevo, koji iznosi u prosjeku oko 1.100 do 1.300 djece na godišnjem nivou, dođemo do brojke oko 4.800 djece od 15 do 18 godina starosti. Dakle, pošto se nigdje ne vodi statistička evidencija broja djece od 0 do 18 godina starosti, gore korištenim podacima došlo bi se do podatka da je taj broj oko 23.850 djece. Tako veliki broj djece i mladih zahtijeva uspostavljanje usmjerene i dogovorene politike prema djeci i mladima.

Svrha Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo, za period 2018–2020, je da se nastavi s realizacijom aktivnosti na nadomještanju nedostajućih kapaciteta evidentiranih u prethodnim planovima, osigurati najbolje uslove za rast i razvoj djece, te dostići najviše standarde zaštite prava djeteta na lokalnom nivou.

Cilj Akcionog plana je: uspostavljanje sistema i politika naklonjenih djeci i dostizanje evropskih standarda brige o djeci.

Posebni ciljevi Akcionog plana su:

- motiviranje uposlenika u Općini za rad na zaštiti prava djeteta;
- dosljedno provođenje zakonskih propisa i podzakonskih akata uz obezbjeđenje sredstava putem budžeta;
- obezbjeđenje funkcioniranja mehanizama koji će garantirati participaciju djece u pitanjima koja se tiču djeteta;
- razvijanje uslova za kvalitetno obrazovanje sve djece;
- razvijanje odgovornosti porodice za potrebe djece;
- pomoć porodici u odgoju i zaštiti djece;
- organiziranje slobodnog vremena djece u skladu sa potrebama djece i mladih;
- zdravstvena zaštita djece i mladih, njegovanje i razvijanje zdravih stilova života;
- obezbijediti uslove za bezbjedno odrastanje djece i mladih;
- razvijanje partnerskih odnosa s nevladinim organizacijama koje imaju programe za djecu i s djecom;
- uključivanje poduzetnika i kompanija na poboljšanje uslova života djece i mladih u lokalnoj zajednici;
- uspostavljanje mehanizama za praćenje i ostvarivanje prava djeteta u porodici, školi i lokalnoj zajednici.

Metodologija u izradi Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo prati *Programska područja* UN Konvencije o pravima djeteta, koja obuhvata i sumira sve potrebe i segmente života djece u lokalnoj zajednici kroz osam (8) *Programskih područja*.

U pripremi i izradi Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo, uključen je Dječiji parlament Općine Novi Grad Sarajevo, čiji rad i aktivnosti kontinuirano podržava Općina Novi Grad Sarajevo, Udruženje "Naša djeca" Sarajevo i "Save the Children International" kroz projekat "Ulaganje u djecu". Dječiji parlament je uradio istraživanje potreba djece i mladih u oblasti obrazovanja, socijalne zaštite, zdravlja, sigurnog okruženja, kulture, sporta i slobodnog vremena djece na lokalnom nivou. Na osnovu dobijenih rezultata istraživanja, djeca i mladi su dali svoja mišljenja i stavove po svim pitanjima u vidu preporuka koje je Stručni tim za izradu i praćenje realizacije Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo uvažio planiranjem i postavljanjem određenih mjera.

Standardi koje treba da postigne Općina Novi Grad Sarajevo usaglašeni su sa standardima UN Komiteta za prava djeteta, fakultativnim protokolima uz Konvenciju o pravima djeteta, evropskim konvencijama koje je naša zemlja ratificirala, kao i strategijama razvoja BiH, Federacije BiH, indikatorima za praćenje prava djeteta u BiH, Strategijom za izjednačavanje mogućnosti osobama s invaliditetom u FBiH, Strategijom za nadzor nad opojnim drogama, sprečavanje i suzbijanje zloupotrebe opojnih droga, kao i Strategijom razvoja Općine Novi Grad Sarajevo, te Strategijom za mlade Općine Novi Grad Sarajevo.

Evaluacija realizacije Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo vršit će se unutarnjom evaluacijom kroz izvještaje za Općinsko vijeće Novi Grad Sarajevo i eksternom evaluacijom koju će vršiti posebna komisija na osnovu usvojenih indikatora na nivou BiH.

I Programsko područje

ZAKONSKA REGULATIVA I FINANSIJSKI OKVIR

Na nivou Općine Novi Grad Sarajevo donesena je Strategija razvoja Općine Novi Grad Sarajevo za period 2014–2020. godina, Strategija za mlade Općine Novi Grad Sarajevo 2014–2020, kao i Strategija razvoja sporta Općine Novi Grad Sarajevo 2013–2019. godina. U okviru svoje nadležnosti, općinske službe primjenjuju Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH¹, Statut Općine i statute mjesnih zajednica, Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom Kantona Sarajevo², Porodični zakon FBiH³, i Zakon o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, kao i brojne podzakonske akte koji su proizašli iz zakonskih regulativa.

Općina Novi Grad Sarajevo obezbijedila je uslove za primjenu Zakona o principima lokalne samouprave u skladu s do sada dozvoljenim ovlastima viših nivoa vlasti. Mjesne zajednice konstituisane su u skladu sa zakonom, Statutom općine i statutima mjesnih zajednica.

Općina Novi Grad Sarajevo je obezbijedila i uslove za provođenje propisa koji uređuju

¹ "Službene novine FBiH", broj 49/06, 51/09

² "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 38/14 – prečišćeni tekst

³ Porodični zakon FBiH – Zakon o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona FBiH, "Službene novine FBiH", broj 31/14, od 23. 04. 2014.

oblast dječije zaštite na način da je formirala Službu za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo, zatim Službu za obrazovanje, kulturu i sport, kao i druge službe neophodne za funkcionisanje lokalne zajednice i praćenje potreba građana. Kontinuiranim praćenjem socijalno-ekonomskog stanja građana, a posebno porodica s djecom, Općina Novi Grad Sarajevo je putem budžeta iskazala senzibilitet za potrebe djece i mladih, stvaranjem što povoljnijih uslova za život ove populacije na nivou lokalne zajednice.

U cilju implementacije donesenih strateških planova, posebno onih koji tretiraju prava djeteta, Općina Novi Grad Sarajevo je uspostavila Savjet sigurnosti Općine Novi Grad Sarajevo koji je zadužen za implementaciju Akcionog plana za prevenciju maloljetničkog prestupništva i rad s maloljetnicima u sukobu sa zakonom za period 2018–2020, te Stručni tim za realizaciju projekta "Grad / Općina po mjeri djeteta" i izradu i praćenje realizacije Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo za period 2018– 2020. kao mehanizme koji će djelovati i doprinijeti ostvarivanju ciljeva.

Koliki značaj Općina Novi Grad Sarajevo pridaje djeci i potrebama djece, vidljivo je iz izjave koju je općinski načelnik dao prilikom usvajanja budžeta Općine za 2016. godinu: "Radi se o razvojnom budžetu, s obzirom da je najveći dio sredstava izdvojen za kapitalne izdatke, kojim je obuhvaćeno mnogo razvojnih projekata na prostoru općine. To se odnosi na izgradnju školskih objekata, saobraćajne i komunalne infrastrukture, te druge sadržaje koji su stanovnicima naše općine potrebni. Značajan dio budžeta bit će usmjeren za socijalne i zdravstvene potrebe, zatim stipendiranje uspješnih učenika i studenata, kao i finansiranje užina za učenike s težim materijalnim stanjem, troškove prevoza učenika sa poteškoćama u razvoju, te finansijsku pomoć osobama starijim od 65 godina koje nisu osigurane"⁴.

---

⁴ Budžet Općine za 2016. godinu je 35.885.000,00 KM, "Informativni časopis Općine Novi Grad Sarajevo", 2016. godina, broj 15

Stanovništvo općine Novi Grad Sarajevo

Općina Novi Grad Sarajevo spada u red najmnogoljudnijih općina u Bosni i Hercegovini i u općine koje kontinuirano imaju pozitivan prirodni priraštaj stanovništva, što je rezultat povoljnih uslova za razvoj stanogradnje za kolektivne i individualne oblike stanovanja.

Dobna struktura stanovništva u Općini Novi Grad Sarajevo

Tabela 1.⁵

Izvor podatka	Od 0 do 14 godina	Od 15 do 64 godina	Više od 65 godina	Ukupo stanovništvo
Podaci ZZS FBiH sa 30. 06. 2015. god.	19.391 15,30 %	88.447 69,80 %	18.870 14,90 %	126.708 100 %
Podaci ZZS FBiH sa 30. 06. 2016. god.	22.406 18,70 %	83.922 70,10 %	13.366 11,20 %	119.694 100 %
Podaci ZZS FBiH sa 30. 06. 2017. god.	19.044 15,90 %	82.857 69,20 %	17.793 14,90 %	119.694 100 %

Iz podataka dobne strukture stanovništva općine vidljiv je visok procenat radno sposobnog stanovništva koji se kreće od 69,20 do 70,10 %, kao i visok procenat broja djece od 0 do 14 godine koji se kreće od 15,30 do 18,70 %, te stanovništva s više od 65 godina starosti koji se kreće od 11,20 do 14,90 %. Dodaju li se djeca starosti od 15 do 18 godina starosti, procenat učešća djece u ukupnom broju stanovništva je značajno veći (oko 19,92 %).

U odnosu na ostale gradske općine, općina Novi Grad Sarajevo ima najviše djece. Uredna interna evidencija mjesnih zajednica omogućava sigurnije planiranje institucionalnih i drugih potreba djece, mladih i ostalog stanovništva u općini.

Praćenje podataka o broju djece omogućava lakše planiranje potreba na nivou Općine Novi Grad Sarajevo jer daje pregled koliko je djece doraslo za pripremnu nastavu prije polaska u školu, koliko djece prelazi iz 4. u 5. razred osnovne škole, koliko djece završava osnovnu školu i upisuje se u srednju školu i koliko djece postaje punoljetno.

Općina Novi Grad Sarajevo je još uvijek jedna od najbrojnijih lokalnih zajednica u BiH po broju stanovnika pa tako ima i veliki broj djece i mladih. U Općini Novi Grad Sarajevo živi 23.850 djece ili 19,92 % djece do 18 godina, što u strukturi stanovništva predstavlja drugu populaciju po veličini stanovnika. Tako veliki broj djece podrazumijeva dužnu pažnju svih struktura u ovoj Općini.

⁵ Kanton Sarajevo u brojkama, Federalni zavod za statistiku, Sarajevo 2015, 2016. i 2017.

Mjesne zajednice

U životu djece veoma važnu ulogu ima lokalna zajednica u okviru koje dijete raste, razvija se i stiče prva saznanja o svijetu oko sebe. Upravo zbog toga Općina se opredijelila da kroz projekat "Grad / Općina po mjeri djeteta" usmjeri svoje aktivnosti na prepoznavanje potreba djece i da im da dovoljno poticaja za njihov razvoj u skladu s njihovim mogućnostima.

Prema podacima ovlaštene službe i savjeta mjesnih zajednica, na području općine Novi Grad Sarajevo ima 28 mjesnih zajednica sa 119.694 stanovnika, od toga 19.044 djece od 0 do 14 godina. Podataka o djeci od 15 do 18 godina starosti nema, iako je po UN Konvenciji o pravima djeteta (član 1) dijete svako ljudsko biće mlađe od 18 godina.

U sedam mjesnih zajednica desne strane Općine, od Buča Potoka do Dobroševića ima 11.589 djece do 15 godina. Veliki je broj djece predškolskog uzrasta, a na raspolaganju su im samo tri obdaništa. Na tom području ima pet osnovnih škola, koje je u 2016/2017. godini pohađalo 3.744 učenika, te 562 učenika "Srednje elektrotehničke škole", što ukupno čini 4.306 učenika⁶.

Imajući u vidu da se djeca najbrže razvijaju od 0 do 3, odnosno 6 godina, i da se uloženi rad s djecom u tom periodu najviše vraća, nužno se nameće potreba obezbjeđenja prostora gdje djeca mogu da se druže i gdje se provode organizirane okupacione aktivnosti koje su zanimljive i značajne za razvoj djece.

⁶ Podaci o školskoj djeci su uzeti iz Programskog područja Obrazovanje i Mjesne zajednice

Prema Situacionoj analizi koju je u okviru Istraživanja s djecom⁷ provelo Udruženje "Naša djeca" Sarajevo, sa članovima PAR grupe – djece predstavnika Vijeća učenika iz svih osnovnih i srednjih škola, pokazalo se da Općina Novi Grad Sarajevo ima neravnomjerno raspoređenu infrastrukturu zdravstvenih, obrazovnih, socijalnih institucija, kao i objekata namijenjenih zadovoljavanju kulturnih i sportsko-rekreativnih aktivnosti djece.

Veliki broj djece u općini živi u padinskim naseljima u kojima nema dovoljan broj predškolskih ustanova, ulice su dijelom bez trotoara ili rukohvata, osjeća se nedostatak uređenog prostora, igrališta ili centara za slobodne aktivnosti djece. Posljednjih godina, situacija se značajno popravila.

Kako bi se smanjio navedeni disbalans, u skladu s raspoloživim budžetom Općina je u okviru programskih aktivnosti Prvog akcionog plana za djecu, pokrenula niz infrastrukturnih projekata kojima se poboljšava situacija u navedenim dijelovima Općine. Izgrađeni su sportsko-rekreativni centar i dvorana "Srce" u Buča Potoku, fiskulturna sala u JU OŠ "Behaudin Selmanović", završena je dogradnja JU OŠ "Mustafa Busuladžić", u zgradi đачkog doma "Željezničkog školskog centra" adaptiran je prostor za rad vrtića za dvije odgojne grupe, napravljeno je više dječijih i sportskih igrališta, završeni su projekti popravke krovova, utopljavanja i adaptacije prostora u školama. Posebno mjesto zauzima izgradnja rekreativno-sportskih sadržaja u Centru za rekreaciju, sport i edukaciju "Safet Zajko" u Halilovićima. Svake godine izdvajaju se značajna sredstva za putnu infrastrukturu, izgradnju trotoara, rukohvata, saobraćajne signalizacije, rekonstrukciju i izgradnju vodovodno / kanalizacione mreže te poboljšanje ulične rasvjete. Ovo je samo dio infrastrukturnih projekata koji su realizirani ili su u toku realizacije. Sve navedeno radi se kako bi se u što skorije vrijeme obezbijedili približno jednaki uslovi za siguran rast i razvoj sve djece, kao i mjesto ugodnog življenja građana u svim mjesnim zajednicama na području općine.

Podaci o infrastrukturi za djecu u mjesnim zajednicama

Tabelarni pregled⁸ daje zbirne podatke o infrastrukturnim objektima za djecu i mlade u mjesnim zajednicama na nivou općine. Ukupan broj objekata za sport i rekreaciju djece je imponozantan, ali nam ne daje pregled stanja tih objekata po mjesnim zajednicama. Evidencija infrastrukturnih objekata za djecu i mlade po mjesnim zajednicama dala bi preglednije podatke, što bi olakšalo planiranje i izgradnju nedostajućih kapaciteta.

⁷ Istraživanje s djecom provedeno je u svim osnovnim i srednjim školama Općine. U istraživanju je učestvovalo 424 učenika/ica iz 18 novogradskih osnovnih i srednjih škola. Učesnici PAR grupe učestvovali su u obradi podataka iz Istraživanja, a rezultati su objavljeni u brošuri "Mali zanju šta malima treba". Rezultati istraživanja precizno su registrirali sve nedostajuće kapacitete u mjesnim zajednicama, školi i općini. Izdavači: Općina Novi Grad Sarajevo i NVO "Naša djeca", Sarajevo.

⁸ Sportske površine Općine Novi Grad Sarajevo, Izvještaj Komisije, 12. 06. 2016. godine i podaci Službe za investicije i komunalne poslove, decembar 2017.

Podaci o infrastrukturi za djecu u mjesnim zajednicama**Tabela 2.**

	Sportski ili drugi objekti za djecu i mlade	Broj objekata
1.	Sportske plohe i igrališta	43
2.	Mobilijari ili parkovi	54
3.	Igralište za mali nogomet s vještačkom travom	3
4.	Broj školskih igrališta u osnovnim i srednjim školama	17
5.	Broj školskih sala u osnovnim školama	13
6.	Broj sportskih sala u srednjim školama	2
7.	Boćarske plohe	2
8.	Plohe za šah	5
9.	Sportske dvorane	3
10.	Stadion "Otoka"	1
11.	Bazen "Otoka"	1
12.	Centar za edukaciju, sport i rekreaciju "Safet Zajko" i Sportsko-rekreacioni centar "Srce" u Buča Potoku	2
13.	Teniski teren "Mojmilo" i Centar za edukaciju, sport i rekreaciju "Safet Zajko"	2
14.	Zimsko klizalište Centar za edukaciju sport i rekreaciju "Safet Zajko"	1
15.	Parkovi "Mojmilo", "Dobrinja" i Centar za edukaciju sport i rekreaciju "Safet Zajko"	3
16.	Društveni centar "Hermann Gmeiner", Mojmilo	1
17.	Kino "Novi Grad" Sarajevo	1
	UKUPNO	154

Sportska i druga infrastruktura za djecu u MZ **Pregled 2.**

Napredak u razvoju infrastrukture za slobodno vrijeme djece u MZ je vidan.

U analizi postignutih rezultata osvrnut ćemo se na rezultate ostvarene u **periodu od 2015. do 2017. godine kroz Programsku područja** u okviru Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo.

Poboljšanje općih uslova u kojima djeca žive manifestovalo se kroz različite aktivnosti.

U saradnji s Centrom za socijalni rad, općinske službe su radile na provođenju pravnog i finansijskog okvira za zadovoljavanje prava djece i porodice u skladu s važećom zakonskom regulativom koja uređuje oblast dječije i porodične zaštite, te primjene i usklađivanja prava

djece na osnovu UN Konvencije o pravima djeteta. U skladu s mogućnostima, Općina je pružila podršku porodicama u stanju socijalne potrebe, obezbijedila je użinu za djecu, stipendiranje djece, nabavku školskog pribora, logopedске tretmane za učenike/ce koji imaju teškoće u govoru.

Imajući u vidu da se u Općini Novi Grad Sarajevo povećava stambeni prostor privatnom gradnjom u padinskim dijelovima Hrasnog Brda, Aneksa, dijelovima Rajlovca i Reljeva, povećan je broj djece te se ukazala potreba za izgradnjom OŠ "Aneks" i proširenjem OŠ "Mustafa Busluladžić".

Vodeći računa o djeci sa poteškoćama u razvoju i njihovom kvalitetnom uključivanju u redovan obrazovni sistem, Općina izdvaja sredstva za prevoz djece, opremila je sedam logopedskih kabineta u osnovnim školama i od 2014. realizira se projekat govorno-jezičke rehabilitacije učenika u svih 14 škola.

U zadovoljavanju zdravstveno-higijenskih uslova života građana i djece, obezbijedena je vakcinacija djece, dezinfekcija školskih i predškolskih ustanova i vodovoda.

Provedeno je dosta aktivnosti koje doprinose poboljšanju sigurnosti djece na putu od kuće do škole osvjetljavanjem ulica, izgradnjom trotoara i zaštitne ograde, obezbjeđenjem prevoza za djecu koja stanuju daleko od škola.

Ulaganja Općine za potrebe djece u periodu od 2015. do 2017. godine

R.B.	Programsko područje	2015. god.	2016. god.	2017. god.
1.	Programsko područje 2 Socijalna zaštita djece	643.000,00 KM		
2.	Programsko područje 3 Obrazovanje Kapitalna ulaganja u obrazovanje	792.000,00 KM 1.258.000,00 KM	980.000,00 KM 1.422.000,00 KM	1.060.000,00 KM 1.605.000,00 KM
3.	Programsko područje 4 Slobodno vrijeme i rekreacija djece Sportsko-rekreativne aktivnost Kulturne aktivnosti	1.380.000,00 KM 360.000,00 KM	812.000,00 KM 275.000,00 KM	1.307.000,00 KM 398.000,00 KM
4.	Programsko područje 5 Zdravstvena zaštita djeteta	550.000,00 KM		

5.	<i>Programsko područje 6</i> Sigurno i zdravo okruženje za djecu	514.700,00 KM		
6.	<i>Programsko područje 7</i> Sredstva za nevladine organizacije ukupno Podrška NVO-a koje imaju programe za djecu	370.000,00 KM 220.000,00 KM	410.000,00 KM 250.000,00 KM	410.000,00 KM 250.000,00 KM
7.	<i>Programsko područje 8</i> Privredni sektor	-	-	-
	UKUPNA ULAGANJA	6.087.700,00 KM	4.149.000,00 KM	5.030.000,00 KM

Ulaganja Općine Novi Grad Sarajevo po djetetu u posljednje tri godine imala su trend rasta, kao i ulaganja za potrebe djece u odnosu na ukupan budžet Općine. *U skladu s rastom budžeta općine, rastu i ulaganja za djecu.*

Općina izdvaja značajna sredstva za oblast obrazovanja, ali u posljednje dvije godine prioritet ulaganja bio je dat za infrastrukturu objekata JU OŠ "Mustafa Busuladžić" i izgradnja JU OŠ "Aneks". U okviru nevladinog sektora potrebno je više stimulirati projekte neposrednog rada s djecom kroz različite aktivnosti u oblasti edukacije, sporta, kulture, ljudskih prava, zdravih stilova života, kao i pomoć roditeljima u odgoju i obrazovanju djece i mladih.

Potrebno je težiti da izdvajanja za potrebe djece i mladih budu što veća kako bi se pratili i dostigli standardi koji se primjenjuju u razvijenim zemljama Evrope, što će biti najbolji odgovor poštivanju standarda utvrđenih u UN Konvenciji o pravima djeteta.

Ukoliko želimo da sklonimo djecu s ulice, potrebno je učiniti mnogo više da slobodno vrijeme provode organizirano i u aktivnostima za koje imaju afinitet. Ukoliko omogućimo da djeca bez plaćanja mogu pohađati slobodne aktivnosti, dobit ćemo masovnost i mogući kvalitet. Ovaj način brige o djeci dat će mogućnost da se uključi što veći broj djece i mladih, posebno djece marginalizovanih grupa. Ovakav pristup zadovoljavanju potreba djece ohrabrit će djecu i njihove roditelje, a zajednicu potaknuti da osmišljeno i kvalitetno radi na razvijanju društvenih vrijednosti kod djece i mladih.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja, zakonska regulativa i finansijski okvir

Strateški cilj: Zaštita djece u skladu sa strateškim dokumentima i donesenim zakonskim propisima koji se primjenjuju na lokalnom nivou				
Specifični cilj 1: Obezbijediti dosljednu primjenu strateških dokumenata, zakona i budžeta za djecu				
R.B.	Aktivnost	Nosioci akt.	Rok	Indikatori
1.1.	Analiza primjene strateških planova Akcionog plana za djecu 2018–2020. i Akcionog plana za prevenciju maloljetničkog prestupništva 2017– 2019.	Općinske službe, Stručni tim, Savjet sigurnosti Općine Novi Grad Sarajevo, CSR i ostali akteri	2018/ 20.	Izveštaj o realiziranim aktivnostima i ostvarenim ciljevima iz akcionih planova i obezbijedena dosljedna primjena postojećih zakona i budžeta za djecu
1.2.	Svi aspekti definicije djeteta regulisani zakonom i planovima općinskih službi	Općinske službe, CSR i ostali akteri AP Općine Novi Grad Sarajevo	2018/20.	Provedena analiza zakona
1.3.	Obezbjedenje mehanizma koji garantuje participaciju djece u izradi programa i planova za djecu	Općinske službe i NVO "Naša djeca" Sarajevo	2018/20.	Formiran i aktivno radi Dječiji parlament ONGS, godišnji susret djece s načelnikom, poruke djece odraslima i druge aktivnosti djece u zajednici
Specifični cilj 2: Izrada AP za djecu Općine Novi Grad Sarajevo, praćenje realizacije i izvještavanje o realizaciji AP				
R.B.	Aktivnost	Nosioci akt.	Rok	Indikatori
2.1.	Aktivnosti na izradi AP za djecu Općine Novi Grad Sarajevo za period 2018–2020.	Stručni tim, općinske službe i Općinsko vijeće	2018/20.	Urađen i usvojen AP za djecu ONGS od strane Općinskog vijeća NGS 2018.
2.2.	Evaluacija rada Stručnog tima za izradu, realizaciju i praćenje AP za djecu Općine Novi Grad Sarajevo	Stručni tim za izradu, praćenje realizacije AP	2018/20.	Broj sastanaka Stručnog tima, učešće u aktivnostima realizacije projekta "Grad / Općina po mjeri djeteta"
2.3.	Izrada izvještaja o realizaciji AP Općine Novi Grad Sarajevo	Stručni tim za izradu, praćenje realizacije AP	2018/20.	Broj podnesenih i usvojenih izvještaja na Općinskom vijeću o realizaciji AP Općine Novi Grad Sarajevo i projekta "Grad / Općina po mjeri djeteta"

Specifični cilj 3: Sačiniti pregled budžeta za djecu za godine 2018–2020.				
R.B.	Aktivnost	Nosioci akt.	Rok	Indikatori
3.1.	Godišnji pregled budžeta za potrebe djece iskazan po <i>Programskim područjima</i> i izvještaj o realizovanim sredstvima	Općinske službe i Stručni tim za realizaciju projekta "Grad / općina po mjeri djeteta"	2018/20.	Jasan pregled budžeta za djecu i % u odnosu na ukupni budžet Općine, izvještaji o realizovanim sredstvima s komparativnim pokazateljima
3.2.	Budžet za potrebe djece obezbijeđen iz drugih izvora	Općinske službe, Stručni tim za projekat "Grad / općina po mjeri djeteta"	2018/20.	Pregled izvora sredstava i izvještaji o realizovanim sredstvima
3.3.	Ukupan budžet za potrebe djece u Općini	Općinske službe	2018/20.	Budžet planiran za potrebe djece iskazan % u odnosu na prethodnu godinu
3.4.	Ukupan iznos izdvajanja za potrebe djece po djetetu u tekućoj godini	Službe Općine	2018/20.	Postotak izdvojenih sredstava po djetetu
Specifični cilj 4: Uspostava evidencija o broju stanovnika, posebno djece prema starosnoj dobi (od 0 do 12 mjeseci; od 1 do 6 godina; od 7 do 14 godina i od 15 do 18 godina)				
R.B.	Aktivnost	Nosioci akt.	Rok	Indikatori
4.1.	Uspostaviti evidenciju stanovništva po starosnoj dobi (odraslih i djece)	Općinske službe, mjesne zajednice	2018/20.	Formirana baza podataka
Specifični cilj 5: Edukacija o pravima djeteta i informisanje lokalne zajednice o stanju prava djeteta				
R.B.	Aktivnost	Nosioci akt.	Rok	Indikatori
5.1.	Edukacija djece o pravima djeteta utvrđenih u Konvenciji UN-a o pravima djeteta	Institucije, NVO-i, Ombudsmeni	2018/20.	Broj edukacija, broj obuhvaćene djece i broj institucija koje provode programe edukacije i vrste edukacije
5.2.	Edukacija profesionalaca koji rade s djecom u oblasti prava djeteta	Institucije i NVO-i	2018/20.	Broj edukacija, broj profesionalaca obuhvaćenih edukacijom, broj institucija i vrste edukacije
5.3.	Edukacija zaposlenih u Općini koji se bave praćenjem i planiranjem potreba i prava djece u Općini	Općina, institucije i NVO-i	2018/20.	Broj edukacija, teme edukacije, broj edukovanih zaposlenika

5.4.	Informisanje javnosti o stanju prava djece u Općini	Bilten Općine, lokalna i kantonalna TV, press služba, drugi mediji	2018/20.	Broj priloga, natpisa, izjava, gostovanja u medijima o temi stanje i prava djece u Općini u "Info Općine" i drugim medijima
5.5.	Izveštaj o stanju prava djeteta u Općini prema indikatorima "Grad / Općina po mjeri djeteta"	Stručni tim Općine, NVO "Naša djeca" Sarajevo	2018/20.	Evaluacioni izvještaj nezavisne komisije za monitoring o postignutim ciljevima iz AP za dobijanje certifikata "Grad / Općina po mjeri djeteta"
5.6.	Promovisanje AP i projekta "Grad / Općina po mjeri djeteta"	Općina, NVO "Naša djeca", drugi NVO-i i škole	2018/20.	Broj promotivnih akcija
5.7.	Informisati i uključiti kompanije u aktivnosti na poboljšanju uslova života djece u Općini	Općina, NVO "Naša djeca" i drugi NVO-i	2018/20.	Broj održanih sastanaka sa predstavnicima kompanija, broj uključenih kompanija, broj održanih akcija, iznos prikupljenih sredstava

Specifični cilj 6: Kapitalna ulaganja Općine za potrebe djece

R.B.	Aktivnost	Nosioci akt.	Rok	Indikatori
6.1.	Izgradnja i rekonstrukcija objekata za djecu, škola, dječijih vrtića, igrališta, parkova i centara za kulturu, sport i rekreaciju	Kantonalna ministarstva, Općina, međunarodne organizacije, NVO-i, privredne kompanije	2018/20.	Sredstva uložena u realizirane projekte, broj izgrađenih ili rekonstruiranih objekata

Specifični cilj 7: U mjesnim zajednicama obezbijediti bezbjedne prostore za igru djece

R.B.	Aktivnost	Nosioci akt.	Rok	Indikatori
7.1.	Analiza nedostajućih kapaciteta za slobodno vrijeme djece (za igru i rekreaciju) po mjesnim zajednicama	Općinske službe, Stručni tim projekta "Grad / općina po mjeri djeteta"	2018/20.	Urađen pregled po MZ koje nemaju adekvatne i sigurne prostore za igru i rekreaciju
7.2.	Centri i prostori za različite potrebe i aktivnosti za djecu (biblioteke, čitaonice, klubovi, igraonice, rekreacioni i drugi prostori) za organizirano korištenje slobodnog vremena	Nadležne općinske službe, NVO-i, privatna inicijativa, viši nivoi vlasti	2018/20.	Broj centara i prostora za aktivnosti djece, broj djece koja koriste usluge centara i prostora, broj sadržaja za djecu, utrošena sredstva

II Programsko područje

SOCIJALNA ZAŠTITA DJECE

Pravci razvoja socijalne politike na nivou BiH određeni su donošenjem nekoliko strateških dokumenata, kao što su Strategija razvoja i Strategija socijalne uključenosti, Strategija borbe protiv nasilja nad djecom u BiH 2011–2015, Strategija protiv organiziranog kriminala 2014–2016, Akcioni plan za provedbu Politike zaštite djece bez roditeljskog staranja i porodica pod rizikom za period 2013–2016, Djeca u sukobu sa zakonom u BiH 2011–2014. – strateško usmjeravanje aktivnosti, Strategija za nadzor nad opojnim drogama, sprečavanje i suzbijanje zloupotrebe opojnih droga u BiH za period 2009–2013, Strategija za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom u FBiH 2011–2015, Akcioni plan za poboljšanje sistema socijalne zaštite od dječije pornografije i drugih oblika seksualnog iskorištavanja i zloupotrebe djece putem informacionih i komunikacijskih tehnologija u BiH 2010–2012, Akcioni plan za provedbu Politike zaštite djece bez roditeljskog staranja i porodica pod rizikom za period 2013–2016. i Lokalni akcioni plan za okoliš Općine Novi Grad Sarajevo za period 2005–2015.

U okviru svojih nadležnosti, JU “Kantonalni centar za socijalni rad” Sarajevo i Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo provode zakonom i podzakonskim aktima propisane aktivnosti u oblasti socijalne i dječije zaštite: Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava

rata i zaštiti porodice s djecom Kantona Sarajevo⁹, Porodični zakon FBiH¹⁰, Zakon o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku¹¹, kao i brojne podzakonske akte koji su proizašli iz zakonskih regulativa.

Analiza stanja

U Službi socijalne zaštite Općine Novi Grad u toku 2015. godine evidentirano je ukupno 1.000 djece obuhvaćene raznim programima socijalne zaštite. U toku 2016. ukupno 1.393 djece je bilo obuhvaćeno programima socijalne zaštite, a u toku 2017. godine 1.534 djece.

U ukupnoj zaštiti djece i omladine, dominantno mjesto zauzimaju *djeca bez roditeljskog staranja*. U dosadašnjoj praksi, zaštita ove djece ostvarivala se uglavnom kroz sljedeće oblike staranja: smještaj u dječiji dom, smještaj u drugu porodicu i usvojenje. Savremene tendencije idu za tim da se djeca bez roditeljskog staranja prvenstveno smještaju u zamjensku porodicu kao prirodan oblik smještaja. Upravo radi toga, osnovni cilj Centra jeste da smanji institucionalni oblik smještaja, te da više koristi porodični smještaj koji je humaniji i prirodniji za djecu. Od ukupnog broja djece bez roditeljskog staranja u 2015. godini (60), najveći broj su djeca napuštena od roditelja (26), djeca roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost (20), zatim djeca bez oba roditelja (12) i djeca roditelja kojima je oduzeto roditeljsko pravo od strane nadležnog suda (dvoje). U Službi socijalne zaštite Općine Novi Grad u toku 2015. godine evidentirano je ukupno 29 djece smještenih u JU "Dom za djecu bez roditeljskog staranja", 27 djece u "SOS Dječije selo Sarajevo", jedno dijete u "SOS Dječije selo Gračanica", jedno dijete u JU "Dom porodica" Zenica, dvoje djece u "Majčino selo" Međugorje, dvoje djece u Međunarodni forum solidarnosti "Emmaus", Klokočnica, Doboj Istok, dvoje djece u "Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu" Sarajevo, dvoje djece u Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece "Mjedena", petero djece u "Zavod za vaspitanje muške djece i omladine Sarajevo", jedno dijete u Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidne djece i omladine "Pazarić", a 31 dijete smješteno je u drugu porodicu. Realizirano je jedno usvojenje djeteta.

U toku 2016. evidentirano je 59 djece bez roditeljskog staranja, od toga 25 djece napuštenih od strane roditelja, 20 djece roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost, 12 djece bez oba roditelja i dvoje djece roditelja kojima je oduzeto roditeljsko pravo od strane nadležnog suda. U toku 2016. evidentirano je ukupno 30 djece smještenih u JU "Dom za djecu bez roditeljskog staranja", 28 djece u "SOS Dječije selo Sarajevo", troje djece u "SOS Dječije selo Gračanica", jedno dijete u JU "Dom porodica" Zenica, dvoje djece u "Majčino selo" Međugorje, dvoje djece u Međunarodni forum solidarnosti "Emmaus", Klokočnica, Doboj Istok, troje djece u "Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu Sarajevo", troje djece u Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece "Mjedena", petero djece u "Zavod za vaspitanje muške djece i omladine Sarajevo", jedno dijete u Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidne djece i omladine "Pazarić", a 29 djece smješteno je u drugu porodicu. Realizirano je jedno usvojenje djeteta.

U toku 2017. evidentirano je 56 djece bez roditeljskog staranja, od toga 29 djece napuštenih od strane roditelja, 14 djece roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost, 12 djece bez oba roditelja i jedno dijete roditelja kojima je oduzeto roditeljsko pravo od strane nadležnog suda. U toku 2017. evidentirano je ukupno 27 djece smještenih u JU "Dom za djecu bez roditeljskog

⁹ "Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 38/14 – prečišćeni tekst

¹⁰ Porodični zakon FBiH, "Službene novine FBiH", broj 35/2005 i 31/2014

¹¹ "Službene novine Federacije BiH", broj 7/14

staranja", 29 djece u "SOS Dječije selo Sarajevo", troje djece u "SOS Dječije selo Gračanica", jedno dijete u JU "Dom porodica" Zenica, dvoje djece u JU Dječiji dom "Mostar", jedno dijete u "Majčino selo" Međugorje, jedno dijete u Međunarodni forum solidarnosti "Emmaus", Klokočnica, Dobojski Iсток, četvero djece u "Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu Sarajevo", troje djece u Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece "Mjedenica", četvero djece u "Zavod za vaspitanje muške djece i omladine Sarajevo", jedno dijete u Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidne djece i omladine "Pazarić", a 30 djece smješteno je u drugu porodicu. Realizirano je jedno usvojenje djeteta.

U toku 2015. kategorisano je ukupno 30 djece, od toga jedno dijete kao *tjelesno invalidna osoba*, dok je njih 29 kategorisano s kombinovanim smetnjama. U toku 2016. kategorisano je ukupno 18 djece, od toga jedno dijete je razvrstano u kategoriju slijepih i slabovidnih, a 17 djece je kategorisano s kombinovanim smetnjama. U toku 2017. kategorisano je ukupno 12 djece, i to jedno dijete sa smetnjama u psihičkom razvoju lakog stepena, a preostalih 11 s kombinovanim smetnjama.

Oblici brige za te kategorije su materijalna pomoć i, u posebnim slučajevima, smještaj u specijalizirane institucije, zatim materijalna pomoć kao pravo na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica i ortopedski dodatak. Smještaj takve djece realizira se u "Centru za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu", Zavodu za specijalno obrazovanje i odgoj djece "Mjedenica", JU Zavodu za zbrinjavanje mentalno invalidne djece i omladine "Pazarić", u okviru kojih se provodi trajna briga o toj djeci kroz različite vrste stručne pomoći i okupacione terapije, te "Centru za slušnu i govornu rehabilitaciju".

Djeca sa smetnjama u razvoju, pored specijaliziranih ustanova, uključuju se u redovno školovanje, što je detaljnije prikazano u odjeljku Obrazovanje. Kada je u pitanju materijalna pomoć djeci sa teškoćama u razvoju, njima se u skladu sa zakonskim propisima, nalazom i mišljenjem ljebarske komisije (ukoliko su procijenjeni sa stepenom invalidnosti od 90 % ili 100 %), priznaje pravo na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica i ortopedski dodatak. Ukoliko je riječ o djetetu koje se osposobilo za određeno zanimanje pod specijalnim uslovima i nezaposleno je lice, njemu se posredstvom ove službe priznaje pravo na novčanu naknadu za vrijeme čekanja na zaposlenje.

U Službi socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevi u toku 2015. evidentirano je ukupno 627 *odgojno zanemarene i zapuštene djece i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama*; u toku 2016. evidentirano je ukupno 654 *odgojno zanemarene i zapuštene djece i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama*; u toku 2017. ukupno 584 *odgojno zanemarene i zapuštene djece i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama*. Mjere koje se provode su: upozorenje roditeljima na vršenje roditeljske dužnosti, nadzor nad vršenjem roditeljskog prava, izuzimanje djece iz porodice, smještaj u drugu porodicu, smještaj u ustanovu, smještaj u Sklonište za žrtve nasilja i savjetodavni rad s djetetom i porodicom.

Pored toga, u okviru CSR-a realiziraju se posebni projekti i programi, kao što su:

- Projektom "*Jačanje porodice u Kantonu Sarajevo*" programskim aktivnostima obuhvaćene su porodice, kod kojih je utvrđeno postojanje rizika za odvajanje djece i smještaj u drugu porodicu ili instituciju. Programske aktivnosti provodile su služba CZSR i "SOS Kinderdorf Sarajevo".
- U partnerstvu JU "Kantonalnog centra za socijalni rad" Sarajevo i UG "NARKO-NE" implementiran je projekat "*Darujmo im vrijeme umjesto novac*" (Edukativni rad s djecom u riziku). Obaveza Kantonalnog centra za socijalni rad bila je da omogući učešće mobilnog tima za prevenciju prosjačenja u planiranim aktivnostima projekta,

promociji projekata, praćenju rada volontera, pružanju stručne i praktične podrške u realizaciji aktivnosti projekta.

- Projekat "Stariji brat – starija sestra" realizira se u saradnji JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo i UG "NARKO-NE". *Korisnici projekta su djeca u riziku od zloupotrebe narkotika i u riziku od maloljetničkog prestupništva. Aktivnosti potpisnica usmjerene su na realizaciju projekta na području općine Novi Grad Sarajevo i općine Ilidža, s obavezom da zajednički rade na pripremnim aktivnostima za proširenje projekta na području općina Stari Grad, Centar i Novo Sarajevo. Centar ima obavezu da omogući realizaciju projekta, zatim da imenuje stručne saradnike koji će biti uključeni u projekat, da informiše općine u kojima se implementira projekat kao i dogovori saradnju i, u skladu sa svojim mogućnostima, podržava razvoj i proširenje projekta.*
- Protokolom o saradnji potpisanim između JU "Kantonalnog centra za socijalni rad" Sarajevo i KJU "Disciplinskog centra za maloljetnike" Sarajevo *utvrđene su nadležnosti, odgovornosti, uloge, načini postupanja, koordinacija i izvještavanje u radu na prevenciji, tretmanu i zaštiti djece koja su uključena u život i rad na ulicama Kantona Sarajevo. Odgovornost JU "Kantonalnog centra za socijalni rad" ogleda se kroz dužnosti i odgovornosti mobilnog tima koji vrši obilazak terena i evidentira djecu koja borave i rade na ulici, informiše ih i motivira za dolazak u Službu za prevenciju, prihvata i zaštitu djece u riziku. Službe socijalne zaštite općina koje saraduju s osobljem mobilnog tima prilikom identifikacije i zaštite evidentirane djece pružaju im podršku. Prijem djece zatečene na ulici vrši se u skladu sa Pravilnikom o prijemu i otpustu štíćenika KJU "Disciplinski centar za maloljetnike", koji osigurava program i privremeni smještaj djeci, po potrebi i na zahtjev nadležne službe socijalne zaštite. Protokol je potpisan na period 2013–2015, a novi protokol o saradnji potpisan je u februaru 2016.*
- Protokolom o saradnji potpisanim između Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, KJU "Doma za djecu bez roditeljskog staranja" Sarajevo, JU "Kantonalnog centra za socijalni rad" i NVO "Hope and Homes for Children" u BiH, *regulisana je međusobna saradnja na implementaciji projekta transformacije KJU "Doma za djecu bez roditeljskog staranja" u niz novih usluga koje će podržati odrastanje djece u porodicama – čime se utvrđuju principi rada, način upravljanja projektom, odgovornosti partnera i vremenski rokovi. JU "Kantonalni centar za socijalni rad" kroz svoje zadatke i obaveze aktivno učestvuje u implementaciji projekta i to koordinirajući aktivnostima iz svoje nadležnosti, davanjem podataka o djeci koja su obuhvaćena inicijalnom procjenom u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka, na raspolaganje HHC-u, organizovanjem posjeta porodicama i srođnicima smještene djece te učestvovanjem u davanju preporuka za svako smješteno dijete, kao i učestvovanjem u radu radne grupe na izradi okvirnog plana za transformaciju Doma.*
- Potpisan je i Protokol o saradnji između JU "Kantonalnog centra za socijalni rad" i JU "Doma zdravlja Kantona Sarajevo", sa pripadajućim centrima za mentalno zdravlje. *Ovim Protokolom se zaključuje provođenje zajedničkih aktivnosti na prevenciji mentalnih poremećaja, promociji mentalnog zdravlja, suzbijanju stigmatizacije i diskriminacije prema osobama s mentalnim poremećajima, povećanje kvaliteta i kvaniteta usluga u zajednici, sveobuhvatnije procjene socijalnih, kulturoloških, vjerskih i drugih aspekata u zajednici, te suzbijanje siromaštva marginaliziranih skupina i poštivanja prava korisnika usluga.*

- Sporazum o naučnoj, obrazovnoj i stručnoj saradnji potpisan je između JU "Kantonalnog centra za socijalni rad" i Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, a svrha ovog sporazuma jeste uspostavljanje saradnje između potpisnica u oblasti maloljetničkog kriminaliteta i trgovine ljudima. Ova saradnja će se ostvarivati na stručnoj, obrazovnoj i naučno-istraživačkoj osnovi.
- Protokol o saradnji potpisan između JU "Kantonalnog centra za socijalni rad" i Udruženja "Viva Žene" Tuzla – potpisan je u projektu "Osiguranje pristupa pravdi za svjedoke / žrtve, kroz jačanje postojećih i uspostavljanje novih mreža podrške svjedocima u BiH".

Oblici socijalne zaštite koje provodi Kantonalni centar za socijalni rad – Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja socijalne i dječije zaštite proističu iz dogovorenih politika za djecu BiH:

Strateški cilj: Zaštita djece i porodice u Općini Novi Grad Sarajevo				
Specifični cilj 1: Zaštita djece bez roditeljskog staranja i transformacija KJU "Dom za djecu bez roditeljskog staranja"				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Regulisanje oblika, mjera i usluga socijalne i porodične zaštite za djecu bez roditeljskog staranja Projekat "Transformacija KJU 'Dom za djecu bez roditeljskog staranja'"	Nadležno ministarstvo, "Kantonalni centar za socijalni rad", "Dom za djecu bez roditeljskog staranja", "Hope and Homes for Children", hraniteljske porodice	2018/20.	-Broj djece bez roditeljskog staranja -Broj djece u instituciji – domu -Broj djece pod starateljstvom -Broj usvojene djece -Koliko djece je obuhvaćeno inicijalnom procjenom u okviru projekta transformacije KJU "Dom za djecu bez roditeljskog staranja" -Broj djece izmještene iz Doma u hraniteljsku porodicu
1.2.	Mjere nadzora nad ostvarivanjem roditeljskog staranja i podrške djeci pod starateljstvom	"Kantonalni centar za socijalni rad"	2018/20.	-Broj patronažnih posjeta star. por. i usvojenoj djeci -Broj slučajeva promjene porodice -Ostali oblici podrške djetetu u starateljskoj porodici
1.3.	Regulisanje starateljstva nad maloljetnim licima	"Kantonalni centar za socijalni rad", MUP, porodica djeteta, starateljska porodica	2018/20.	-Broj djece smještene u starateljske porodice -Broj kontakata sa starateljskom porodicom
1.4.	Regulisanje poslova starateljstva za posebne slučajeve	"Kantonalni centar za socijalni rad", starateljske porodice	2018/20.	-Broj djece smještene u starateljske porodice -Oblici posebne brige za djecu

Specifični cilj 2: Zaštita djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju otkrivanjem, ocjenom, razvrstavanjem ove djece i njihovim uključivanjem u specijalno školovanje, rehabilitaciju i zapošljavanje				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Zaštita djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju	“Kantonalni centar za socijalni rad”, nadležno ministarstvo, zdravstvene i obrazovne institucije, roditelji	2018/20.	-Broj i procenat djece s navedenim oblicima nedostataka -Da li su obuhvaćena materijalnom pomoći -Iznos izdvojenih sredstava na godišnjem nivou
2.2.	Briga za djecu s intelektualnim smetnjama	“Kantonalni centar za socijalni rad”, NVO-i, roditelji djece, “Dnevni centar za djecu s posebnim potrebama”	2018/20.	-Broj djece -Oblici brige -Broj djece smještene u instituciju ili starateljsku porodicu
2.3.	Protokol za provođenje zajedničkih aktivnosti na prevenciji mentalnih poremećaja	“Kantonalni centar za socijalni rad”, Dom zdravlja i centri za mentalno zdravlje	2018/20.	-Informisanje djece i roditelja o pravima korisnika -Koliko je pokrenuto postupaka i programa o dužnosti za ostvarivanje prava korisnika -Koliko je obavljeno terenskih posjeta
2.4.	Briga za djecu sa tjelesnim smetnjama	Kantonalni centar za socijalni rad, NVO-i	2018/20.	-Broj djece -Oblici brige -Broj djece smještene u instituciju ili starateljsku porodicu
2.5.	Briga o djeci s kombinovanim smetnjama	Kantonalni centar za socijalni rad, roditelji, NVO-i	2018/20.	-Broj djece -Oblici brige -Broj djece smještene u instituciju ili u starateljsku porodicu
2.6.	Edukativni programi za djecu sa poteškoćama u razvoju i za roditelje o njihovim pravima	“Kantonalni centar za socijalni rad”, nadležno ministarstvo, centri “Vladimir Nazor”, “Mjedenica”, “Centar za slijepu i slabovidnu djecu” i “Centar za gluhi i nagluhi djecu”	2018/20.	Broj djece i roditelja obuhvaćenih programima

Specifični cilj 3: Zaštita i jačanje djece ugrožene porodičnim prilikama u Općini				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
3.1.	Briga za djecu ugroženu porodičnim prilikama	"Kantonalni centar za socijalni rad", škola, roditelji	2018/20.	-Broj posredovanja u porodici i savjetodavnih razgovora radi poboljšanja vršenja roditeljskih prava i obaveza
3.2.	Aktivnosti na razvoju vršenja roditeljskih dužnosti	"Kantonalni centar za socijalni rad", MUP, "Sud za maloljetnike", roditelji, starateljska porodica	2018/20.	-Broj izrečenih mjera uvođenja nadzora nad vršenjem roditeljskog staranja -Broj smještaja djeteta u drugu porodicu -Broj oduzimanja roditeljskog prava
3.3.	Aktivnosti na provođenju mjera u bračnoj zajednici i brakorazvodu	"Kantonalni centar za socijalni rad, bračni partneri", djeca iz porodice	2018/20.	-Pomoć u saniranju poremećenih bračnih odnosa -Broj mišljenja o povjeri djece u brakorazvodu -Broj mišljenja o viđanju djece -Mišljenje o visini izdržavanja djeteta
3.4.	Briga o maloljetničkim brakovima ili vezama	"Kantonalni centar za socijalni rad", matična služba u općini, roditelji maloljetnih osoba	2018/20.	-Broj mišljenja za sklapanje braka malodobne osobe
Specifični cilj 4: Zaštita zanemarene i zlostavljane djece				
R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
4.1.	Otkrivanje zanemarene i zlostavljane djece	"Kantonalni centar za socijalni rad, škola", zdravstvene institucije, MUP, susjedi, NVO-i, Fondacija lokalne demokratije	2018/20.	-Broj prijavljenih slučajeva zanemarivanja i zlostavljanja u porodici -Broj nadzora nad vršenjem roditeljskog prava -Broj upozorenja roditeljima na vršenje roditeljske dužnosti -Broj izuzimanja djece iz porodice -Broj smještaja u drugu porodicu -Broj smještaja u ustanovu -Broj smještaja u sklonište NVO-a Fondacija lokalne demokratije

4.2.	Primjena Smjernica za postupanje u slučaju nasilja nad djecom u Bosni i Hercegovini	Nadležno ministarstvo, "Kantonalni centar za socijalni rad", nadležne službe za primjenu protokola, NVO-i		-Da li se Protokol primjenjuje u slučaju nasilja - Broj zanemarene i zlostavljane djece -Broj seminara za educiranje nadležnih službi za primjenu Protokola
4.3.	Programi pripreme za odgovorno roditeljstvo	"Kantonalni centar za socijalni rad", "Savjetovalište za brak i porodicu, škole"	2018/20.	-Broj programa -Broj informativnih materijala
4.4.	Podrška mladim žrtvama nasilja u porodici – kontinuirana aktivnost u "Skloništu za žrtve nasilja"	"Kantonalni centar za socijalni rad", "Fondacija lokalne demokratije"	2018/20.	-Broj korisnika u Skloništu
Specifični cilj 5: Primjena Sporazuma o naučnoj, obrazovnoj i stručnoj saradnji u oblasti maloljetničkog kriminaliteta i trgovine ljudima				
R.B.	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti	Rok	Indikatori
5.1.	Zajedničko ostvarivanje naučno-istraživačkih projekata u oblasti maloljetničkog kriminaliteta i trgovine ljudima	"Kantonalni centar za socijalni rad", Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije	2018/20.	-Broj održanih konferencija, simozija, okruglih stolova -Broj održanih seminara i radionica
5.2.	Razmjena akademskog i stručnog kadra	"Kantonalni centar za socijalni rad", Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije	2018/20.	-Održani edukativni programi u CSR-u -Ostali oblici saradnje
5.3.	Provođenje mjera prema maloljetnim počiniocima krivičnih djela	"Kantonalni centar za socijalni rad", MUP, Maloljetnički sud, roditelji počinitelja	2018/20.	-Odgojne mjere vaninstitucionalnog karaktera -Odgojne mjere institucionalnog karaktera -Mjere pojačanog nadzora roditelja -Mjere pojačanog nadzora organa starateljstva, zavodske odgojne mjere, odgojne preporuke

5.4.	Obilježavanje Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima	Nadležno ministarstvo, "Kantonalni centar za socijalni rad"	2018/20.	-Broj promotivnih aktivnosti na obilježavanju Dana
5.5.	Primjena Zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku	"Kantonalni centar za socijalni rad", MUP, sudije za maloljetnike	2018/20.	-Pozitivni efekti primjene Zakona -Nedostajući kapaciteti za primjenu Zakona
Specifični cilj 6: Prevencija prosjačenja djece i rad djece na ulici				
R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
6.1.	Primjena protokola o načinu postupanja, koordinaciji i izvještavanju o radu na prevenciji, tretmanu i zaštiti djece koja su uključena u život i rad na ulici	"Kantonalni centar za socijalni rad" i "Disciplinski centar za maloljetnike" Kantona Sarajevo	2018/20.	-Broj evidentirane djece koja rade na ulici -Broj djece korisnika Službe za zbrinjavanje djece u stanju potrebe
6.2.	Aktivnosti Službe socijalne zaštite Općine	"Kantonalni centar za socijalni rad", kantonalni mobilni tim i "Disciplinski centar za maloljetnike"	2018/20.	-Broj djece s općine koji je primao podršku u Centru
6.3.	Projekat "Darujmo im vrijeme umjesto novac"	"Kantonalni centar za socijalni rad" i NVO "NARKO-NE"	2018/20.	-Broj volontera u radu mobilnog tima za prevenciju prosjačenja i broj djece obuhvaćene projektom
Specifični cilj 7: Prevencija za djecu u riziku od zloupotrebe narkotika				
R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
7.1.	Projekat "Stariji brat – starija sestra"	"Kantonalni centar za socijalni rad" i NVO "NARKO-NE", volonteri	2018/20.	-Koliko je korisnika uključeno u realizaciju projekta prevencije -Broj volontera
7.2.	Aktivnosti "Centra za socijalni rad" na smještaju korisnika u institucije za odvikavanje	"Kantonalni centar za socijalni rad"	2018/20.	-Broj korisnika smještenih u instituciju za odvikavanje
Specifični cilj 8: Formiranje baza o potrebama Roma				
R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
8.1.	Sporazum o saradnji na izradi baza podataka o potrebama romskih domaćinstava u BiH	"Kantonalni centar za socijalni rad", Ministarstvo za ljudska prava	2018/20.	-Evidencija romskih potreba – broj Roma u općini

8.2.	Vođenje i ažuriranje podataka o potrebama romskih domaćinstava	"Kantonalni centar za socijalni rad", Ministarstvo za ljudska prava	2018/20.	-Formirana baza podataka
8.3.	Projekat "Roma Action" – podrška socijalnom uključivanju romske populacije putem obezbjeđenja stambenih jedinica	"Kantonalni centar za socijalni rad" i NVO "Roma Action"	2018/20.	-Koliko je romskih porodica dobilo stanove ili druge socio-ekonomske mjere

Specifični cilj 9: Projekat "Dječija nedjelja"

R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
9.1.	Sajam porodice – promocija uloge i značaja porodice	"Kantonalni centar za socijalni rad", službe općine i NVO-i	2018/20.	-Koliko programskih aktivnosti i koliko učesnika
9.2.	Promocija hraniteljstva	"Kantonalni centar za socijalni rad", općinske službe, NVO "Hope and Homes for Children"	2018/20.	-Koje promotivne aktivnosti i koliko učesnika
9.3.	Edukacija hranitelja	"Kantonalni centar za socijalni rad", općinske službe, NVO "Hope and Homes for Children"	2018/20.	-Koliko je hranitelja učestvovalo u edukaciji
9.4.	Porodična konferencija	"Kantonalni centar za socijalni rad" i NVO "Porodična mreža"	2018/20.	-Učesnici i poruke s konferencije

Specifični cilj 10: Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad – CSR

R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
10.1.	Struktura uposlenih radnika	"Kantonalni centar za socijalni rad"	2018/20.	-Da li su uposleni popunjeni u skladu sa potrebama stručne službe -Koji kadrovi nedostaju -Da li su usvojeni Standardi i normiranje u skladu s istim -Broj djece korisnika socijalne i dječije zaštite
10.2.	Edukacije profesionalaca / uposlenika	Nadređene službe i "Kantonalni centar za socijalni rad", NVO-i	2018/20.	-Struktura i broj edukacija

Oblici socijalne zaštite djece i porodica koje provodi Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo Općine Novi Grad Sarajevo

Socijalna briga za djecu Općine Novi Grad Sarajevo, pored socijalnih službi "Kantonalnog centra za socijalni rad", obezbjeđuje se i preko **Službe za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo Općine NGS**, koja ulaže napore da poboljša socijalno stanje djece i porodica. U tabelarnom pregledu prikazani su različiti vidovi podrške djeci i porodicama. Značajna sredstva izdvojena su za participaciju u liječenju teško oboljelih građana, a nažalost u pitanju je i liječenje većeg broja djece sa područja općine Novi Grad Sarajevo. Ovim sredstvima finansira se kupovina lijekova koji se ne nalaze na esencijalnoj listi lijekova, finansiranje skupih operacija, nabavka ortopedskih pomagala, kao i rehabilitacioni tretmani. Bilo bi dobro da se ubuduće uspostavi posebna evidencija izdvojenih sredstava za potrebe liječenja djece, te da se povede veća briga i pomoć djeci i roditeljima koji se nađu u teškim zdravstvenim problemima. Potrebno je tražiti bolja rješenja zdravstvene zaštite djece od viših nadležnih nivoa.

R.B.	Oblici zaštite	Realizirano u 2015. godini	Realizirano u 2016. godini	Realizirano u 2017. godini
1.	Finansiranje rada "Centra za socijalni rad" – Projekat "Dnevni centar" i KJU "Disciplinski centar za maloljetnike"	3.000,00 KM	3.000,00 KM	5.000,00 KM
2.	Jednokratne novčane naknade za porodilje trećeg djeteta i svakog narednog u iznosu od 500,00 KM	60.000,00 KM	70.000,00 KM	80.000,00 KM
3.	Pomoć porodiljama koje nisu u radnom odnosu u iznosu od 50,00 KM	-	-	330.000,00 KM
3.	Prevenција maloljetničkog prestupništva i narkomanije	10.000,00 KM	10.000,00 KM	20.000,00 KM
4.	Centar za rani rast i razvoj – za unapređivanje odgovornog roditeljstva, uspostavljanje veza između sektora zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite	25.000,00 KM	20.000,00 KM	40.000,00 KM
5.	Sufinansiranje troškova jedne SOS kuće – porodice	5.000,00 KM	5.000,00 KM	5.000,00 KM
6.	Finansiranje prevoza do škole djeci sa poteškoćama u razvoju	55.000,00 KM	55.000,00 KM	70.000,00 KM
7.	Projekat govorno-jezičke rehabilitacije	-	10.000,00 KM	15.000,00 KM
8.	Finansiranje užina za oko 1.100 socijalno ugroženih učenika	73.000,00 KM	56.000,00 KM	110.000,00 KM
9.	Kapitalni transfer za izgradnju rampi za osobe sa poteškoćama u kretanju	13.000,00 KM	70.000,00 KM	60.000,00 KM
10.	Participacija u liječenju teško oboljelih odraslih i djece	300.000,00 KM	350.000,00 KM	350.000,00 KM
	UKUPNA ULAGANJA	544.000,00 KM	649.000,00 KM	1.085.000,00 KM

Iz navedene tabele vidljivo je da Općina pomaže različite kategorije djece kojima je neophodna i potrebna pomoć i koja žive u teškim socijalnim i porodičnim prilikama. Postoji još jedna kategorija djece ugrožene porodičnim prilikama, a to su djeca iz jednoroditeljskih porodica (gdje je roditelj samo majka ili samo otac). Tu djecu bi, također, trebalo uvrstiti u neki oblik podrške.

Strateški cilj: Unapređenje socijalne zaštite djece i porodice putem općinske Službe za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo				
Specifični cilj 1: Podrška servisima za djecu				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Finansiranje rada "Centra za socijalni rad" – Projekat "Dnevni centar".	Općinska služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	2018/20.	Dnevni centar aktivno radi, broj djece korisnika, broj programa koji se provode
1.2.	Finansiranje i unapređenje rada i kapaciteta "Centra za rani rast i razvoj"	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	2018/20.	Rad Centra podržan, kapaciteti prošireni, broj djece koja se okupljaju, broj programa za djecu i roditelje
1.3.	Sufinansiranje troškova jedne SOS kuće – porodice	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	2018/20.	Izdvojena sredstva za SOS porodicu
Specifični cilj 2: Finansijska podrška porodicama s djecom i projektima za djecu				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Jednokratne novčane naknade za porodilje trećeg djeteta i svakog narednog	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	2018/20.	Broj porodilja, iznos naknade po porodilji
2.2.	Pomoć porodiljama koje nisu u radnom odnosu u iznosu od 50,00 KM	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	2018/20.	Broj porodilja, iznos naknade po porodilji
2.3.	Prevenција maloljetničkog prestupništva i narkomanije	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	2018/20.	Izdvojena sredstva za projekat, broj djece obuhvaćene programom
2.4.	Obezbjedenje prevoza do škole djeci sa poteškoćama u razvoju	Ministarstvo saobraćaja KS-a i Općina Novi Grad	2018/20.	Broj djece uključene u program, iznos sredstava
2.5.	Projekat govorno-jezičke rehabilitacije	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	2018/20.	Broj djece uključene u program, iznos sredstava
2.6.	Obezbjedena užina za socijalno ugrožene učenike	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	2018/20.	Broj djece koja su uključena u program, iznos sredstava
2.7.	Izgradnja rampi za osobe sa poteškoćama u kretanju	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	2018/20.	Izdvojena sredstva, broj izgrađenih rampi

2.8.	Participacija u liječenju teško oboljele djece	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	2018/20.	Uspostavljena evidencija, broj djece, iznos sredstava izdvojen za potrebe liječenja djece
2.9.	Formiranje baze podataka za pomoć djeci iz jednoroditeljske porodice	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo, CSR, NVO-i	2018/20.	Formirana baza podataka

III Programsko područje

OBRAZOVANJE DJECE

Sistem obrazovanja u Bosni i Hercegovini je u velikoj mjeri decentraliziran jer ne samo da obrazovanje nije u nadležnosti države, nego je npr. u slučaju Federacije Bosne i Hercegovine nadležnost nad ovim resorom spuštena na nivo kantona.

Obrazovanje u Bosni i Hercegovini organizirano je u četiri nivoa – predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje.

Analiza stanja

Predškolski odgoj i obrazovanje

Institucionalni predškolski odgoj i obrazovanje u Kantonu Sarajevo u 2016/2017. godini odvijao se u 30 vrtića Javne ustanova "Djeca Sarajeva", 32 privatne ustanove / vrtića u koje je bilo upisano 7.217 djece u 303 odgojne grupe. U KJU "Dom za djecu bez roditeljskog staranja" u pet odgojnih grupa bilo je upisano 96 djece, a u tri ustanove za specijalni odgoj i obrazovanje djece (Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju "Vladimir Nazor", Zavod za

specijalno Obrazovanje i odgoj "Mjedenica" i "Centar za slušnu i govornu rehabilitaciju" bilo je upisano 96 djece u devet odgojnih grupa). Obaveznim programom za djecu pred polazak u školskoj 2016/2017. bilo je obuhvaćeno 2.744 djece u 117 odgojnih grupa. Na nivou Kantona Sarajevo, kroz različite oblike predškolskog odgoja i obrazovanja, prošlo je 7.409 djece u 317 odgojnih grupa starosne dobi od 0 godina do polaska u školu.¹²

Na području općine Novi Grad Sarajevo radi osam (8) predškolskih ustanova / vrtića koji su u sastavu JU "Djeca Sarajeva" i to: vrtić "Dječiji grad", "Labudovi", "Dunje", "Srećica", "Zeko", "Lastavica", "Kadifca" i "Žiš", u koje je u 2017. bilo upisano 974 djece razvrstanih u 34 odgojne grupe. Na području općine Novi Grad Sarajevo *egzistira jedan vrtić osnovan od strane NVO sektora – SOS Društveni centar "Hermann Gmeiner"*, za smještaj 92 djece i četiri vrtića privatnih osnivača: PU "Amel i Nur", PU "An-Nur", PU "Bilingual Nursery School" i "Ću-Ću" u koje je upisano 261 dijete. Dakle, ukupno na prostoru općine Novi Grad Sarajevo ima 13 obdaništa u koje je upisano 1.325 djece. *U predškolskim ustanovama JU "Djeca Sarajeva" organizaciona jedinica Novi Grad, evidentirano je 49 djece sa poteškoćama u razvoju, a u privatnim predškolskim ustanovama evidentirano je šestoro djece koja su integrisana u rad odgojnih grupa.*

U prvi razred novogradskih osnovnih škola u 2017. upisana su 1.323 učenika/ca, a obaveznim programom pred polazak u školu obuhvaćeno je 892 djece.

Obuhvat djece predškolskim odgojem – uporedni podaci

Nedostatak objekata za predškolsko obrazovanje na desnoj strani Miljacke, gdje su postojala dva vrtića: "Zeko" JU "Djeca Sarajeva" i "Bilingual N.S." u naselju Buča Potok, rezultirao je pokretanjem inicijative i angažmanom Općine Novi Grad Sarajevo koja je u 2016. godini, u saradnji s nadležnim ministarstvom i JU "Djeca Sarajeva", obezbijedila finansijska sredstva za adaptaciju 500m² i stavljanje u funkciju novog vrtića. U prostorijama "Željezničkog školskog centra" otvoren je u aprilu 2017. jedan od najopremljenijih vrtića na području općine u kojem se realizira i obavezni Program za djecu pred polazak u školu.

Potražnja za smještajem djece u vrtiće na području općine je veća nego ponuda, što je najizraženije kod djece jasličkog uzrasta za koje je pedagoškim standardima propisano da u jednoj odgojnoj grupi može biti 17 djece u dobi od 1 do 3 godine. Općina Novi Grad Sarajevo u saradnji s JU "Djeca Sarajeva" i resornim ministarstvom planira obnovu vrtića "Vjeverica" na Ali-pašinom Polju. Izabran je izvođač radova za prvu fazu realizacije projekta. Zbog veličine same investicije, a uslijed nedostatka finansijskih sredstava za obnovu cijelog vrtića, nastojat će se uključiti i donatori, kako bi se što prije obnovio ovaj vrtić s obzirom da na Ali-pašinom Polju trenutno postoji samo jedna privatna predškolska ustanova.

Općina Novi Grad Sarajevo godišnje obezbjeđuje sredstva za poboljšanje uslova boravka djece u postojećim predškolskim objektima. Do sada je sufinansirala i opremanje centralne kuhinje za vrtiće u sastavu JU "Djeca Sarajeva", omogućila zamjenu stolarije na vrtićima "Srećica" i "Lastavica". U potpunosti je renoviran, opremljen i stavljen u funkciju vrtić "Kadifca", te je dio "Željezničkog školskog centra" adaptiran, prilagođen, opremljen i stavljen u funkciju, kao vrtić "ŽIŠ". Obezbeđena su sredstva u 2017. za rekonstrukciju dječijeg igrališta s mobilijarom u dvorištu vrtića "Labudovi", ugradnju i zamjenu zaštitne ograde oko dvorišta i igrališta tog vrtića čija će realizacija biti u 2018. *Imajući u vidu činjenicu da dijete u predškolskom periodu ima veoma*

¹² Izvještaj o radu predškolskih ustanova u Kantonu Sarajevo u školskoj 2016/2017. godini, Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade

razvijene potencijale za kognitivni razvoj, posebno je značajno svu djecu staviti u približno jednaku poticajnu sredinu, kako bi djeca i iz oskudnih porodičnih sredina imala priliku da se susretnu sa što više pozitivnih poticaja koji će pomoći njihovom razvoju.

Općina Novi Grad Sarajevo putem javnog poziva finansira "Centar za rani rast i razvoj". Centar promovira integrisani pristup s ciljem da pruži univerzalne usluge za razvoj djece i roditelja, edukacije i podrške roditeljima, te rastu i razvoju djece od perioda začeća do 10 godina, s fokusom na uzrast do tri godine. Posebna pažnja je posvećena ranjivim i ugroženim porodicama. Projekat se realizira u organizaciji Društvenog centra "Hermann Gmeiner", odnosno "SOS Dječijeg sela BiH". U periodu 2015, 2016. i 2017. ovaj Centar je kroz radionice pohađalo oko 700 djece i 380 roditelja.

Pripremna nastava, pored edukativne i pedagoško-psihološke pripreme djece za školu, ima pozitivan učinak i na povećan broj djece koja su obuhvaćena predškolskim programom. Od 2010. godine Služba za obrazovanje, kulturu i sport, zajedno s resornim kantonalnim ministarstvom i Prosvjetno-pedagoškim zavodom, kontinuirano prati provođenje Odluke o uvođenju pripreme nastave u svim osnovnim školama Općine Novi Grad Sarajevo. Pripremna nastava Programa za djecu u godini pred polazak u školu se obavlja u sedam objekata JU "Djeca Sarajeva" koju je u 2017. pohađalo 588 učenika, te u pet školskih objekata tamo gdje nema objekata za predškolski odgoj i obrazovanje, nastavu su pohađala 304 djeteta. Realizacija obaveznog Programa za djecu u godini pred polazak u školu je limitirana s dva sata sedmično i ne pruža optimalnu mogućnost u skladu s dječijim potrebama, te je potrebno osigurati uslove za povećanje broja sati.

Osnovno i srednje obrazovanje

U izvještajnom periodu u oblasti obrazovanja postignut je značajan napredak u izgradnji, rekonstrukciji i dogradnji škola, izgradnji i rekonstrukciji fiskulturnih dvorana, školskih igrališta. Općina Novi Grad Sarajevo kontinuirano nastavlja sa kapitalnim ulaganjima u objekte obrazovanja. Dodatno na to obavezuju činjenice da Općina Novi Grad Sarajevo, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku za 2017. godinu, ima oko 19.044 djece do 14 godina života.

Obuhvat djece osnovnoškolskim obrazovanjem

U školskoj 2016/2017. godini u 14 novogradskih škola¹³ bilo je upisano 9.987 učenika, što je za 131 učenika više nego u prethodnoj školskoj godini, kada je bilo upisano 9.856 učenika. U prvi razred osnovne škole upisano je 1.323 učenika, odnosno, 124 učenika više nego u prethodnoj školskoj godini.

¹³ "Osman Nuri Hadžić", "Skender Kulenović", "Čamil Sijarić", "Aleksa Šantić", "Fatima Gunić", "Meša Selimović", "Džemaludin Čaušević", "Mehmedalija Mak Dizdar", "Osman Nakaš", "Avdo Smalović", "Umihana Čuvidina", "Behaudin Salmanović", "Dobroševići" i "Sokolje"

Uporedni podaci o uspjehu u osnovnim školama Općine NGS Pregled 4.

Škole – centralne i područne	Broj učenika	Broj odjeljenja	Srednja ocjena	Neocijenjeni učenici	Ukupan broj izostanaka	Broj izostanaka po učeniku
2015/2016. godina	9.856	410	4,4	10	362.928	36,82
2016/2017. godina	9.987	405	4,4	6	364.829	36,53

Iz uporednih podataka je vidljivo da je broj učenika povećan, a da je smanjen broj odjeljenja. To ukazuje da je došlo do povećanja broja učenika u odjeljenjima. U većini škola ostao je približno isti broj učenika, izuzev u školama koje primaju djecu iz mjesnih zajednica Reljevo, Dobroševići, Sokolje, Aneks, Hrasno Brdo i Dobrinja, gdje imaju kontinuiran priliv stanovništva i djece koja pohađaju osnovnu školu. U odnosu na prethodnu školsku godinu, prolaznost učenika je na istom nivou i iznosi 99,8 %. Srednja ocjena je na istom nivou, a broj neocijenjenih učenika je smanjen, kao i broj izostanaka po učeniku. Napredak postignut u smanjenju broja izostanaka učenika s nastave posljedica je multisektorske saradnje škole, roditelja, odgajatelja i "Centra za socijalni rad".

Socijalna karta učenika novogradskih osnovnih škola u školskoj 2016/2017. godini Pregled 5.

R.B.	Kategorija	Broj učenika
1.	Učenici bez oba roditelja	10
2.	Učenici bez majke	50
3.	Učenici bez oca	168
4.	Učenici razvedenih roditelja	737
5.	Djeca kod staratelja, hranitelja i usvojena djeca	26
6.	Učenici koji stanuju u ustanovi za socijalnu zaštitu	42
7.	Učenici u stanju socijalne potrebe	859
8.	Učenici sa posebnim potrebama	711

Iz podataka je vidljivo da je veliki broj djece iz porodica koje su u stanju socijalne potrebe. Za te učenike, njih 859, obezbjeđuje se užina, nabavka školskog pribora, stipendije za učenike, logopedski tretmani, realiziraju se škola skijanja, škola plivanja, škola planinarenja. Općina Novi Grad Sarajevo svake godine realizira posjetu svih učenika 9. razreda Memorijalnom centru Potočari – Srebrenica, a za sve učenike 8. razreda realizira se posjeta Tunelu D-B. U ovoj školskoj godini evidentiran je i porast broja učenika čiji su roditelji razvedeni (737).

U nastavni proces bilo je uključeno 711 učenika sa poteškoćama u razvoju – slušnim, govornim, motoričkim, intelektualnim, kombinovanim smetnjama, te socijalnim poteškoćama. Broj učenika sa poteškoćama kreće se od jednog u JU OŠ "Meša Selimović" do 122 učenika JU OŠ "Džemaludin Čaušević". Nastavnici koji rade u inkluzivnim odjeljenjima trebaju stručnu pomoć adekvatnih službi tokom cijele godine, a neposrednu podršku dobijaju radom volontera i pripravnika koji obavljaju staž i praksu u školama, što je nedovoljno.

Jedan od ciljeva Akcionog plana iz 2010/2011. bio je *uspostavljanje evidencije djece s govornim i drugim smetnjama u predškolskim ustanovama i osnovnim školama*, kako bi se mogao praviti plan prevencije kod djece. U 2012. godini Općina Novi Grad Sarajevo je nabavila sedam logopedskih kabineta, a od 2013. *uspostavljena je evidencija djece u osnovnim školama* i započela implementacija projekta govorno-jezičke rehabilitacije u svih 14 novogradskih osnovnih škola. U školskoj 2016/2017. govorno jezički status je procijenjen kod 1.091 učenika od kojih je kod 322 učenika utvrđena potreba za govorno-jezičkom rehabilitacijom. Pored direktnog rada s djecom, provedene su edukacije za 224 roditelja djece sa poteškoćama u govoru. Projekat u cijelosti finansira Općina Novi Grad Sarajevo. Problem je što ovakav projekat *još uvijek nije uveden u predškolskim institucijama*, jer bi se tek tada mogla organizirati pravovremena prevencija i podrška roditeljima u stimulativnijem odgoju i obrazovanju djece.

U svih 14 novogradskih osnovnih škola realiziraju se vannastavne aktivnosti uključivanjem učenika u brojne sekcije. U svakoj od škola evidentirano je između 15 i 30 različitih sekcija u kojima učenici dopunjavaju svoja znanja i vještine. U školskoj 2016/2017. godini u vannastavne aktivnosti uključeno je oko 7.000 učenika, što je 70,0 % od ukupnog broja učenika u novogradskim osnovnim školama. Veoma je značajno naglasiti da Općina finansijski podržava školske projekte i školska predmetna takmičenja. Prema kalendaru Prosvjetno-pedagoškog zavoda realiziraju se takmičenja i školske manifestacije, kao i smotre znanja, revije kulturno-umjetničkog stvaralaštva. Sve to doprinosi da se učenici angažiraju u svom slobodnom vremenu.

Općina NGS je do 2013. imala poseban projekat *"Rada s nadarenom i talentiranom djecom"*, ali je sada taj projekat u fazi mirovanja. *Očekivati je da će aktiviranjem Dječijeg parlamenta doći do zagovaranja u školama za njegovu ponovnu aktivaciju. Izborna nastava u skladu sa zakonskom regulativom realizira se za predmete vjeronauke, kulture religija i zdravih stilova života.*

Produženi boravak je u skladu sa prostornim mogućnostima uveden u većem broju novogradskih škola s lijeve strane Miljacke, ali je i dalje izražena potreba za takvim vidom aktivnosti u školama u kojima usljed nedostatka prostora nije moguće obezbijediti produženi boravak.

Opremljenost novogradskih osnovnih škola prema pedagoškim standardima i prostorom još uvijek je neravnomjerna. Škole "Džemaludin Čaušević" i "Umihana Čuvidina" i dalje imaju problem sa prostorom za nastavne, sportske i rekreativne aktivnosti, čije su fiskulturne sale neuslovne spram potreba i standarda. *Opremanje škola kabinetskom opremom bi u narednom periodu trebalo da i dalje bude prioritet.* Općina nabavkom informatičke opreme te kontinuiranim ulaganjima u infrastrukturu škola pokušava nadomjestiti neravnomjerne uslove u školama. Opremljenost škola prema mišljenju 70 % učenika je zadovoljavajuća. Ipak, u nekim školama potrebno je obezbijediti više kabineta, sredstava za ogledna predavanja, a to su: škole "Sokolje", "Behaudin Selmanović", "Dobroševići", "Avdo Smailović", "Mehmedalija Mak Dizdar", "Meša Selimović", "Osman Nakaš"¹⁴.

¹⁴ Istraživanje djece objavljeno u brošuri "Mali znaju šta malima treba".

Pored činjenice da je obrazovanje prema važećoj zakonskoj regulativi u nadležnosti Kantona Sarajevo, *Općina Novi Grad Sarajevo kontinuirano planira i ulaže sredstava za izgradnju, dogradnju, rekonstrukciju novogradskih osnovnih škola, čime doprinosi stvaranju što boljih uslova za realiziranje nastavnog procesa.* U periodu 2015–2017, u skladu s realiziranjem projekta energetske efikasnosti izvršeno je utopljanje škola "Avdo Smailović", "Umihana Čuvidina", "Aleksa Šantić", "Behaudin Selmanović", "Fatima Gunić" zamijenjena stolarija u školama "Osman Nakaš", "Mehmedalija Mak Dizdar", sanirani toaleti u školama "Avdo Smailović", "Mehmedalija Mak Dizdar" i "Aleksa Šantić".

U nekim školama prisutan je problem *udaljenosti od mjesta stanovanja, a s lošim funkcioniranjem gradskog prevoza značajan broj učenika do škole i nazad pješači više od 4km.* Potrebu za prevozom ima oko 490 učenika. Općina ima potpisan sporazum sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku i mlade KS-a koje finansira prevoz za 300 učenika OŠ "Sokolje", koji dolaze sa područja naselja Smiljevići, Zabrdje, Rajlovac i Perivoj koja nisu obahvećna mrežom gradskog prevoza. *Oko 130 učenika koji pohađaju OŠ "Mustafa Busuladžić", godinama zbog loše usluge prevoznika izloženi su zakašnjenjima ili čak izostancima s nastave.* Općina Novi Grad Sarajevo je vlastitim sredstvima pomogla održavanje tehničke ispravnosti vozila GRAS-a za prevoz ovih učenika kao i za 60 učenika OŠ "Sokolje", što je bilo kratkoročno rješenje, a problem je i dalje prisutan.

U tri srednje škole u Općini u školskoj 2016/2017. godini bilo je upisano 1.477 učenika u 64 odjeljenja. U "Gimnaziji Dobrinja", "Elektrotehničkoj školi", "Petoj gimnaziji" i "Centru za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu" izučavaju se 22 obrazovna profila. Pored uspjeha u učenju i vladanju, u školama su brojne kulturne i sportske aktivnosti. Učenici su angažirani u više od 50 slobodnih aktivnosti u školi, što je rezultiralo učešćem na brojnim takmičenjima u zemlji i inozemstvu, na kojima su postignuti zavidni rezultati. Po tim aktivnostima, škole su postale prepoznatljive, kao što je aktivnost inovatora u "Elektrotehničkoj školi", kvalitetni radovi učenika "Gimnazije Dobrinja" u oblasti kulturnog stvaralaštva (filma i teatra), kao i "Peta gimnazija" u oblasti sporta.

Infrastruktura u školama je zadovoljavajuća s obzirom na činjenicu da su obje gimnazije u novom školskom objektu, sa novom opremom, ali i objekti "Elektrotehničke škole" i "Centra za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu" su solidno opremljeni. U "Centru za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu" postoje uslovi za cjelodnevni obrazovni program za učenike i individualizirani pristup svakom učeniku s obzirom na činjenicu da u Centru ima 80 učenika. U ostalim školama nastava se odvija u dvije smjene.

Vrijedi istaći da u svim osnovnim i srednjim školama u okviru godišnjeg programa rada postoji program prevencije maloljetničke delikvencije, što se odrazilo na pojačane aktivnosti saradnje s roditeljima učenika, a time i bolje rezultate u uspjehu i vladanju učenika.

Participacija djece u obrazovnom sistemu

Učešće djeteta u odlučivanju o svim pitanjima koja se tiču djece veoma je značajno s aspekta razvoja ličnosti, humanizacije odnosa u školi, porodici i lokalnoj zajednici. Vijeće učenika radi u svim školama s različitim kapacitetom i uspjehom. U okviru aktivnosti projekta "Grad / Općina po mjeri djeteta", kojeg podržava Općina i koji se realizira u saradnji s Udruženjem "Naša djeca" Sarajevo, značajan akcenat je dat na aktivnosti s djecom i dječijom participacijom na nivou lokalne zajednice. Od 2010. godine Udruženje "Naša djeca" realiziralo je više projekata

("Prava djece – Može to bolje", "Upravljanje po mjeri djeteta", "Dječiji parlament", "Dječije učešće u lokalnoj zajednici"), u kojima su djeca direktni učesnici i koja kroz edukativno-istraživačke aktivnosti i akcije u zajednici rade na analizi i praćenju stanja prava djece i mladih u njihovoj lokalnoj zajednici. Ovim projektima obuhvaćen je značajan broj djece i mladih. Istraživanje koje su provela djeca predstavnici Vijeća učenika osnovnih i srednji škola Općine Novi Grad Sarajevo u zajednici u okviru potprojekta "Potreba dječije participacije u lokalnoj zajednici", rezultiralo je štampanjem brošure "Mali znaju šta malima treba". Brošura daje dobar pregled nedostajuće infrastrukture i problema s kojima se djeca susreću u svakodnevnom životu, te može poslužiti kao izvor podataka za stručne službe općine, službe javnih ustanova i institucija, kao i za izradu programa i projekata za saniranje stanja u pojedinim oblastima.

Aktivnost djece nastavljena je u kontinuitetu (2011, 2012, 2013) pod nazivom "Glas djece". U žiži aktivnosti djece bilo je istraživanje o provođenju Zakona o ograničenoj upotrebi duhanskih prerađevina i alkohola maloljetnim osobama, Zakona o igrama na sreću i učešća djece u klađenju u kladionicama na području općine. Izrađeni su promotivni leci o štetnosti upotrebe alkohola i igara na sreću... Grupa "Glas djece" je bila uključena u GMI istraživanje koje je provodilo Udruženje "Naša djeca" Sarajevo u općini Novi Grad Sarajevo i drugim općinama uz podršku "Save the Children"¹⁵. Djeca su bila angažirana na pripremi Child friendly izvještaja o stanju prava djece u BiH, u okviru Mreže NVO "Snažniji glas za djecu". Kroz interaktivni rad djeca su provodila aktivnosti na izradi dokumenata neophodnih za rad Dječijeg parlamenta (Pravilnik i Program rada). Zahvaljujući ovako intenzivnom radu s djecom, 2013. godine formiran je **Dječiji parlament Općine Novi Grad Sarajevo** koji aktivno radi, prati i učestvuje u procesima koji se odvijaju u lokalnoj zajednici, a tiču se njihovih potreba i prava. Dječiji parlament kao oblik dječije participacije prepoznat je u Općini i ima punu podršku Stručnog tima za izradu AP Općine Novi Grad Sarajevo. Dječiji parlament je u okviru izrade AP za djecu općine Novi Grad Sarajevo uradio istraživanje "Potrebe djece u lokalnoj zajednici" u segmentu obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, sigurnosti, slobodnog vremena, kulture i sporta. Rezultate istraživanja je Stručni tim uzeo u obzir pri izradi AP za djecu općine Novi Grad Sarajevo.

---

¹⁵ Istraživanje generalne mjere implementacije Konvencije o pravima djeteta na lokalnom nivou – Općina Novi Grad Sarajevo, "Save the Children", "Naša djeca" Sarajevo i PAR grupa "Glas djece"

Projekti iz oblasti obrazovanja i društvenog razvoja realizirani u periodu 2015–2017. godina

	Finansijska sredstva namijenjena obrazovanju – ulaganja Općine Novi Grad	2015. godina	2016. godina	2017. godina
1.	Postavljanje termo fasade i zamjena stolarije na objektima OŠ "Avdo Smailović" i "Umihana Čuvidina"	228.000,00 KM		
2.	Izgradnja sistema centralnog grijanja s kotlovnicom u OŠ "Čamil Sijarić"	50.000,00 KM		
3.	Sanacija krova na objektima OŠ "Fatima Gunić" i "Meša Selimović" i "Osman Nakaš"	210.000,00 KM		
4.	Sufinansiranje utopljanja objekta i zamjena stolarije u OŠ "Mehmedalija Mak Dizdar"	35.000,00 KM		

5.	Sanacija sanitarnih prostorija u OŠ "Avdo Smailović" i "Mehmedalija Mak Dizdar"	27.000,00 KM		
6.	Rasvjeta u dvorištu OŠ "Avdo Smailović"	10.000,00 KM		
7.	Nabavka računarske opreme za novogradske osnovne škole	50.000,00 KM		
8.	Zamjena centralnog dijela krova na OŠ "Džemaludin Čaušević"		40.000,00 KM	
9.	Sanacija sanitarnih prostorija u OŠ "Aleksa Šantić", "Fatima Gunić" i sufinansiranje izgradnje kotlovnice u OŠ "Aleksa Šantić"		52.000,00 KM	
10.	OŠ "Čamil Sijarić", nabavka i ugradnja ormarića za učenike		4.000,00 KM	
11.	Opremanje prostorija za produženi boravak učenika u OŠ "Fatima Gunić"		7.000,00 KM	
12.	Zamjena ulaznih portala na objektima OŠ "Skender Kulenović" i "Osman Nuri Hadžić"		20.000,00 KM	
13.	Sufinansiranje utopljanja objekta OŠ "Behaudin Selmanović"		56.000,00 KM	
14.	Izrada glavnog projekta i rekonstrukcija vrtića "Vjeverica"		170.000,00 KM	
15.	Adaptacija školskih igrališta u OŠ "Čamil Sijarić" i OŠ "Sokolje"		20.000,00 KM	
16.	Zamjena dijela stolarije u OŠ "Skender Kulenović" i OŠ "Osman Nuri Hadžić"		20.000,00 KM	
17.	Sanacija i prilagođavanje prostorija u zgradi ŽIŠ-a za potrebe vrtića		300.000,00 KM	
18.	Pomoć školskoj djeci – stipendiranje učenika	425.000,00 KM	425.000,00 KM	425.000,00 KM

19.	Kupovina školskog pribora za oko 2.500 učenika – prvačićima i učenicima slabijeg materijalnog stanja starijih razreda	40.000,00 KM	30.000,00 KM	40.000,00 KM
20.	Pomoć JU "Djeca Sarajeva"	20.000,00 KM	20.000,00 KM	40.000,00 KM
21.	Finansijska podrška za održavanje školskih takmičenja iz Fizike, Matematike, Informatike, Geografije, Bosanskog jezika, CIVITAS-a, Prve pomoći i svjesnosti o postojanju mina, Smotre naučno-tehničkog stvaralaštva, podrška inkluzivnom obrazovanju za svu djecu novogradskih škola, pomoć pri realizaciji školskih projekata za učenike slabijeg materijalnog stanja i podrška nadarenoj djeci	60.000,00 KM	60.000,00KM	100.000,00 KM
22.	Tekući transfer za predškolsko obrazovanje	30.000,00 KM	20.000,00 KM	40.000,00 KM
23.	Tekući transfer pomoći osnovnim i srednjim školama	80.000,00 KM	80.000,00 KM	80.000,00 KM
24.	Finansiranje prevoza učenika OŠ "Sokolje"	40.000,00KM	45.000,00 KM	45.000,00 KM
25.	Utopljanje OŠ "Fatima Gunić"			77.000,00 KM
	UKUPNO	1.305.000,00 KM	1.369.000,00 KM	847.000,00 KM
	KAPITALNA ULAGANJA U OBRAZOVANJE			
1.	Dogradnja i opremanje OŠ "Mustafa Busuladžić"	985.000,00 KM	918.000,00 KM	737.000,00 KM
2.	Izgradnja OŠ "Aneks"	3.771.000,00 KM	418.000,00 KM	640.000,00 KM
3.	Projektna dokumentacija za fis. salu OŠ "Umihana Čuvidina"		40.000,00 KM	
	UKUPNA KAPITALNA ULAGANJA U OBRAZOVANJE	4.756.000,00 KM	1.376.000,00 KM	1.377.000,00 KM
	UKUPNA ULAGANJA U OBRAZOVANJE	6.061.000,00 KM	2.745.000,00 KM	2.224.000,00 KM

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja proističu iz dogovorenih politika za djecu BiH:

Predškolski odgoj i obrazovanje

Strateški cilj: Obezbijediti obuhvat sve djece predškolskim odgojem i obrazovanjem				
Specifični cilj 1: Obnoviti devastirane vrtiće i podsticati otvaranje privatnih, podići standarde za rad vrtića, educirati osoblje				
R.B.	Aktivnost	Nosioци aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	U skladu s Okvirnim zakonom o obaveznom predškolskom odgoju i obrazovanju nastaviti raditi na organizovanju pripremne nastave	Kantonalno ministarstvo obrazovanja, JU "Djeca Sarajeva", osnovne škole, vrtići i općinske službe	2018/20.	Dostići obuhvat od 20 % u vrtićima i 100 % u obaveznom organizovanju pripremne nastave
1.2.	Organizovati edukativne radionice za odgajatelje, roditelje i drugo stručno osoblje	Kantonalno ministarstvo obrazovanja, JU "Djeca Sarajeva", NVO-i	2018/20.	Broj edukacija za osoblje, roditelje, teme edukacija i broj osoba obuhvaćenih edukacijom
1.3.	Nabaviti savremenu opremu za prostore, za igru i prostore oko vrtića (dvorište ili park)	Kantonalno ministarstvo obrazovanja, Općina, JU "Djeca Sarajevo", NVO-i, privrednici	2018/20.	Obezbijedena sredstva i nabavljena oprema, broj opremljenih obdaništa
1.4.	Rekonstruisati devastirani vrtić "Vjeverica" na Ali-pašinom Polju	Kantonalno ministarstvo obrazovanja, Općina, donatori	2018/20.	Otvoren vrtić "Vjeverica", broj djece upisane, broj odgajatelja, iznos sredstava utrošen za obnovu

1.5.	Poreskim olakšicama i drugim pogodnostima podsticati privatni sektor za otvaranje obdaništa	Kanton, Općina, donatori, NVO-i	2018/20.	Izgrađena, adaptirana i otvorena privatna obdaništa
1.6.	Izgraditi vrtiće u ruralnim dijelovima, posebno na desnoj strani Općine u MZ u kojima nema vrtića	Kanton, JU "Djeca Sarajeva", Općina, donatori	2018/20.	Započeti ili izgrađeni vrtići
1.7.	Povećati obuhvat djece predškolskim odgojem djece sa poteškoćama u razvoju, djece Roma i drugih socijalnih kategorija	Kanton, JU "Djeca Sarajeva", Općina, NVO-i, donatori	2018/20.	Broj uključene djece i procenat porasta
Specifični cilj 2: Uspostaviti bazu podataka vrtića, broj djece u njima i broj osoblja				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Uspostaviti bazu podataka o vrtićima, djeci i uposlenom osoblju	Kanton, JU "Djeca Sarajeva", općinske službe, javne i privatne ustanove	2018/20.	-Broj javnih vrtića -Broj privatnih vrtića, djece i osoblja
2.2.	Djeca sa posebnim potrebama obuhvaćena predškolskim odgojem i obrazovanjem	Vrtići, općinske službe i Udruženje roditelja djece	2018/20.	Broj djece sa poteškoćama u razvoju uključen u vrtiće
Osnovno i srednje obrazovanje				
Strateški cilj: Obezbijediti obuhvat sve djece kvalitetnim osnovnim i srednjim obrazovanjem				
Specifični cilj 1: Obezbijediti izgradnju nove škole, rekonstrukciju i nabavku kabinetske i druge opreme za škole				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Pomoć Općine u izgradnji, rekonstrukciji i opremanju i dogradnji škola "Mustafa Busuladžić" i izgradnji OŠ "Aneks", opremanje kabineta, nabavci nove opreme, biblioteka, sredstava za oglednu nastavu	Ministarstvo, Općina, drugi donatori	2018/20.	Broj izgrađenih, rekonstruisanih i opremljenih škola -Opremanje OŠ "Sokolje", "Behaudin Selmanović", "Mustafa Busuladžić", "Avdo Smailović", "Mehmedalija Mak Dizdar", "Meša Selimović" i "Osman Nakaš"
1.2.	Organizovanje prevoza učenika OŠ "Sokolje" koji dolaze iz Smiljevića, Zabrdža, Rajlovca i Perivoja	Ministarstvo obrazovanja, nauke i mladih KS-a, Općina i "Gras"	2018/20.	Obezbijeden prevoz za 491 učenika
1.3.	Obezbijediti produženi boravak za učenike u školama gdje postoji potreba, poseban prioritet dati desnoj strani općine	Ministarstvo obrazovanja, nauke i mladih KS i općinske službe	2018/20.	Broj opremljenih prostora za produženi boravak

1.4.	Obezbijediti prostor za realizaciju vannastavnih aktivnosti u školama u kojima nedostaju; "Džemaludin Čaušević" i "Umihana Čuvidina"	Direktori škola, nastavnici i učenici, općinske službe	2018/20.	Broj učenika obuhvaćen vannastavnim aktivnostima, broj nastavnika koji vode programe i obezbijedeni prostori
1.5.	Organizacija općinskih takmičenja u znanju iz pojedinih predmeta	Ministarstvo obrazovanja, nauke i mladih KS, Prosvjetno-pedagoški zavod KS, osnovne škole i Služba obrazovanja, kulture i sporta	2018/20.	Broj učenika uključenih u takmičenja, broj škola, postignuti rezultati u takmičenjima
1.6.	Obezbijediti dostupnost objekata obrazovanja osobama sa posebnim potrebama	Ministarstvo obrazovanja, nauke i mladih KS, osnovne škole i Služba obrazovanja, kulture i sporta	2018/20.	Broj izgrađenih pristupnih rampi
Specifični cilj 2: Obezbijediti uslove za kvalitetno obrazovanje sve djece bez diskriminacije				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Uspostavljanje evidencija djece sa poteškoćama u razvoju, smetnjama u govoru i drugim smetnjama	Osnovne škole, vrtići, općinske službe, NVO-i	2018/20.	Uspostavljena evidencija u osnovnim školama i rad s djecom na otklanjanju smetnji
2.2.	Organizovanje programa za pomoć i rehabilitaciju djece sa poteškoćama u razvoju i drugim smetnjama	Škole, vrtići, općinske službe, parlament, ministarstva, općinske službe, poduzetnici i NVO-i	2018/20.	Broj projekata pomoći djeci, logopedskih kabineta, broj djece obuhvaćene logopedskim i drugim tretmanima, broj NVO-a koje realizuju projekat
2.3.	Prepoznavnje talenata, programi i podrška talentiranoj djeci u raznim oblastima stvaralaštva	Ministarstvo, škole, nastavnici, općina, donatori, NVO-i	2018/20.	Broj talentirane djece, broj programa i podrške, visina izdvojenih sredstava
2.4.	Obezbijediti što bolje uslove za kvalitetnu nastavu u osnovnim školama		2018/20.	Broj škola, kabineta, fiskulturnih dvorana, igrališta, školskih kuhinja, produženih boravaka, vrsta opreme i utrošena sredstva
2.5.	Mjere u prevenciji izostajanja učenika s nastave	Škole, razrednici, stručni saradnici u nastavi, roditelji, CSR	2018/20.	Broj izostanaka učenika s nastave, broj učenika s lošim vladanjem, broj isključenih i neocijenjenih učenika

2.6.	Organizovan produženi boravak u školama	Prosvjetno-pedagoški zavod, škole, općina	2018/20.	Broj škola sa produženim boravkom, broj učenika obuhvaćen boravkom, broj djece koja nisu obuhvaćena, a imaju potrebu
Specifični cilj 3: Senzibilizirati profesionalce koji rade s djecom i roditelje za uvažavanje mišljenja djeteta, podržati rad i aktivnosti Dječijeg parlamenta Općine Novi Grad Sarajevo				
R.B	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
3.1.	Obezbijediti podsticajni ambijent u osnovnim i srednjim školama za participaciju djece	Škole, nastavnici, Vijeće učenika i Vijeće roditelja u školama, Dječiji parlament	2018/20.	Formirano Vijeće učenika u svim školama, aktivan i kvalitetan rad Vijeća učenika i roditelja u školama
3.2.	Kvalitativno unapređenje funkcije Vijeća učenika, Vijeća roditelja i odjeljenskih zajednica	Škole, stručni saradnici u školi i Uprava škole, voditelji odjeljenskih zajednica, Dječiji parlament i projekti podrške NVO-a	2018/20.	Broj sastanaka Vijeća učenika, postignut aktivizam učenika, Vijeća roditelja i Vijeća učenika, broj projekata realizovanih u saradnji sa NVO-ima
3.3.	Informisanje učenika o svim žalbenim postupcima u školi, lokalnoj zajednici (Ombudsmani, Centar za socijalni rad, NVO)	Škola, odjeljenske starješine, institucija Ombudsmana i druge institucije	2018/20.	Urađen program za informisanje učenika
3.4.	Dječiji parlament Općine NGS aktivno radi i provodi aktivnosti i akcije na promociji dječijeg učešća i prava djeteta u zajednici	Škole, Dječiji parlament, općinske službe i NVO-i	2018/20.	Plan aktivnosti, broj sastanaka i akcija Dječijeg parlamenta na promociji dječijeg učešća u zajednici, izvještaji o radu
3.5.	Učešće članova Dječijeg parlamenta u izradi Akcionog plana za djecu ONGS i praćenju njegove realizacije, informisanju vršnjaka o stanju prava djece	Dječiji parlament, Stručni tim za izradu AP za djecu, NVO-i	2018/20.	Izvještaji DP o realizaciji AP, sastanci članova DP-a sa predstavnicima Općine i donosiocima odluka, prezentacija AP članovima Vijeća učenika u školama

IV Programsko područje

SLOBODNO VRIJEME DJECE, REKREACIJA, SPORT I KULTURA

Strateški dokumenti i pravilnici

Strategija za mlade 2014–2020. godine¹⁶, Strategija razvoja sporta Općine Novi Grad Sarajevo 2013–2018. godina i UN Konvencija o pravima omogućit će da se po savremenim standardima i pravilima pristupi sagledavanju i rješavanju problema mladih, organiziranju i vođenju sportskih i kulturnih aktivnosti u kojima će se uzimati u obzir dostignuti standardi, kao što je to regulirano u evropskom dokumentu "Sport za sve".

Analiza stanja

Sportska infrastruktura i sportske aktivnosti djece

Navedene strategije za mlade i sport posebno su značajne jer se oslanjaju na lokalne kapacitete i polaze od stvarnog stanja u Općini. Pristup ovoj problematici daje posebnu dozu ozbiljnosti i nadu da će dobri početni kapaciteti Općine u sportskoj infrastrukturi značajno doprinijeti razvoju sporta i još većoj masovnosti mladih u sportskim klubovima. To će, nadamo

¹⁶ Strategija je planirana da se realizira kroz akcione planove i "Vodič za mlade"

se, doprinijeti smanjenju broja maloljetnih delinkvenata, te povećanju broja mladih koji postižu dobre rezultate u sportu. U narednom periodu je potrebno obezbijediti kvalitetne sportske trenere. Veliko bogatstvo predstavlja Olimpijski bazen na Otoci, Sportski stadion "Otoka", SRCK "Braća Kadić", te dvorane "Ramiz Salčin", "Srce" i "Dobrinja". Na prostoru općine u periodu 2015–2017. urađena su igrališta u Briješću, Zabrdju, na Ali-pašinom Mostu i Dobrinji (kod škole "Skender Kulenović"), u Nedžarićima i Švrakinom Selu. U ovom periodu stavljene su u funkciju Sportska dvorana "Srce" i fiskulturna sala u OŠ "Behaudin Selmanović", čime je u znatnoj mjeri popravljeno stanje u pogledu sportskih terena i sportskih objekata na desnoj strani Miljacke, a na raspolaganje građanima stavljen je i Centar za edukaciju sport i rekreaciju "Safet Zajko" u Halilovićima kao velika parkovska površina oplemenjena sadržajima i mobilijarom za zabavu, odmor i sportske aktivnosti svih generacija.

Zadovoljavanje potreba djece za sportom i rekreativnim aktivnostima u slobodno vrijeme prate aktivnosti s naglaskom na sigurnost tih objekata u cilju sprečavanja svakog rizika za djecu u toku njihovog boravka. Upravo radi toga, usmjerena je pažnja na rekonstrukciju igrališta ugradnjom sigurnih rekvizita, ograđivanjem igrališta, te nadzorom nadležne službe za održavanje i sigurnost prostora namijenjenih za djecu.

Sada je potrebno usmjeriti pažnju da se kvalitetno koriste raspoloživi objekti u sportske i takmičarske aktivnosti djece i mladih posebno, te sportskih klubova koji egzistiraju na području općine.

Iz podataka je vidljivo da je postignut izvanredan napredak u obogaćivanju sportske infrastrukture. *Izgradnjom novih igrališta u skladu sa prostornim mogućnostima na desnoj strani Miljacke poboljšano je stanje za ispunjenje potreba djece i građana za ovakve aktivnosti. Ipak, moramo naglasiti da su opravdano u prioritetu fiskulturne sale i školska sportska igrališta radi potrebe održavanja nastavnog procesa i rekreacije djece.* Uspostavljena je evidencija u klubovima, ali ostale evidencije – sportista, talentiranih sportista, vrhunskih sportista i trenera koji rade s mladima, još uvijek nisu. Potrebno je raditi na razvoju stručnih kompetencija trenera kako bi se postizali bolji i vrhunski rezultati. Općina stimulira učenike i studente vrhunske sportiste dodjelom stipendija na osnovu konkursne procedure.

Općina prati rad sportskih klubova i udruženja kroz direktni nadzor i praćenjem realizacije njihovih projektnih aktivnosti koje finansira, *kroz izvještaje o radu istih i druge vidove provjere rada kao što su smotre i takmičenja.* Pored granta za podršku sportskim klubovima, Općina pruža značajnu podršku kroz davanje trenažnih termina u dvoranama ("Ramiz Salčin", "Dobrinja", "Srce", Stadion "Otoka" i Olimpijski bazen "Otoka", te Centar za rekreaciju, sport i edukaciju "Safet Zajko" u Halilovićima). Svake godine Općina finansira projekat obuke neplivača za učenike petih razreda iz 14 novogradskih škola. Olimpijski bazen "Otoka" sve aktivnosti provodi pod stručnim nadzorom Uprave bazena i Fakulteta za sport i tjelesni odgoj iz Sarajeva. Školom skijanja koja se realizira 10 godina, koju finansira Općina Novi Grad obuhvaćeno je svake godine oko 50 % učenika šestih razreda. Projekat škole skijanja realiziraju licencirani učitelji skijanja u okviru odabrane nadležne institucije.

Općina Novi Grad Sarajevo pruža podršku u organiziranju natjecanja klubova, finansiranje odlazaka sportista i KUD-ova na razna gostovanja u zemlji i inostranstvu, te održavanje školskih sportskih turnira kojima se obilježavaju značajni datumi u Općini. Podrška sportskim klubovima i udruženjima je usmjerena na omasovljenje klubova i usmjeravanje djece da slobodno vrijeme koriste baveći se sportskim aktivnostima. Sportska infrastruktura u Općini Novi Grad Sarajevo zadnjih godina je vidno popravljena. *Izgradnjom "Rekreacionog parka prijateljstva" između Azerbejdžana i Bosne i Hercegovine, naselje Dobrinja dobilo je još jedan izuzetno oplemenjen i lijep prostor za druženje, rekreaciju i sportske aktivnosti uz rijeku Dobrinju.*

Vidljivo je da je Općina izgradila veoma značajne objekte koji će doprinijeti kvalitetnijem životu djece i njihovih roditelja, što bi u konačnici trebalo da dovede do smanjenja negativnih oblika ponašanja djece i mladih u općini. Očekujemo da će pozitivni efekti navedenih aktivnosti doći ukoliko se poveća broj djece koja su u slobodno vrijeme zaokupirana aktivnostima koje nude novi sadržaji, ulože sredstva u trenerski kadar i stimulira rad sportskih klubova, kulturnih društava i okupacionih aktivnosti nevladinih organizacija s djecom. U okviru tradicionalne manifestacije "Novogradski dani" značajna je zastupljenost sportskih aktivnosti. Tako su u 2017. u okviru manifestacije na 15 lokacija održana sportska takmičenja u malom i velikom nogometu, tenisu, šahu, sjedećoj odbojci, odbojci na pijesku, omladinskom turniru u boksu i maloj olimpijadi učenika osnovnih škola. Na sportskim takmičenjima učestvovalo je oko 340 ekipa iz 250 klubova s više od 4.000 takmičara u 14 sportskih disciplina. Cilj sportskog dijela manifestacije je bio da se na ovim takmičenjima uključi što veći broj učenika osnovnih i srednjih škola, što je i ostvareno.

R.B.	Finansijska sredstva namijenjena za sportske i rekreativne aktivnosti djece i mladih	Realizirano 2015. godine	Realizirano 2016. godine	Realizirano 2017. godine
1.	Finansijska podrška sportskim i rekreativnim takmičenjima djece i mladih	270.000,00 KM	300.000,00 KM	400.000,00 KM
2.	Tekući transfer za realizaciju projekta otvorenog klizališta	50.000,00 KM	35.000,00 KM	-
3.	Škola plivanja sa prevozom za učenike petog razreda	50.000,00 KM	65.000,00 KM	65.000,00 KM
4.	Rekonstrukcija i osposobljavanje prostora u Centru za edukaciju, sport i rekreaciju "Safet Zajko" u Halilovićima	730.000,00 KM	554.000,00 KM	815.000,00 KM
5.	Izgradnja i sanacija pješačkih staza sa odmaralištima, trotoara, stepeništa i rukohvata	100.000,00 KM	299.000,00 KM	282.000,00 KM
6.	Izgradnja biciklističke staze Nedžarići – Dobrinja	182.000,00 KM	218.000,00 KM	79.000,00 KM
7.	Izgradnja objekta Sportsko-rekreativnog centra "Dobrinja"		60.000,00 KM	247.000,00 KM
8.	Vanjsko uređenje dvorane "Srce" Buča Potok	56.000,00 KM	-	-
9.	Uređenje lokaliteta Parka šume "Mojmilo"	30.000,00 KM	30.000,00 KM	7.000,00 KM
10.	Izgradnja i rekonstrukcija dječijih igrališta	180.000,00 KM	160.000,00 KM	150.000,00 KM

11.	Izgradnja i rekonstrukcija sportskih igrališta	150.000,00 KM	190.000,00 KM	190.000,00 KM
12.	Kapitalni transfer za hitne sanacije dječijih i sportskih igrališta na području Općine	-	100,000,00 KM	-
UKUPNO		1.798.000,00 KM	2.011.000,00 KM	2.235.000 KM

Veoma je značajno da Općina izdvaja sredstva za aktivnosti koje se neposredno organiziraju s djecom, što rezultira povećanim brojem djece aktivno uključenim u klubove. Kako bi se povećao broj aktivne djece u klubovima, sredstva za njihove aktivnosti bi trebala biti veća. Uvođenjem registra klubova sportskih udruženja u 2017. stvoreni su uslovi za stimulaciju klubova s većim brojem aktivne djece. Takmičarske aktivnosti djece blagotvorno djeluju na razvoj ličnosti djece, njihovu socijalizaciju i njihove moralno-voljne osobine. Izdvajanja za rekonstrukciju i izgradnju sportskih i dječijih igrališta čine značajan dio budžeta Općine. Značajna uloga je na školama, roditeljima, djeci i mladima da ulože napore na očuvanju izgrađene infrastrukture i kvalitetnoj upotrebi prostora za slobodno vrijeme i rekreaciju djece i mladih.

Ciljevi i aktivnosti u području slobodnog vremena djece

Strateški cilj: Organiziranje slobodnog vremena djece u skladu sa potrebama djece i mladih				
Specifični cilj 1: Obezbijediti približno jednake uslove za sport i rekreaciju na cijelom prostoru općine				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Izgradnja i rekonstrukcija sportskih površina za rekreativne aktivnosti djece i mladih, posebno na desnoj strani općine Izgradnja sportskih površina i mobilijara u MZ Staro Hrasno, Aneks, Švrakino selo I do III i Dobrinja I, Ali-pašino naselje C	Općina NGS Općina	2018/20.	Broj izgrađenih i rekonstruisanih igrališta, sportskih površina, mobilijara u MZ
1.2.	Izgradnja fiskulturnih dvorana u školama koje je nemaju	Ministarstvo obrazovanja, Općina i donatori	2018/20.	Broj izgrađenih fiskulturnih dvorana
1.3.	Obezbijediti prostor za vannastavne aktivnosti u OŠ "Mustafa Busulađić", "Umihana Čuvidina", "Avdo Smailović" i "Džemaludin Čaušević"	Općina NGS i škole	2018/20.	Obezbijeden prostor za vannastavne aktivnosti u školama
1.4.	Promocija izgrađenih objekata i promocija sporta	Općinske službe, škole, sportski klubovi	2018/20.	Broj organiziranih javnih takmičenja i manifestacija i broj djece učesnika
1.5.	Evidencija sportskih klubova i sportista u općini	Općinske službe, klubovi	2018/20.	Broj klubova i broj sportista, klubovi koji imaju kadetske selekcije
1.6.	Osnivanje dječijih sportskih klubova	Općina, NVO, osnovne i srednje škole	2018/20.	Broj osnovanih dječijih klubova, društava
1.7.	Kvalitet aktivnosti rada s djecom u klubovima	Uprava i članstvo kluba	2018/20.	Broj certificiranih trenera u klubovima
1.8.	Aktivnosti na postizanju vrhunskih rezultata u sportu	Uprava i treneri u klubovima	2018/20.	Broj perspektivnih mladih sportista i broj vrhunskih sportista u općini
1.9.	Oblici podrške nadarenim sportistima	Općinske službe	2018/20.	Broj sportista koji dobijaju stipendiju ili neki drugi oblik podrške

Specifični cilj 2: Razvijanje sporta i drugih rekreativnih aktivnosti za djecu				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Podsticati organiziranje škola sporta planski da obuhvataju pojedine dijelove općine	Općinske službe, Stručni tim za provođenje Strategije sporta i treneri	2018/20.	Obezbijedeno razvrstavanje djece u sportove za koje imaju predispozicije
2.2.	Organizirati razna druženja i izlete za roditelje i djecu u Centru za edukaciju sport i rekreaciju "Safet Zajko", "Parku šume Mojnilo" i Memorijalnom centru "Žuč"	Općinske službe, NVO-i, privrednici, roditelji	2018/20.	Broj druženja i izleta, broj učesnika
2.3.	Organizirati takmičenja djece i roditelja u Centru za edukaciju sport i rekreaciju "Safet Zajko" u Halilovićima uz prigodna sportska takmičenja	Općinske službe, sportski klubovi, privrednici, roditelji	2018/20.	Broj manifestacija i broj učesnika – povećan broj djece učesnika u sportskim aktivnostima
2.4.	Uključivanje djece s poteškoćama u razvoju u različite oblike aktivnosti u provođenju slobodnog vremena	Općinske službe, udruženja i roditelji, privrednici	2018/20.	Broj djece s posebnim potrebama uključene u navedene aktivnosti
2.5.	Organizirati školska sportska takmičenja djece na nivou općine	Općinske službe i škole	2018/20.	Broj takmičenja i broj učesnika
2.6.	Općinskom vijeću dostaviti informaciju o uspjehu učenika	Općinske službe	2018/20.	Općinske službe predlažu najbolje za prijem kod načelnika
2.7.	Općinski načelnik organizira prijem za najuspješnije takmičare	Općinske službe, Načelnik	2018/20.	Prijem kod načelnika i dodjela nagrada, priznanja i slikanje
2.8.	Škola skijanja za učenike osnovnih škola	Ministarstvo za obrazovanje, Općina	2018/20.	Broj učenika obuhvaćen programom škole skijanja
2.9.	Škola plivanja za učenike osnovnih škola	Općina, Olimpijski bazen "Otoka"	2018/20.	Broj djece uključene i obučene u plivanju
2.10.	Rekreacione aktivnosti djece i mladih u klizanju	Općina, zimsko klizalište "Dobrinja"	2018/20.	Broj djece / rekreativaca na klizanju, vrijeme trajanja programa
2.11.	Izgradnja biciklističkih staza	Općina	2018/20.	Broj izgrađenih kilometara biciklističke staze

2.12.	Izgradnja ploha šaha na otvorenom	Općina	2018/20.	Broj izgrađenih ploha šaha u MZ
2.13.	Organizovanje različitih aktivnosti za djecu – izviđačke, aktivnosti na upoznavanju i zaštiti prirodne okoline, uređenju dvorišta za igru i zelenih površina	Općina, NVO-i, roditelji, privrednici	2018/20.	Broj akcija, broj učesnika
2.14.	Organizirani odmor za djecu iz socijalno ugroženih porodica u odmaralištima i domovima za djecu	Kanton Općina, CSR, NVO-i, privrednici	2027/19.	Broj djece obuhvaćene zimovanjem i ljetovanjem, broj organizatora, programi i sadržaji koji se nude

Kulturne aktivnosti

U Općini Novi Grad Sarajevo evidentan je nedostatak objekata i institucija kulture. U zadnjih nekoliko godina značajno je popravljeno zatečeno stanje otvaranjem prvog kina "Novi Grad", izložbenog prostora (galerije) u Općini Novi Grad, te Centra za realizaciju kulturnih sadržaja Dobrinja – "Hadžihalilovića vila". Nadležne službe rade na približavanju kulture i umjetnosti svim građanima općine. Sve kulturne manifestacije koje organizira Općina su besplatne, a održavaju se povodom obilježavanja značajnih datuma i praznika. U Općini se organiziraju koncerti, muzička i plesna takmičenja, festivali folklor, muzičke večeri, pozorišne predstave, književne manifestacije, filmske projekcije, izložbe, dio programa "Sarajevo Film Festivala" i dr.

Najveći broj kulturnih aktivnosti odvija se u multimedijalnoj sali Općine. Od 2013. godine u istom objektu egzistira kino "Novi Grad" koje je doseglo punu afirmaciju i čijim se otvaranjem oplemenio život građana i djece ove općine. Naročito je interesovanje za dječije dnevne vikend projekcije, a u saradnji s novogradskim školama omogućene su grupne projekcije u skladu s interesovanjem djece. U 2017. godini, Općina Novi Grad je omogućila svim učenicima historijske i literarne sekcije sedmih razreda posjetu odabranim kulturnim institucijama.

Manifestacije, kao što su "Novogradski dani", "Sarajevo Film Festival", "Večer sevdaha KUD-ova", pozorišne predstave za djecu održavaju se u nekoliko kulturnih prostora kao što su multimedijalna sala Općine, "Hadžihalilovića vila", prigodni ljetni prostori na trgovima u Dobrinji, dvorana "Ramiz Salčin", dvorana "Gimnazije Dobrinja", plato "Bosanske tržnice".

U okviru manifestacije "Novogradskih dana", u 2017. godini, iz oblasti kulture realizirano je 25 kulturno-umjetničkih i zabavnih manifestacija. Najviše sadržaja je realizirano u Centru za edukaciju, sport i rekreaciju "Safet Zajko", multimedijalnom centru Općine, galeriji Općine, dok su ostali sadržaji realizirani u "Hadžihalilovića vili" i na drugim lokacijama. Veoma je značajno što su u manifestacijama kulture dominirali programi za djecu i programi koje su pripremili učenici osnovnih škola u okviru njihovih vannastavnih aktivnosti. Programi s djecom su odlična promocija dječijeg stvaralaštva i podsticaj djece da razvijaju različite talente, vještine i kulturne navike.

JU "Biblioteka Sarajeva" na području općine NGS ima šest odjeljenja (Otoka, Mojnilo, Ali-pašino Polje faza B i C, Dobrinja, Ali-pašin Most), čiji su članovi uglavnom učenici i mladi s ovih područja. U naseljima *Buča Potok, Sokolje, Dobroševići i Reljevo* nedostaju odjeljenja JU "Biblioteka Sarajevo".

Općina pruža finansijsku podršku za rad pet kulturno umjetničkih društava koji egzistiraju na području općine, a to su: "Gajret", "Saobraćajac", "Daire", "Dobrinja 93" i "Bulbul".

Djelimičnom rekonstrukcijom same zgrade Općina je obogaćena galerijskim i drugim prostorima. Izradom idejnog projekata o izgradnji Kongresnog centra Sarajevo i sportsko-rekreativnog centra "Dobrinja" za očekivati je stvaranje boljeg ambijenta za razvoj kulture i umjetnosti. Do uspostavljanja navedenih institucija, nedostatak prostora za kulturne aktivnosti bilo bi dobro nadomjestiti *formiranjem ljetne pozornice u Centru za edukaciju, sport i rekreaciju "Safet Zajko", kao i obogaćivanjem programskih sadržaja u "Centru za kulturu Dobrinja – Hadžihalilovića vila"*.

Ulaganja Općine u kulturne institucije i programe

R.B.	Uložena finansijska sredstva Općine	Realizirano u 2015. g.	Realizirano u 2016. g.	Realizirano u 2017. g.
1.	Dio sredstava iz programa "Novogradski dani", namijenjen djeci i mladima	40.000,00 KM	54.000,00 KM	77.000,00 KM
2.	Transfer za podršku programima u kinu "Novi Grad"	20.000,00 KM	10.000,000 KM	10.000,00 KM
3.	Uređenje platoa na brdu Žuč – njegovanje tradicije	30.000,00 KM	30.000,00 KM	60.000,00 KM
4.	Centar za djecu i mlade "Ikre"			40.000,00 KM
5.	Programske aktivnosti u "Centru za kulturu Dobrinja – Hadžihalilovića vila"			55.000,00 KM
6.	Podrška radu KUD-ova ("Gajret", "Saobraćajac", "Daire", "Dobrinja 93" i "Bulbul")	20.000,00 KM	20.000,00 KM	24.000,00 KM

7.	Sredstva za javni transfer JKP "Park" kao podrška programu hortikulturnom održavanju javnih površina "Kultura življenja"	155.000,00 KM	130.000,00 KM	150.000,00 KM
8.	Tekući transfer za programe vjerskih zajednica	150.000,00 KM	150.000,00 KM	170.000,00 KM
9.	Izrada projektne dokumentacije za Kulturno-sportski centar "Dobrinja"		55.000,00 KM	
10.	Saradnja i podrška institucijama kulture od značaja i interesa (muzeji, pozorišta, galerije, biblioteke)		100.000,00 KM	150.000,00 KM
UKUPNO		415.000,00 KM	549.000,00 KM	636.000,00 KM

Iz podataka je vidljivo da izdvajanja za kulturu u odnosu na neka druga područja su skromna. Dodatnim izdvajanjem za kulturne potrebe pomažemo djeci i mladima da od najranijeg uzrasta prepoznaju i razvijaju kulturne navike i vrijednosti, aktivno učestvuju u njihovim događanjima. U tom pogledu, sve manifestacije Općine Novi Grad Sarajevo su besplatne.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja kulturne aktivnosti

Strateški cilj: Razviti infrastrukturu za razvoj kulturnih aktivnosti				
Specifični cilj 1: Obezbijediti ravnomjernu rasprostranjenost kulturnih institucija i sadržaja u Općini				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Unaprijediti rad postojećih domova kulture u MZ	Općina i kulturna društva, NVO-i	2018/20.	Iskorištenost prostora 100 % i broj realiziranih projekata
1.2.	Izgraditi nove ili prilagoditi postojeće objekte za kulturne potrebe i aktivnosti	Kantonalno ministarstvo i Općina, drugi donatori	2018/20.	Broj objekata za kulturne potrebe adaptiran ili izgrađen
1.3.	Centri za kulturne aktivnosti djece	Ministarstvo, općinske službe, NVO-i privredni sektor	2018/20.	Urađena analiza potrebe postojanja centra za kulturne aktivnosti djece, koliko djece pokazuje interes za kulturnim sadržajima, gdje postoje prostori u MZ za aktivnosti i kakve aktivnosti za djecu
1.4.	Obezbijediti mješovito upravljanje u kulturnim institucijama	Općina, NVO-i	2018/20.	Potpisani protokoli o međusobnim obavezama, provedene aktivnosti
1.5.	Obezbijediti prostore za biblioteke i organizirati prikupljanje knjiga, posebno na desnoj strani općine	Općina i biblioteke Sarajeva, Ministarstvo kulture, MZ, NVO	2018/20.	Otvorene biblioteke na desnoj strani Općine i prikupljene knjige, broj biblioteka
Specifični cilj 2: Društvene akcije za podsticanje svih vrsta dječijeg stvaralaštva				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Tradicionalne manifestacije koje se realiziraju u općini, Dani Općine, Dan dječije radosti, Dan prvačića, Dan porodice, Dječija nedjelja, Dan prava djeteta	Općinske službe, NVO-i	2018/20.	Broj manifestacija, broj djece učesnika, broj programa koji se realiziraju i ukupan broj učesnika
2.2.	Podrška kulturno-umjetničkim društvima koja djeluju na općini, promociji kulturne baštine i uključenost djece u kulturne programe	Općinske službe i društva, privrednici / sponzori, ambasade	2018/20.	Broj programa koji se realizuju s djecom, broj djece

2.3.	Smotre dječijeg stvaralaštva i stvaralaštva za djecu iz različitih oblasti umjetnosti i kulture	Ministarstvo kulture, općinske službe, KUD-ovi, NVO-i, privrednici / sponzori, ambasade	2018/20.	Broj programa: dječije predstave, izložbe, susreti djece i književnika, broj učesnika
2.4.	Koncerti za djecu i djece na nivou općine, grada i kantona	Općinske službe, muzičke škole, KUD-ovi, NVO-i i privrednici / sponzori	2018/20.	Broj programa namijenjenih djeci, broj učesnika, broj posjetilaca
2.5.	Nagrade i stipendije za djecu iz oblasti kulturnog stvaralaštva	Općina, fondacije, načelnik	2018/20.	Broj dodijeljenih nagrada i stipendija za djecu, iznos izdvojenih sredstava
2.6.	Konkursi Općine na očuvanju kulturne i zavičajne baštine	Općina, Grad, NVO-i	2018/20.	Broj konkursa, broj učesnika, broj nagrada
2.7.	Akcije promocije kulturnih vrijednosti / programa	Ministarstvo, škole, NVO-i, Općina	2018/20.	Broj posjeta pozorištu, muzeju, izložbama, filmske projekcije, lutkarske predstave za djecu
2.8. .	Akcije prevencije od negativnog utjecaja na djecu, šunda i kiča u kulturno-umjetničkom stvaralaštvu u medijima (elektronskim)	Ministarstvo, sredstva informisanja, Općina, NVO-i	2018/20.	Broj stručnih i edukativnih emisija, radionica, seminara, broj učesnika

V PROGRAMSKO PODRUČJE

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA DJECE

Zdravstvena zaštita djece i odraslih na području općine Novi Grad Sarajevo se pruža u Javnoj ustanovi Dom zdravlja Kantona Sarajevo (JUDZKS), Organizaciona jedinica Dom zdravlja Novi Grad Sarajevo (OJDZNG).

Zaštita djece pruža se u predškolskom dispanzeru za djecu od 0 do 6 godina i u školskom dispanzeru za djecu od 6 do 14 godina. Rad je organizovan na dva lokaliteta – centralni objekat (DZ na Otoci), DZ "Saraj Polje", te 15 područnih ambulanti i dvije stomatološke ambulante za djecu u OŠ "Sokolje" i "Džemaludin Čaušević"¹⁷, kao i jedna stomatološka ambulanta za odrasle i djecu u Dobrinji.

¹⁷ www.novigradsarajevo.ba, ambulante

1. Područna ambulanta Dobrinja I	ADRESA: Omladinskih radnih brigada 3-5 71000 Sarajevo Tel. 033 / 235-563	Stanovništvo: 6.168 MZ: Dobrinja A (dio) i Dobrinja D (dio) Timovi porodične medicine: četiri
2. Područna ambulanta Dobrinja II	ADRESA: Hamdije Kapidžića 12 71000 Sarajevo Tel. 033 / 460-978	Stanovništvo: 13.031 MZ: Dobrinja B i Dobrinja C Timovi porodične medicine: četiri (planirano šest)
3. Stomatološka ambulanta	ADRESA: Dobrinjske bolnice 16 71 000 Sarajevo Tel. 033 / 541-115	Stomatološka služba
4. Područna ambulanta Saraj Polje	ADRESA: X transversala bb 71000 Sarajevo Tel. 033 / 277-600 Porodična medicina: 033 / 277-612	Stanovništvo: 15.779 MZ: Saraj Polje, Ali-pašino Polje C I, Ali-pašino Polje C II i Olimpijsko Selo Timovi porodične medicine: šest + sve službe
5. Područna ambulanta Ali-pašino Polje B faza	ADRESA: Trg ZAVNOBiH-a 23 71000 Sarajevo Tel. 033 / 546-922	Stanovništvo: 7.709 MZ: Ali-pašino Polje B I i Ali-pašino Polje B II Timovi porodične medicine: četiri
6. Područna ambulanta Ali-pašino Polje A faza	ADRESA: Trg m. prijateljstva 7 71000 Sarajevo Tel. 033 / 464-155	Stanovništvo: 6.641 MZ: Ali-pašino Polje A I i Ali-pašino Polje A II Timovi porodične medicine: dva
7. Područna ambulanta Švrakino Selo	ADRESA: Safeta Hadžića bb 71000 Sarajevo Tel. 033 / 717-635	Stanovništvo: 10.921 MZ: Švrakino Selo I, Švrakino Selo II i Švrakino Selo III Timovi porodične medicine: četiri (planirano pet) Stomatološka služba
8. Područna ambulanta Buča Potok	ADRESA: Adema Buče 19 71000 Sarajevo Tel. 033 / 714-565	Stanovništvo: 13.145 MZ: Buča Potok i Dolac Malta Timovi porodične medicine: pet (planirano šest) Stomatološka služba
9. Područna ambulanta Ali-pašin Most	ADRESA: Safeta Zajke bb 71000 Sarajevo Tel. 033 / 464-311	Stanovništvo: 12.225 MZ: Ali-pašin Most I, Ali-pašin Most II i Briješće (dio) Timovi porodične medicine: pet (plan. šest)
10. Područna ambulanta Sokolje	ADRESA: Numan-paše Čuprilića 17 71000 Sarajevo Tel. 033 / 631-555	Stanovništvo: 8.092 MZ: Naselje heroja Sokolje i Briješće (dio) Timovi porodične medicine: tri Stomatološka služba

11. Područna ambulanta Aerodromsko Naselje	ADRESA: Rudolfa Rude Tomića 1 71000 Sarajevo Tel. 033 / 455-447	Stanovništvo: 6.168 MZ: Dobrinja A (dio) i Dobrinja D (dio) Timovi porodične medicine: dva (planirano četiri)
12. Područna ambulanta Rajlovac	ADRESA: Rajlovačka cesta 30 71000 Sarajevo Tel. 033 / 590-787	Stanovništvo: 5.231 MZ: Dobroševići Timovi porodične medicine: jedan Sl. za laboratorijsku dijagnostiku Stomatološka služba
13. Područna ambulanta Bojnik		Stanovništvo: 900 MZ: Dobroševići (dio) Timovi porodične medicine: jedan (ne radi, čeka sanaciju)
14. Područna ambulanta Ali-pašin Most II	ADRESA: Kasima Hadžića do br. 6 71000 Sarajevo Tel. 033 / 658-399	Stanovništvo: 3.377 MZ: Ali-pašin Most II Timovi porodične medicine: jedan
15. OŠ "Džemaludin Čaušević"	ADRESA: Prvomajska bb	Stomatološka služba
16. OŠ "Sokolje"	ADRESA: Numan-paše Čuprilića	Stomatološka služba
17. Područna ambulanta Briješće	ADRESA: Viteška do br. 4 71000 Sarajevo Tel. 033 / 672-110	Stanovništvo: 9.000 MZ: Briješće Timovi porodične medicine: jedan

U predškolskom dispanzeru radi devet specijalista pedijataru. Registrovano je **11.500** pacijenata od 0 do 6 godina ili 1.277 pacijenata po jednom pedijatru. Normativ je jedan pedijatar na 1.000 djece koji nije dobar radi velikog broja djece, što dovodi u pitanje kvalitet rada i pruženih usluga. Po tom normativu, u predškolskom dispanzeru nedostaju tri pedijatra.

Za optimalan rad predškolskog dispanzera normativ se mora mijenjati i trebao bi biti jedan pedijatar na 900 djece, što znači da je potrebno obezbijediti tri pedijatra. Predškolski dispanzer OJ Dom zdravlja Novi Grad pruža zdravstvenu zaštitu djeci od 0 do 6 godina i po obimu posla i broju usluga je najveći u Kantonu Sarajevo. Općina Novi Grad je po broju stanovnika najveća u državi, s mladom populacijom i ubrzanim razvojem, tako da je očekivati da će se broj djece znatno povećati. U predškolskom dispanzeru rad se odvija u dvije smjene, obezbijedena je zdravstvena zaštita za bolesnu djecu u dvije smjene, rad sa zdravom djecom (sistematski pregledi od 0 do 12 mjeseci radi praćenja rasta i razvoja u prvoj godini, sistematski pregledi za upis u predškolske ustanove, za upis u školu, ciljani sistematski pregledi i vakcinacija) se također obavlja u dvije smjene.

Procenat vakcinacije je najviši u kantonu, ali nije zadovoljavajući unatoč stalnom promotivnom radu i propagiranju vakcinacije kao jedine mjere za sprečavanje obolijevanja od zaraznih bolesti, sprečavanje epidemija, što je posljedica jake antivakcionalne kampanje zbog koje roditelji ne dovode djecu na vakcinaciju.

Promocija dojenja se svakodnevno provodi kao obaveza po smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije. Procenat dojene djece je zadovoljavajući.

U sklopu predškolskih dispanzera na nivou KS-a potrebno je i otvaranje savjetovališta, te odjeljenja: kardiološkog, nefrološkog, pulmološkog, neuropedijatrijskog, neonatološkog.

Natalitet u KS-u je 9,1 promil, dojenačka smrtnost je 6,3 promila, a u općini Novi Grad Sarajevo 4,1 promil (2015). Neophodno je povećati preventivne aktivnosti sa porodiljama kako bi se smanjio procenat dojenačke smrtnosti u općini Novi Grad Sarajevo. Podatke o novorođenoj djeci na općini Novi Grad ne dobivamo jer sva djeca rođena u porodilištima se prijavljuju u matični ured Općine Centar.

U prvoj godini života se obavi šest *sistematskih pregleda*, kao i vakcinacija po kalendaru vakcinacije.

Zdravstvena zaštita zuba se obavlja u dvije dječije stomatološke ordinacije sa specijalistima pedodontima. Nema stomatoloških ordinacija po školama izuzev dvije u školama OŠ "Džemaludin Čaušević" i OŠ "Sokolje", a bilo bi idealno u svim osnovnim školama otvoriti stomatološke ordinacije.

Zdravstvena zaštita školske djece se obavlja u školskim dispanzerima na dva lokaliteta u dvije smjene, u službi rade četiri ljekara. Registrovano je 12.000 djece, po normativu jedan ljekar za 3.000 djece. *Školskom dispanzeru su potrebna još dva ljekara jer u svom radu, pored zdravstvene zaštite djece, obavljaju i sistematske preglede školske djece i vakcinaciju, što im nije prikazano u ukupnom broju usluga i nije uračunato u normativ. Potrebno je organizirati preventivne aktivnosti na korekciji rezultata školskih sistematskih pregleda djece.*

Organizuju se promotivna tematska predavanja: zdrava ishrana, vakcinacija i dr.

Ulaganja Općine Novi Grad Sarajevo u oblast zdravstvene zaštite

R.B.	Oblici zaštite	Realizirano u 2015. g.	Realizirano u 2016. g.	Realizirano u 2017. g.
		-	-	
1.	Rekonstrukcija JU Dom zdravlja Novi Grad Sarajevo – Otoka	250.000,00 KM	318.000,00 KM	247.000,00 KM
	UKUPNO	250.000,00 KM	318.000,00 KM	247.000,00 KM

U narednom periodu Općina bi trebalo više da se uključi u podršku aktivnosti organiziranih od strane zdravstvenih službi u oblasti *prevencije* perinatalne smrtnosti, promocije dojenja, bolesti zuba, zdrave ishrane, korekcije nakon sistematskih pregleda i slično. Ovo je ujedno i sugestija zdravstvenim službama da svoje aktivnosti na prevenciji kandidiraju za finansiranje prilikom otvorenih konkursa Općine.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja Zdravstvena zaštita djece

Strateški cilj: Izgradnja i rekonstrukcija zdravstvene infrastrukture				
Specifični cilj: Rekonstrukcija i dogradnja JU Dom zdravlja Otoka Sarajevo				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Rekonstrukcija JUDZ "Otoka"	Ministarstvo, Općina i donatorska sredstva	2018/20.	Završena rekonstrukcija i dogradnja
Strateški cilj 2: Kvalitetna primarna zdravstvena zaštita djece				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Organizacija primarne zdravstvene zaštite djece	Ministarstvo, Općina, zdravstvene institucije	2018/20.	Broj domova zdravlja, broj ambulanti
2.2.	Zdravstvenu zaštitu za djecu od 0 do 7 godina provodi dovoljan broj pedijatara	Dom zdravlja	2018/20.	Broj pedijatara i broj djece po jednom pedijatru
2.3.	Organizacija primarne zdravstvene zaštite djece sa posebnim potrebama	Ministarstvo, Općina i zdravstvene institucije	2018/20.	Da li postoji infrastruktura

2.4.	Obuhvat djece zdravstvenom zaštitom	Zdravstvene institucije	2018/20.	Broj djece koja nisu obuhvaćena zdravstvenom zaštitom
2.5.	Sistematski pregledi koji se vrše od 0 do 12 mjeseci, od 1 do 7 i od 7 do 15 godina, kontrola zdravstvenog stanja djece i analiza pojave oboljenja kod djece	Ministarstvo, Zavod zdravstvenog osiguranja	2018/20.	Broj sistematskih pregleda, bolesti kod djece, analiza stanja i prevencija koja se preduzima
2.6.	Provoditi preventivne aktivnosti na korekciji rezultata školskih sistematskih pregleda	Zdravstvene službe domova zdravlja	2018/20.	Broj provedenih aktivnosti i koliko je djece obuhvaćeno

Specifični cilj 3: Zdravstvena zaštita trudnica i dojilja

R.B.	Aktivnost	Nosioци aktivnosti	Rok	Indikatori
3.1.	Obuhvat trudnica sistematskim pregledima u trudnoći	Dom zdravlja	2018/20.	Broj trudnica obuhvaćenih sistematskim pregledima
3.2.	Omogućeni besplatni pregledi za nezaposlene trudnice	Dom zdravlja	2018/20.	Broj pregledanih nezaposlenih trudnica
3.3.	Aktivnosti na provođenju mjera za rizične trudnoće	Dom zdravlja	2018/20.	Broj ustanovljenih rizičnih trudnoća
3.4.	Promocija dojenja	Dom zdravlja, Općina i NVO-i	2018/20.	Akteri promocija i broj akcija
3.5.	Akcije koje se provode za obilježavanje Nedjelje dojenja	Ministarstvo, bolnice i NVO-i	2018/20.	Broj akcija i broj učesnika
3.6.	Vođenje registra neurorizične djece pri nadležnom rodilištu i da li se unose podaci u zdravstvenu knjižicu djeteta	Ministarstvo, bolnice, matična služba, Zavod zdravstvenog osiguranja	2018/20.	Vodi se registar i unose podaci u zdravstvenu knjižicu djeteta

Specifični cilj 4: Smanjenje perinatalne i dojenačke smrtnosti i vakcinacija djece

R.B.	Aktivnost	Nosioци aktivnosti	Rok	Indikatori
4.1.	Vođenje registra perinatalne i dojenačke smrtnosti djece	Ministarstvo, bolnice, Zavod zdravstvenog osiguranja	2018/20.	Broj perinatalne i dojenačke smrtnosti djece
4.2.	Aktivnosti na pravovremenoj prijavi djece, posebno romske djece	Bolnice i matični uredi	2018/20.	Registar novorođene djece

4.3.	Aktivnosti na obuhvatu djece vakcinacijom i vrste cjepiva	Ministarstvo, domovi zdravlja	2018/20.	Broj (procenat) vakcinisane djece po vrstama cjepiva
Specifični cilj 5: Prevencija				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
5.1.	Edukacija o održavanju zdravlja zuba	Zdravstvene ustanove, NVO-i i škole	2018/20.	Broj održanih edukacija
5.2.	Educirati adolescente u oblasti reproduktivnog zdravlja, spolno prenosivih bolesti i njihov utjecaj na život mladih	Općina, NVO-i, škole i zdravstvene ustanove	2018/20.	Broj održanih edukacija
5.3.	Edukacija o zaštiti mentalnog zdravlja djece	Ambulante za mentalno zdravlje, škole i NVO-i	2018/20.	Broj održanih edukacija
5.4.	Edukacija o zdravoj prehrani, zdravim načinima života i pretilosti djece	Zdravstvene ustanove, škole, NVO-i i mediji	2018/20.	Broj održanih edukacija
5.5.	Edukacija o štetnosti pušenja, alkohola, droga i HIV / AIDS-a	Zdravstvene ustanove, škole, NVO-i i mediji	2018/20.	Broj održanih edukacija
5.6.	Prevencija i briga za djecu oboljelu od teških bolesti	Ministarstvo, zdravstvene ustanove	2018/20.	Broj edukacija, uspostavljena evidencija
5.7.	Aktivnosti na sprečavanju i liječenju trauma kod djece	Zdravstvene ustanove, psihijatrijska savjetovališta, NVO-i	2018/20.	Djeca bez traume i poremećaja u ponašanju
Specifični cilj 6: Zdravstveni nadzor u funkciji zdravlja djece				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
6.1.	Zdravstveni nadzor nad ustanovama i objektima u kojima borave djeca	Inspeksijske službe Općine, institucije za djecu	2018/20.	Broj kontrola i preduzete mjere
6.2.	Aktivnosti na primjeni Zakona o zabrani pušenja i točenja alkohola	Inspeksijske službe Općine, trafike i ugostiteljski objekti	2018/20.	Broj obavljenih kontrola i izrečenih mjera
6.3.	Pojačane kontrole rada kladionica	Inspeksijske službe Općine i kladionice	2018/20.	Broj obavljenih kontrola i izrečenih mjera

VI. Programsko područje

SIGURNO I ZDRAVO OKRUŽENJE ZA DJECU

Zaštita životne sredine

Akcioni plan za okoliš na lokalnom nivou ukazuje na smjernice djelovanja u cilju poboljšanja kvaliteta životne sredine i života djece i odraslih. Prvi Lokalni akcioni plan za okoliš Općine NGS (LEAP) za period 2005–2015. godina, imao je pozitivne efekte na sve segmente koje tretira LEAP. Općina je prepoznala važnost životne sredine i značaj podizanja ekološke svijesti svojih građana, i trenutno je u fazi izrade revidiranog akcionog plana za okoliš Općine.

Zagađenje zraka i njegovu opterećenost polutantima, stanovnici Općine osjećaju tokom cijele godine. Ona je uslovljena toplo-klimatskim položajem općine Novi Grad Sarajevo koji nije pogodan za samoregulaciju zraka, kao i visokim opterećenjem tranzitnog i lokalnog saobraćaja i velikom količinom zagađivača zbog upotrebe čvrstog goriva pri zagrijavanju kuća. Sve navedeno u zimskom periodu dovodi do formiranja onečišćenih gradskih magli (smoga) koje oblikuju "kape" i prekrivaju gradsko područje, što dovodi do toga da je Sarajevo i Općina NGS s njim najzagađeniji grad u BiH, a i šire.

Općina Novi Grad Sarajevo ukupno ima 37.294 domaćinstva, od toga su 92,77 % stanovnika snabdjeveni pitkom vodom. *Problem vodosnabdijevanja* je dobro riješen u 27 mjesnih zajednica. Zbog velikog broja privatnih stambenih objekata koji su neplanski građeni, postoji veliki *problem s kanalizacionom mrežom*. U potpunosti je riješena kanalizaciona mreža u

objektima kolektivnog stanovanja koje čini 24.345 ili 65,27 % domaćinstava; u 11.649 ili 31,23 % domaćinstava imamo improvizovanu kanalizacionu mrežu; 1.300 ili 3,48 % domaćinstava uopće nema kanalizacionu mrežu, nego improvizovane septičke jame. Također, nema ažuriranih podataka o broju bespravno izgrađenih stambenih objekata. (Lokalni Akcioni plan za okoliš ONGS za period 2005–2015. LEAP, Sarajevo, april 2005. godine)

Sigurnost djece u zajednici (analiza stanja)

Četvrta policijska uprava na svom području vrši upravne, stručne i druge poslove i zadatke koji se odnose naročito na: zaštitu života i lične sigurnosti ljudi, zaštitu imovine, sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela, pronalaženje i hvatanje počinitelja krivičnih djela i njihovo privođenje nadležnim organima u slučajevima kada to nije u nadležnosti sudske policije, održavanje javnog reda i mira, kontrolu i regulisanje saobraćaja na putevima i drugim oblastima saobraćaja, zaštitu određenih osoba, kontrolu prometa eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova i pružanje pomoći radi otklanjanja posljedica u slučaju opasnosti prouzrokovanih elementarnim nepogodama i epidemijama i dr. Policijski službenici u uniformi učestvuju u početnoj fazi uviđaja na licu mjesta.

Kada je riječ o maloljetničkom prestupništvu i kontaktu mladih sa zakonom, Četvrta policijska uprava primjenjuje Zakon o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku. ("Službene novine FBiH broj 7/14")

Rad policije u zajednici Četvrte policijske uprave, predstavlja savremeni način rada policije integriranog u društvo, podrazumijeva partnerstvo između policije i građana u kojem partneri djeluju i rade zajedno na uočavanju i rješavanju problema u zajednici.

Faktori koji utiču na narušavanje segmenta sigurnosti na prostoru Općine, a odnose se na maloljetnike su: nesigurnost koja je posljedica u nedostacima komunalnih usluga, neadekvatna saobraćajna signalizacija, nepostojanje pješačkih staza na ulicama, osvjetljenja u ulicama, zbog pasa lualica, nesigurnost kao posljedica nasilja od djece ili odraslih osoba.

Preventivne akcije na povećanju sigurnosti djece u saobraćaju

Tokom školske 2015/2016. godine, Četvrta policijska uprava provodila je nekoliko aktivnosti na zaštiti djece u saobraćaju. Posebna aktivnost provodi se sa prvačićima u okviru projekta "**Djeca u saobraćaju**" u formi praktične edukacije učenika prvog razreda, kojim je obuhvaćeno 938 učenika.

U saradnji s osam osnovnih škola sa područja Općine Novi Grad, policija sprovodi projekat "**Nauči sigurno i bezbjedno**" – formiranje *školskih saobraćajnih patrola (ŠSP)*. Kroz komisijski nadzor, djeca polažu ispite za ŠSP, te nastavljaju samostalno provoditi aktivnosti u cilju bezbjednog prelaska učenika preko ulice pri dolasku i odlasku iz škole. Za rad u školskim patrolama osposobljeno je 100 učenika.

Policija je kroz akciju "*Dječiji sajam*" pokazala da se brine za bezbjednost djece poduzimanjem mjera i kontrolom saobraćaja s akcentom na *obavezno korištenje autosjedalica za djecu*.

Tokom školske 2016/2017. godine, policajci u zajednici Četvrte policijske uprave su u prvom polugodištu realizirali projekat "Djeca u saobraćaju" za sve učenike prvih razreda osnovnih novogradskih škola, tj. za 1.200 prvačića, a u školskoj 2017/2018. godini za 1.300 prvačića.

Prilikom navedene radionice, prvačići su upoznati s osnovnim pravilima iz oblasti saobraćaja (prelaz ulice regulisan semaforom, prelaz na pješačkom prelazu, kretanje trotoarom, kretanje kada nema trotoara, gdje se sigurno i bezbjedno igrati, gdje i kako voziti bicikl, koturaljke, romobil i dr.).

Također, tokom školske 2016/2017. godine policajci u zajednici Četvrte policijske uprave su sproveli aktivnosti školskih saobraćajnih patrola.

U 2015. godini na području Općine Novi Grad u saobraćajnim nezgodama prema evidenciji, Upisniku saobraćajnih nezgoda, evidentirano je ukupno 2.349 saobraćajnih nezgoda. Od ukupnog broja u 18 saobraćajnih nezgoda, povrijeđeno 20 maloljetnih lica ili 0,76 %. Od toga 11 maloljetnih lica je povrijeđeno kao pješaci, dva kao biciklisti, šest kao putnici u vozilu i jedno dijete starosti dvije godine povrijeđeno je u naručju majke koja je kao pješak, učesnik saobraćajne nezgode.

Ulice u kojima je došlo do povrijeđivanja maloljetnih lica su: Safeta Hadžića (tri nezgode), raskrsnica S. Hadžića – K. Jelene (jedna), S. Zajke (jedna), raskrsnica Safeta Zajke – Dolačka (jedna), A. Mulabegovića (jedna), Adema Buće (jedna), raskrsnica Aleja Bosne Srebrene – Fra A. Kneževića (jedna), raskrsnica B. Mulić – S. Lagumdžije (jedna), Trg ZAVNOBIH-a (jedna), Branislava Nušića (jedna), Paljevka (jedna), Smaila Šikala (jedna), B. B. Dobrinje (jedna), Gandijeva (jedna), raskrsnica V Butozana - A. Šeremeta (jedna), raskrsnica B. M. S. – VII transverzala (jedna).

U 2016. godini na području Općine Novi Grad u saobraćajnim nezgodama prema evidenciji, Upisniku saobraćajnih nezgoda, evidentirano je ukupno 2.353 saobraćajnih nezgoda. Od ukupnog broja u 27 saobraćajnih nezgoda ili 1,14 %, povrijeđeno je 29 maloljetnih lica. Od toga 18 maloljetnih lica su povrijeđena kao putnici, 10 kao pješaci i jedan biciklista.

Ulice u kojima je došlo do povređivanja maloljetnih lica su: Safeta Hadžića (četiri nezgode), Adema Buće (tri), Safeta Zajke (dvije), raskrsnica S. Zajke – A. Palića (jedna), raskrsnica S. Zajke – N. P. Čuprilića (jedna), N. P. Čuprilića (jedna), X transverzala (dvije), raskrsnica A. Buće – M. Mešića (jedna), B. M. Selimovića (dvije), S. Filipovića (dvije), Plavi put (jedna), Ramiza Salčina (jedna), Radenka Abazovića (jedna), Autoput A1 – Jošanica – Bačići (jedna), Hermanna Gmeinerja (jedna), Olimpijska (jedna), Smaila Šikala (jedna), B. M. Sinana (jedna).

U 2017. godini na području Općine Novi Grad u saobraćajnim nezgodama prema evidenciji, Upisniku saobraćajnih nezgoda, evidentirano je ukupno 2.227 saobraćajnih nezgoda. Od toga u 14 saobraćajnih nezgoda ili 0,62 % je povrijeđeno 17 maloljetnih lica, od toga četiri pješaka, 11 putnika i dva biciklista.

Ulice u kojima je došlo do povređivanja maloljetnih lica su: K. Shorka (dvije nezgode), Adema Buće (dvije), Bulevar Meše Selimovića (dvije), Akifa Šeremeta (dvije), Džemala Bijedića (dvije), raskrsnica Ulica A transverzala – H. Šabanije (jedna), Ahatovića (jedna), Poturšehidina (jedna), Briješće brdo čikma (jedna), Sulejman ef. Musića (jedna), Omladinskih radnih brigada (jedna).

Shodno navedenim podacima, Četvrta policijska uprava sprovi niz mjera i radnji kontrole učesnika u saobraćaju.

U proteklom periodu Općinska služba za investicije i komunalnu infrastrukturu mnogo je učinila na prevenciji kroz signalizaciju, izradu i postavljanje saobraćajnih znakova, prepreka protiv brze vožnje na ulicama oko škola, izgradnji pješačkih staza.

Mjere koje se poduzimaju za kretanje djece sa posebnim potrebama i druge djece sa poteškoćama u razvoju, u saradnji s NVO "Oaza", su kontinuirane i proizvod su dugogodišnje saradnje.

Briga o djeci koja su izložena zloupotrebi pušenja, alkohola i psihotropnih supstanci

Mjere zabrane prodaje cigareta i alkohola u blizini škola, kao i rada kladionica, primjenjuju se u skladu sa zakonom, tokom 2015. i 2016. godine. Akcije prevencije i podizanja svijesti o štetnosti narkotika realizirane su kroz projekat "Reci drogama NE" u "Dobrinjskoj" i "Petoj gimnaziji".

U periodu od 01. 01. 2017. do 01. 06. 2017. godine održano je 10 edukativnih radionica "Reci drogama NE", za učenike osnovnih i srednjih škola ("Srednja elektrotehnička škola"), a pored radionica koje su realizovali policajci u zajednici, održane su radionice sa policijskim službenicima Odjeljenja za suzbijanje zloupotreba opojnih sredstava MUP KS na temu "**Opojne droge i njihovo djelovanje na konzumente**". Također, učenici su realizacijom navedenih radionica, dobili informacije o štetnosti konzumacije nargile.

Zaštita djece od opasnosti od mina

U okviru akcije "**Budi siguran bez petardi**", policajci u zajednici Četvrtke policijske uprave su u školskim 2015/2016, 2016/2017. i 2017/2018. godinama organizirali radionice o zloupotrebi pirotehnike. Radionice su održane pred božićne i novogodišnje praznike, a učenici su upoznati s opasnostima i posljedicama zloupotrebe pirotehnike.

LOT tim, Oružane snage BiH i policajci u zajednici Četvrtke policijske uprave učestvovali su u edukaciji (111) učenika "Elektrotehničke škole" i osnovnih škola "Meša Selimović", "Mustafa Busuladžić" i "Sokolje" – **edukacija o štetnosti minsko-eksplozivnih sredstava u okruženju, kao i načinu reagovanja u slučaju uočavanja eksplozivnih sredstava**. Edukacija izvršena u školskoj 2015/2016. godini.

Postupanje s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku

Zakonom o zaštiti i postupanju djece maloljetnika u krivičnom postupku utvrđena su posebna pravila i postupanje prema djeci u sukobu sa zakonom, mlađim punoljetnim osobama i djeci koja su žrtve ili svjedoci, prema kojima su dužni postupati sudovi (sudija za maloljetnike), tužilaštva, uključujući i ovlaštene službene osobe, organe starateljstva, porodice, škole, institucije na svim nivoima društvene zajednice, kao i drugi učesnici koji su uključeni u krivičnu proceduru. U odjeljenju kriminalističke policije Četvrtke policijske uprave postoji prostorija za rad sa maloljetnicima. Certifikat za rad na poslovima prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece i maloljetnika u FBiH, posjeduje 16 policijskih službenika.

Broj izvršilaca prekršajnih djela

Spolna struktura	Muški	Ženski	Ukupno
Broj maloljetnih lica u 2015. godini	15	5	20
Broj maloljetnih lica u 2016. godini	16	01	17
Broj maloljetnih lica u 2017. godini	10	02	12

U toku 2015. na području općine Novi Grad, evidentirano je činjenje prekršaja od strane 601 počinioca, a od toga su 20 maloljetnih lica ili 3,32 % od ukupnog broja počinioca za 2015.

U činjenju prekršaja tokom 2016. učestvovalo je 534 počinioca, a od toga 17 ili 3,18 % maloljetnih lica, što je za 0.3 maloljetna lica manje nego tokom 2015.

U činjenju prekršaja tokom 2017. učestvovalo je 432 lica, od toga 12 maloljetnika ili 2,78 %, što je za 0,5 maloljetna lica manje nego tokom 2016.

Možemo zaključiti da je prisutna tendencija opadanja broja izvršenih prekršajnih djela počinjenih od strane maloljetnika/ca.

Po strukturi zakonskih odredbi prekršaja, najviše je bilo narušavanja javnog reda i mira:

- naročito drskim ponašanjem, grubim vrijeđanjem drugog lica, bezobzirnim ponašanjem kojim se ugrožava sigurnost ili izaziva osjećaj fizičke ugroženosti
- neopravdano zalaženje ili neopravdano zadržavanje u zajedničkim prostorijama stambene zgrade u kojoj ne stanuje kao i zajedničkim prostorijama obrazovne ili druge javne ustanove
- učestvovanjem u tuči, fizičkim napadom ili zlostavljanjem ili izazivanjem tuče, zlostavljanja i fizičkog napada na drugog
- ometanje ili omalovažavanje službenog lica prilikom vršenja službenih poslova i zadataka ili ne postupanjem po određenim zakonitom zahtjevu ili naređenju službenog lica
- kršenje odredbi Zakona o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije.

Broj izvršilaca krivičnih djela

Spolna struktura	Muški	Ženski	Ukupno
Broj maloljetnih lica u 2015. g.	30	-	30
Broj maloljetnih lica u 2016. g.	13	-	13
Broj maloljetnih lica u 2017. g.	17	02	19

Izvršajni period za 2015. godinu govori da je Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo dostavljeno službenih izvještaja protiv 616 lica, od čega 30 maloljetnih lica ili 4,87 % od ukupnog broja prijavljenih lica.

Tokom izvršajnog perioda za 2016. godinu Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo dostavljeno službenih izvještaja protiv 506 lica, od čega 13 maloljetnih lica ili 2,57 % od ukupnog broja prijavljenih lica.

Za 2017. izvještajni period pokazuje da je Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo dostavljeno službenih izvještaja protiv 541 lica, od čega 19 maloljetnih lica ili 3,51 % od ukupnog broja prijavljenih lica.

Tokom 2015. evidentirano je 30 maloljetnih počinitelja krivičnih djela, dok je u 2016. evidentirano njih 13, što je za 56 % manje u odnosu na 2015. U 2017. godini evidentirano je 19 maloljetnih lica, od toga 17 muških i dva ženska počinioca krivičnih djela, što je ukupno za 46 % više u odnosu na 2016.

Prevenција maloljetničkog prestupništva

U okviru projekta *“Stop međuvršnjačkom nasilju”* provedeno je niz interaktivnih radionica u svim osnovnim (14) i srednjim školama (3), u školskoj 2015/2016. godini educirano je 1.498 učenika. Pored radionica za djecu, realizirani su i kolektivni roditeljski sastanci za (200) roditelja o temi *“Stop međuvršnjačkom nasilju”* i *“Nasilje putem interneta”*. Održavajući navedene radionice, policajci u zajednici došli su do zaključka da je nasilje putem interneta ili mobilnog telefona, tzv. *Cyberbullying – oblik nasilja koji je najviše zastupljen među mladima*. Ovaj oblik nasilja obuhvata i druge vrste nasilja, kao što su fizičko, verbalno i seksualno nasilje.

Policajci u zajednici Četvrte policijske uprave su u 2015, 2016. i 2017. godini održali u osnovnim novogradskim školama preventivnu – interaktivnu radionicu **“Stop međuvršnjačkom nasilju”**, realizovanu kroz jedan nastavni čas gdje su se učenici upoznali s fenomenom nasilja, koji su njegovi pojavnici i kako oni treba da reaguju u slučaju nasilja.

“Dani otvorenih vrata” u policiji predstavlja dan kada se policija osjeća posebno jer tada dolazi do dobronamjernih susreta policije s građanima i djecom. Manifestacija se odvija u okviru *“Dječije nedjelje”*. Tom prilikom policija je ugostila 40 učenika 7. i 8. razreda osnovnih škola *“Džemaludin Čaušević”* i *“Aleksa Šantić”*. Tu su se učenici upoznali s organizacijom rada u Četvrtoj policijskoj upravi i njenim nadležnostima. Učenicima je prezentirana tema *“Međuvršnjačko nasilje s tendencijom maloljetničke delikvencije”*. Tokom prezentacije bili su prisutni službenici OKP PS Novi Grad – tim u čijoj je nadležnosti rad na maloljetničkoj delikvenciji i nasilju u porodici, koji su učenicima prezentirali slučajeve iz prakse, a nakon čega su učenici izvršili obilazak zgrade PS-a.

U cilju približavanja zvanja policajac, sprovodi se projekat **“Policajac prijatelj”**, gdje je ostvaren kontakt sa prvim razredima osnovnih škola i 245 djece iz predškolskih ustanova općine Novi Grad (*“Zeko”, “Mala raja”, “Dječiji grad”, “Labudovi” i “Kids corner”*).

U školskoj 2017/2018. godini policajci u zajednici Četvrte policijske uprave u saradnji s Visoko sudskim i tužilačkom vijećem Suda BiH su na području općine Novi Grad za učenike šestih razreda osnovnih novogradskih škola sproveli projekat **“Lopov bude uvijek otkriven”** – edukacija učenika u cilju povećavanja svijesti djece da se nezakonito ponašanje ne isplati gdje je predstavljena prezentacija o ulozi i funkciji policije lokalnoj zajednici uz izvođenje taktičke vježbe sa službenim psima Specijalne jedinice MUP-a KS i Specijalne jedinice FMUP-a. Projekat **“Lopov bude uvijek otkriven”**, policajci u zajednici Četvrte policijske uprave, sprovodit će za 70 osnovnih škola na području Kantona Sarajevo.

Projekat **“Neka znanje bude tvoje jedino oružje”** se odnosi na upoznavanje učenika osnovnih i srednjih škola sa zakonskim sankcijama, posjedovanje i upotreba hladnog i vatrenog oružja, te način prijavljivanja ovakvih pojava.

“Nasilje nije hrabrost” je kampanja koju su policajci u zajednici Četvrte policijske uprave zajedno sa Savjetom sigurnosti Općine Novi Grad i dječijim horom “Palčići” u školskoj 2016/2017. godini sprovedi u svim osnovnim novogradskim školama, a koja je realizovana kroz zajedničko pjevanje svih učesnika, literarne i poetske radove djece, zajedničku izložbu likovnih radova, kako bi djelovali na suzbijanje maloljetničkog nasilja. Završna muzičko-plesna manifestacija se održavala u sportskoj dvorani “Ramiz Salčin” gdje je učešće uzelo 1.000 učenika iz 14 osnovnih novogradskih škola, a prisustvovalo je i 500 posjetilaca.

U 2015. godini u evidenciji ubistva, samoubistva, prirodnih smrti i leševa koje vodi Odjeljenje kriminalističke policije Četvrte policijske uprave, *evidentirano je:*

- *smrtno stradanje dvoje djece, dječaka od pet godina i djevojčice od 10 godina u krugu betonare “Nexe” u ulici Safeta Zajke bb*
- *smrtno stradanje dječaka (12 godina), na igralištu u ulici Mustafe Kamerića*
- *samoubistvo dječaka (14 godina), naselje Dobrinja.*
- *U 2016. godini nije bilo evidentiranih smrtnih stradanja djece na području općine Novi Grad.*

U 2017. godini u evidenciji ubistva, samoubistva, prirodnih smrti i leševa koje vodi Odjeljenje kriminalističke policije Četvrte policijske uprave, *evidentiran je pronalazak tijela, maloljetnik (17 godina), istraga u toku.*

Doprinos policije integraciji djece sa poteškoćama u razvoju u lokalnu zajednicu

Za Međunarodnu manifestaciju “Sportske igre” Udruženja za podršku osoba sa intelektualnim poteškoćama “Oaza”, Četvrta policijska uprava je dio organizacionog odbora i svakodnevna podrška korisnicima Udruženja.

Dana 28. 12. 2015. godine, kao i u školskoj 2016/2017. godini, zajedno s učenicima i pedagogom “Gimnazije Dobrinja”, izvršena je posjeta “Zavoda za zbrinjavanje mentalno invalidne djece i omladine Pazarić”, i tom prilikom su uručeni novogodišnji paketići za štíćenike Zavoda.

Policajci u zajednici Četvrte policijske uprave su svakidašnja podrška Servisnom centru “Dajte nam šansu” – dnevni centar za djecu sa poteškoćama u razvoju. Dana 03. decembra, kada je Međunarodni dan osoba s invaliditetom obilježen kao javni događaj, te je pratnju kolone taksi vozila u kojima su se nalazila djeca sa poteškoćama u razvoju pratila Jedinica za saobraćaj MUP-a Kantona Sarajevo. Kolona se kretala na relaciji Alipašino Polje – Skenderija – Ilidža, do hotela Hollywood, gdje se održala svečana manifestacija, te je kroz druženje s djecom promovisan projekat “Policija u zajednici”.

R.B.	Finansijska sredstva namijenjena programima sigurnosti djece u zajednici	Realizirano u 2015. g.	Realizirano u 2016. g.	Realizirano u 2017. g.
1.	Deminiranje po prioritetima CZONG i projektima BHMAL-a	50.000,00 KM	20.000,00 KM	100.000,00 KM
2.	Izgradnja i sanacija pješačkih staza i trotoara, stepeništa i rukohvata	131.000,00 KM	82.000,00 KM	86.000,00 KM
3.	Sredstva za izgradnju javne rasvjete	260.000,00 KM	390.000,00 KM	180.000,00 KM
4.	Sredstva za izgradnju natkrivenih niša za prikupljanje otpada	72.000,00 KM	57.000,00 KM	150.000,00 KM
	UKUPNO	513.000 KM	549.000,00 KM	516.000,00 KM

Ulaganja Općine Novi Grad u oblasti Sigurno i zdravo okruženje za djecu

Aktivnosti Četvrte policijske uprave na zaštiti sigurnosti djece bile su obimne, a ulaganja Općine u objekte sigurnosne zaštite djece zadovoljavajuća. Imajući u vidu nove oblike prekršajnih postupaka, od policije se zahtijeva kontinuirano opremanje i ulaganje u savremenu opremu, te edukaciju osoblja o novim tehnologijama i operativnim radnjama. Kao i u prethodnim oblastima, za uspješnu zaštitu djece i mladih potrebna su uvijek nova ulaganja u oblast sigurnosti.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja *Sigurno i zdravo okruženje za djecu*

Strateški cilj: Obezbijediti uslove za siguran i zdrav život sve djece u općini				
Specifični cilj 1: Programi i akcije za poboljšanje kvaliteta života djece i okoliša u općini				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Akcije za zdrav okoliš u kojem sudjeluju djeca predviđene lokalnim ekološkim planom LEAP	Općinska komisija za provođenje LEAP-a, djeca u školama	2018/20.	Provedene aktivnosti u okviru Plana
1.2.	Aktivnosti vodosnabdijevanja u općini	Općinske i komunalne službe	2018/20.	Broj i postotak domaćinstava koji nemaju pitku vodu
1.3.	Aktivnosti na razvoju kanalizacione mreže	Kantonalno ministarstvo, općinske i komunalne službe	2018/20.	Broj i postotak domaćinstava koji nemaju izgrađenu kanalizacionu mrežu
1.4.	Aktivnosti za povećanje kvaliteta zraka	Kantonalno ministarstvo, općinske službe, domaćinstva	2018/20.	Broj provedenih aktivnosti, pozitivni efekti aktivnosti
1.5.	Ekološke aktivnosti na upoznavanju i očuvanju prirodnog okoliša u lokalnoj zajednici	Vrtići, škole, NVO-i, općinske službe	2018/20.	Broj akcija, broj promotivno / edukativnih materijala broj djece učesnika i drugih građana
1.6.	Organizirati proljetno čišćenje, prikupljanje otpada i sadnja drveća i drugog zelenila u općini	Komisija LEAP-a, škole i druge javne institucije, NVO-i	2018/20.	Broj učesnika u akciji posebno djece, broj akcija
1.7.	Akcije uređenja okoliša i učešće u akciji "Let's do it"	Djeca i mladi, NVO-i, Općina	2018/20.	Broj akcija, zasađenih stabala i broj djece učesnika
1.8.	Programi i aktivnosti kojima se štite djeca od pasivnog pušenja (edukativni materijali, radionice)	Institucije, škole, NVO-i	2018/20.	Broj akcija, broj promotivno-edukativnih materijala

Specifični cilj 2: Mjere protiv zloupotrebe alkohola i psihotropnih supstanci				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Mjere zabrane prodaje alkohola i psihotropnih supstanci u blizini škola	Inspeksijske službe Općine, roditelji, NVO-i	2018/20.	Broj izrečenih mjera počinocima
2.2.	Akcije prevencije zloupotrebe narkotika	Policija, škola, CSR, NVO-i, komune za odvikavanje	2018/20.	Broj akcija, broj učesnika
2.3.	Projekat "Reci drogama NE"	Policija i učenici	2018/20.	Broj učenika koji je učestvovao u projektu
Specifični cilj 3: Sigurnosne mjere za djecu u saobraćaju				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
3.1.	Preventivne mjere u signalizaciji i izradi te postavljanju saobraćajnih znakova, prepreka, pješačkih staza u blizini objekata u kojima borave djeca	Policija, komunalne i općinske službe	2018/20.	Izgrađeni horizontalni i vertikalni saobraćajni znakovi u potrebnoj količini
3.2.	Mjere koje se poduzimaju za kretanje invalidne djece i druge djece sa poteškoćama u razvoju	Policijske službe, komunalne službe	2018/20.	Broj ozvučenih semafora u gradu za osobe sa oštećenjem sluha, trotoari prilagođeni za kretanje invalidnih osoba
3.3.	Prevenција saobraćajnih nesreća s učešćem djece	Policija	2018/20.	Broj povrijeđene djece i postotak u odnosu na prethodnu godinu
3.4.	Prevenција nasilne smrti djece od 0 do 18 godina u općini	Policija	2018/20.	Broj nasilnih smrti djece u općini
Specifični cilj 4: Zaštita djece od mina i drugih eksplozivnih naprava				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
4.1.	Programi za djecu o opasnosti od mina	Policija, učenici osnovnih i srednjih škola	2018/20.	Broj učenika koji je prošao edukaciju, broj programa edukacije
4.2.	Policija u zajednici, edukacija o opasnosti od minsko-eksplozivnih sredstava u zajednici	Policija, partneri LOT tima, oružane snage i učenici	2018/20.	Broj učenika, učenici obučeni u postupanju u slučaju uočavanja mina
4.3.	"Budi siguran bez petardi" – opasnosti od posljedica zloupotrebe petardi	Policija, učenici	2018/20.	Broj educiranih učenika, broj poduzetih mjera

Specifični cilj 5: Postupanje s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
5.1.	Primjena posebnih pravila u skladu sa zakonom	Policija, sudija za maloljetnike, CSR, roditelji, škole...	2018/20.	Saslušanje uz prisustvo ovlaštenih certificiranih osoba u posebno opremljenoj prostoriji
5.2.	Rad s maloljetnicima u sukobu sa zakonom	Policija	2018/20.	Certificirane osobe za rad s maloljetnicima
5.3.	Stanje prestupništva kod maloljetnika	Policija, CSR	2018/20.	Broj evidentiranih maloljetnih osoba u sukobu sa zakonom
5.4.	Mjere koje se provode prema maloljetnicima u sukobu sa zakonom – međusektorska saradnja	Policija, CSR, roditelji, mladi, Disciplinski centar, promjena porodice	2018/20.	Mjere pojačanog nadzora, broj djece prema kojima su izrečene disciplinske mjere
Specifični cilj 6: Doprinos policije integraciji djece sa poteškoćama u razvoju u lokalnu zajednicu				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
6.1.	Saradnja s NVO "Oaza", svakodnevna podrška i obezbjeđenje u nesmetanom kretanju djece sa posebnim potrebama u općini	Policija, NVO i korisnici	2018/20.	Broj akcija koje je policija provela za aktivnosti članova Udruženja
6.2.	Međunarodna manifestacija "Sportske igre Oaze" – policija dio organizacionog odbora	Policija, NVO-i, učesnici igara	2018/20.	Uspješno provedena akcija i saradnja sa policijom, broj učesnika manifestacije
6.3.	Međunarodni dan osoba s invaliditetom –osiguravanje aktivnosti	Policija i korisnici Udruženja "Oaza"	2018/20.	Izvještaj o provedenoj akciji osiguranja manifestacije
Specifični cilj 7: Prevencija maloljetničkog prestupništva				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
7.1.	Aktivnosti na prevenciji maloljetničkog prestupništva	Policija, škole i učenici	2018/20.	Broj aktivnosti i djece učesnika edukacije
7.2.	"Dani otvorenih vrata policije" – organizovane posjete učenika	Policija, škole	2018/20.	Broj djece učesnika, broj akcija prevencije

Specifični cilj 8: Sigurnost djece u porodici, školi i lokalnoj zajednici				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
8.1.	Programi za sprečavanje nasilja nad djecom u porodici, školi, ulici	Škole, policija, NVO-i, roditelji	2018/20.	Broj programa, broj djece i odraslih uključen u programe
8.2.	Aktivnosti na održavanju prostora za bezbjedan boravak i igru djece	Općina i komunalna služba	2018/20.	Izveštaji o bezbjednosti prostora i igrališta za djecu
8.3.	Programi za sprečavanje nasilja na sportskim događajima i očuvanja društvene imovine	Škole, policija, sportska društva	2018/20.	Broj programa, broj osoba uključenih u edukaciju
8.4.	Vršiti povremeni nadzor nad igralištima i parkovima	Policija, Općina	2018/20.	Zajednička aktivnost na podizanju sigurnosti prostora za igru djece

Zbog složenih povezanosti modernog života, preventivni rad najčešće ne može biti postignut isključivo pomoću policije nego zajedničkim djelovanjem s drugim institucijama. Zbog toga je često potrebno stvoriti nove strukture saradnje i tražiti nova sredstva i načine rada kako bi se uzroci objektivnih opasnosti i strah građana spriječili ili smanjili. Koliko god se građani mogu osloniti na zaštitu policije toliko moraju biti svjesni činjenice da i oni moraju dati svoj doprinos i podržati državne organe sigurnosti u njihovom radu.

VII Programsko područje

NEVLADINE ORGANIZACIJE

Podrška razvoju djeteta u različitim aspektima

Pravni osnov za finansiranje i sufinansiranje projekata nevladinih i neprofitnih organizacija propisan je Odlukom o finansiranju i sufinansiranju projekata neprofitnih organizacija koje djeluju na prostoru općine Novi Grad Sarajevo¹⁸. Donošenjem Odluke Općina je unaprijedila saradnju s nevladinim sektorom i omogućila nevladinim organizacijama da njihove aktivnosti budu finansirane ili sufinansirane iz sredstava budžeta Općine NGS. Na ovaj način stvaraju se partnerstva između vladinog i nevladinog sektora što značajno doprinosi stvaranju boljih uslova za rast i razvoj djece i mladih u općini NGS.

Finasijska sredstva za nevladine i neprofitne organizacije podijeljena su u tri transfera: transfer za projekte nevladinim neprofitnim organizacijama boračke populacije, zatim transfer za nevladine neprofitne organizacije koje se bave kulturom i umjetnošću, obrazovanjem, sportom, biznisom, genderom, volonterizmom i okolišem, i transfer za projekte nevladinih neprofitnih organizacija humanitarnog karaktera. Javni poziv Općine za organizacije civilnog društva daje šansu udruženjima koja djeluju u općini NGS da apliciraju sa projektima iz različitih oblasti, te svojim aktivnostima doprinesu zadovoljavanju različitih potreba svojih članova, kako odraslih tako i djece i mladih, a posebno djece sa poteškoćama u razvoju. Prema podacima nadležne općinske službe, u 2017. godini, u aktivnosti 47 udruženja uključeno je 4.035 članova, od čega je djece 3.015.

¹⁸ Odluku svake godine usvaja Općinsko vijeće

Okvirni broj korisnika projekata po oblastima djelovanja NVO-a

R.B.	Oblast djelovanja	Broj odobrenih projekata			Odobrena sredstva (u KM)		
		2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.
1.	Kultura i umjetnost	8	7	2	16.200,00	14.000,00	5.500,00
2.	Obrazovanje	1	5	5	3.000,00	8.800,00	13.200,00
3.	Sport	30	39	31	65.300,00	83.400,00	105.300,00
4.	Biznis		1			2.500,00	
5.	Gender	1	1		2.500,00	3.000,00	
6.	Mladi i volonterizam		1	3		2.000,00	3.500,00
7.	Okoliš	3	4		7.000,00	13.300,00	
8.	Zdravstvo	1	2		3.000,00	5.000,00	
9.	Lokalna zajednica	1			3.000,00		
	UKUPNO	45	60	41	100.000,00	130.000,00	130.000,00

Okvirni broj korisnika projekata po oblastima djelovanja NVO-a HUMANITARNOG KARAKTERA

R.B.	Oblast djelovanja	Broj odobrenih projekata			Odobrena sredstva		
		2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.
1.	Briga o osobama koje zbog fizičkog ili drugog hendikepa nisu u stanju same brinuti o sebi	2	3	2	17.000,00	11.000,00	9.898,00
2.	Socijalno uključivanje osoba sa posebnim potrebama i invaliditetom "Oaza" i "Dajte nam šansu"	2	2	3	27.000,00	26.000,00	31.902,00
3.	Briga o djeci bez jednog ili oba roditelja	1	2	1	7.000,00	9.500,00	7.000,00
	UKUPNO	5	7	6	51.000,00	46.500,00	48.800,00

Najveći broj djece aktivan je u oblasti sporta. Navedeni podaci govore da veoma mali broj djece svoje slobodno vrijeme provodi organizirano. Pri dodjeli sredstava Općina vodi računa o udruženjima koja imaju programe u kojima sudjeluju djeca, kako bi se što veći broj djece i mladih uključio u programe neformalne edukacije i sticanja različitih kompetencija. Ova vrsta analize je svrsishodna, posebno s aspekta ravnomjernosti i zastupljenosti pojedinih oblasti u raspodjeli ukupnih sredstava, kao i podržavanja programa čija realizacija će dati rezultate koji će doprinijeti pozitivnim promjenama u lokalnoj zajednici.

Partnerstvo vladinog i nevladinog sektora u Općini NGS vidljivo je na izradi strateških dokumenata kao što je Strategija za mlade Općine Novi Grad, kroz realizaciju programa zaštite djece bez roditeljskog staranja – “Fond za brigu o djeci bez oba roditelja Općine”, pomoći djeci oboljeloj od raka kroz projekat “Roditeljska kuća”, rad na Projektu zaštite djece bez roditeljskog staranja s međunarodnom organizacijom “SOS Kinderdorf International”, kroz podršku radionicama, organizacijama iz oblasti kulture, sporta i s udruženjima koja se bave pomoći djeci sa poteškoćama u razvoju: “Oaza”, “Dajte nam šansu”, “Radost života”, “Edus”, te “Fondom za brigu o djeci bez oba roditelja”, Udruženje oboljelih od multipleskleroze i Udruženje oboljelih od cerebralne paralize Kantona Sarajevo. Značajna je saradnja Općine s Udruženjem “Naša djeca” Sarajevo kroz projekt “Grad / Općina po mjeri djeteta”, te više projekata dječije participacije, posebno u formiranju i radu Dječijeg parlamenta Općine Novi Grad Sarajevo.

Podrška Općine Novi Grad Sarajevo nevladinim organizacijama / udruženjima

R.B.	Finansijska sredstva namijenjena za nevladine organizacije	Realizirano u 2015. godini	Realizirano u 2016. godini	Realizirano u 2017. godini
1.	Tekući transferi za projekte nevladinih i neprofitnih organizacija	100.000,00 KM	130.000,00 KM	130.000,00 KM
3.	Tekući transfer za projekte nevladinih i neprofitnih organizacija humanitarnog karaktera	100.000,00 KM	100.000,00 KM	100.000,00 KM
4.	Implementacija Strategije za mlade	20.000,00 KM	10.000,00 KM	10.000,00 KM
	PODRŠKA NVO-a koje rade s djecom	220.000,00 KM	240.000,00 KM	240.000,00 KM

Analizom ulaganja u NVO sektor (bez NVO humanitarnog karaktera) u 2017. godini vidljivo je da su najviše finansirani projekti čijim aktivnostima su obuhvaćena djeca od 10 do 14 godina i mladi. Tokom 2017. Općina je sufinansirala realiziranje 12 turnira iz različitih sportskih aktivnosti (rukomet, košarka, taekwondo, sjedeća odbojka, nogomet, karate) kojima je obuhvaćeno 400 direktnih, a kroz ostale projekte kulture, umjetnosti, obrazovanja, volonterizma, zaštite okoliša još oko 200 direktnih korisnika.

Iz tabele je vidljivo da se sredstva za rad NVO-a kontinuirao planiraju u budžetu kao podrška provođenju projektnih aktivnosti nevladinih organizacija koje okupljaju prevashodno mlade na području Općine Novi Grad Sarajevo. Tokom protekle tri godine izdvajanja imaju trend blagog porasta u skladu s brojem kvalitetnih aplikacija za projekte čiji su krajnji korisnici djeca i mladi novogradske općine. U skladu sa porastom broja djece i mladih u Općini Novi Grad Sarajevo (upis djece u prvi razred osnovnih škola je u stalnom i značajnom porastu) potrebno je voditi računa u planiranju većih finansijskih ulaganja u kvalitetne projekte kojima će se popraviti kvalitet života i korištenja slobodnog vremena djece i mladih do 18 godina života.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja nevladine organizacije

Strateški cilj: Uspostaviti dijalog i saradnju Općine sa NVO-ima na unapređenju sveobuhvatne brige o djeci i mladima i realizaciji AP za djecu ONGS				
Specifični cilj 1: Obezbijediti podršku za razvoj i održivost NVO-a koje rade s djecom i za djecu				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Pružati podršku NVO-ima kroz ustupanje prostora za rad uz olakšice za troškove rente	Nadležna služba Općine, lokalne i međunarodne NVO	2018/20.	Tačan broj udruženja koja koriste općinske prostore
1.2.	Povećati sredstva za projekte neposrednog rada s djecom, projekte koji prate potrebe djece u zajednici i koji donose pozitivne promjene brige o djeci i mladima, i doprinose realizaciji AP za djecu ONGS	Nadležne službe Općine	2018/20.	Procenat povećanja sredstava, iznos izdvojenih sredstava, broj udruženja
1.3.	Raspisivanje javnih poziva za neprofitne organizacije, usmjeriti na rješavanje akutnih problema i poboljšanje stanja potreba djece i mladih, posebno marginalizovanih grupa na nivou Općine	Nadležne službe	2018/20.	Broj javnih poziva, iznos dodijeljenih sredstava, broj aplikacija, broj odobrenih projekata, vrsta djelatnosti udruženja
1.4.	Uspostaviti kvalitetnu evidenciju NVO-a koje rade s djecom u Općini	Nadležne službe i NVO-i	2018/20.	Broj NVO-a koje su registrirane u Općini i koje rade s djecom, broj djece uključene i vrste aktivnosti koje se provode s djecom
1.5.	Monitoring odobrenih projekata	Nadležne službe i NVO-i	2018/20.	Broj podnesenih izvještaja o realizaciji, ostvarenim rezultatima i utjecaju rezultata na promjene u zajednici i na djecu, broj djece korisnika projekata
1.6.	Promovisati rad NVO-a: štampati informativno- promotivne materijale za upoznavanje građana o radu NVO-a (flajeri, leci, brošure i dr.)	Nadležne službe i NVO-i	2018/20.	Broj promotivnih materijala

1.7.	Edukativno-informativni sastanci nevladinih organizacija sa članovima Stručnog tima, informacije o realizaciji projekta "GMD" i AP ONGS	Nadležne službe i NVO, Udruženje "Naša djeca"	2018/20.	Broj sastanaka, izvještaji, zajedničke akcije
1.8.	Informisanje javnosti o aktivnostima NVO-a putem elektronskih medija, lokalne i kantonalne TV, pisanih medija, Općinske press službe	Općinske službe, NVO-i, mediji	2018/20.	Broj priloga objavljenih u sredstvima informisanja
1.9.	Informativni pult NVO-a u Općini za promotivno-informativne materijale o radu i aktivnostima NVO-a za građane	Općinske službe, NVO-i	2018/20.	Formiran pult, izloženi materijali s aktuelnim aktivnostima NVO-a
Specifični cilj 2: Razvoj centara za mlade gdje će se odvijati okupacione aktivnosti sa djecom i mladima				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Postojeće neaktivne centre ili domove dati na javni poziv za nove korisnike i nove sadržaje za djecu	Nadležna služba Općine i NVO-i	2018/20.	Broj prostora, broj korisnika, sadržaj rada
2.2.	Podsticati otvaranje centara za djecu i mlade od strane NVO-a	Nadležna služba i NVO-i, razni donatori	2018/20.	Otvoreni centri za djecu i mlade

VIII Programsko područje

PRIVREDNI SEKTOR

U Općini Novi Grad Sarajevo aktivno je 1.439 firmi, a ukupno je registrirano 500 obrta.¹⁹ U cilju razvoja konkurentne privrede koja će pokrenuti nova radna mjesta i razvoj lokalne zajednice, Općina je prije tri godine pokrenula program "Pokrenimo Novi Grad zajedno". Tada je Općina donijela odluku da 5 % sredstava iz budžeta bude usmjereno u poticaj privrede i zapošljavanja u općini. Februara 2016. godine, Općinska služba za privredu i lokalni razvoj je organizirala privredni skup "Lokalno partnerstvo za ekonomski razvoj Općine Novi Grad Sarajevo 2016". Na skupu su između ostalog prezentirani i rezultati programa "Pokrenimo Novi Grad zajedno". Za protekle tri godine zabilježeno je povećanje radnih mjesta za 3.069²⁰ uposlenih, što je doprinijelo rastu zaposlenosti u FBiH. Unapređenju razvoja privrede na području općine značajno je doprinio Poslovni savjet Općine Novi Grad Sarajevo, kojeg čine istaknuti privrednici.

U ovom *Programskom području* još uvijek nije dovoljno iskorištena mogućnost partnerstva poduzetnika i lokalne zajednice. Nakon usvajanja, Akcioni plan za djecu Općine NGS za 2017–2018. godinu će biti prezentiran predstavnicima privrednog sektora iz općine, u cilju uspostavljanja dijaloga, saradnje i uključivanja privrednog sektora u realizaciju plana i nedostajućih kapaciteta.

¹⁹ "Info", Informativni časopis Općine Novi Grad Sarajevo, broj 15, 2016. godina

²⁰ "Info", Informativni časopis Općine Novi Grad Sarajevo, broj 15, 2016. godina

Prema našim saznanjima, do sada nije bilo organiziranih zajedničkih aktivnosti u zaštiti djece od strane privrednih organizacija i općinskih struktura.

Općinske službe su pokretale aktivnosti popularizacije i podsticanja poduzetništva kod mladih. Pod pokroviteljstvom Odsjeka za lokalni ekonomski razvoj (LER), a u okviru Sedmice poduzetništva, održana je tribina "Postani poduzetnik/ca". Tribini su prisustvovali predstavnici Ministarstva privrede i Privredne komore Kantona Sarajevo, Javne ustanove Službe za zapošljavanje KS, "Serde" i predstavnici poslovnog sektora općine. Posebno je značajno istaći prisustvo mladih: učenika "Srednje elektrotehničke škole", "Dobrinjske" i "Pete gimnazije", osnovnih škola sa područja Novog Grada, nevladinih organizacija za podršku u biznisu i drugih gostiju. Tom prilikom promovisani su vodiči za registraciju obrta i društva ograničene odgovornosti (d.o.o.), pod nazivom "Kako pokrenuti vlastiti biznis – OBRT" i "Kako u 9 koraka registrovati firmu d.o.o."

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja *Privredni sektor*

Ciljevi i aktivnosti

Strateški cilj: Podrška potrebama djece i mladih Općine Novi Grad Sarajevo od strane privrednog sektora				
Specifični cilj 1: Podrška aktivnostima djece u slobodnom vremenu				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.	Podrška aktivnostima djece i mladih u socijalnoj zaštiti i zaštiti ljudskih prava	Privredne organizacije, CSR, NVO-i	2018/20.	Broj realiziranih projekata i broj učesnika
2.	Podrška aktivnostima djece i mladih u oblasti kulture i sporta	Privredne organizacije, NVO-i	2018/20.	Broj realiziranih projekata i broj učesnika
3.	Podrška aktivnostima djece i mladih u oblasti obrazovanja	Privredne organizacije, škole, NVO-i	2018/20.	Broj realiziranih projekata i broj učesnika
4.	Podrška aktivnostima djece i mladih u oblasti sporta	Privredne organizacije, sportska udruženja	2018/20.	Broj realiziranih projekata i broj učesnika
5.	Podrška djeci u oblasti inovatorskih aktivnosti	Privredne organizacije i škole	2018/20.	Broj realiziranih projekata i broj učesnika

6.	Podrška aktivnosti djece i mladih u oblasti gender projekata	Privredne organizacije i NVO-i	2018/20.	Broj realiziranih projekata i broj učesnika
7.	Podrška aktivnostima djece i mladih u razvoju volonterskog rada	Privredne organizacije i dječija udruženja	2018/20.	Broj realiziranih projekata i broj učesnika
8.	Podrška aktivnostima NVO-a koje njeguju zdrave stilove života i okoliš	Privredne organizacije i NVO-i	2018/20.	Broj realiziranih projekata i broj učesnika

Specifični cilj 2: Uspostaviti saradnju između privrednih organizacija ONGS, Dječijeg parlamenta i NVO-a

R.B.	Aktivnost	Nosioци aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Upoznati privredne organizacije s aktivnostima Dječijeg parlamenta	Dječiji parlament i NVO "Naša djeca"	2018/20.	Broj organizacija s kojima je uspostavljena saradnja
2.2.	Organiziranje konferencije sa privrednicima, predstavnicima Općine, Dječijeg parlamenta i NVO	Privrednici, predstavnici Općine, Dječiji parlament i NVO	2018/20.	Broj predstavljenih i broj prihvaćenih projekata

Dječiji parlament Općine Novi Grad Sarajevo

ISTRAŽIVANJE POTREBA DJECE I MLADIH U OPĆINI NOVI GRAD SARAJEVO

Rezultati istraživanja djece

Tokom maja 2016. godine djeca, članovi Dječijeg parlamenta Općine Novi Grad Sarajevo, proveli su istraživanje među svojim vršnjacima u vezi sa potrebama djece u oblasti obrazovanja, socijalne zaštite, zdravlja, kulture, sporta i prostora za slobodno vrijeme djece i mladih. Istraživanjem je obuhvaćeno 121 učenik/ca osnovnih i srednjih škola uzrasta od 12 do 17 godina. Dvije fokus grupe održane su u osnovnim školama "Sokolje" i "Osman Nuri Hadžić", a obuhvatile su 21 učenika/cu.

U istraživanje su uključeni i odrasli. Održana je fokus grupa sa 14 roditelja, predstavnika Vijeća roditelja škola sa područja općine. Istraživanje je obuhvatilo sedam institucija koje se bave pitanjima potreba djece na lokalnom nivou: Centar za socijalni rad, Dom zdravlja, Policija, JU "Djeca Sarajeva", osnovne škole: "Behaudin Selmanović", "Skender Kulenović" i "Aleksa Šantić", kao i dvije nevladine organizacije "SOS Kinderdorf International" i "Oaza". U nastavku su naše preporuke za svaku od oblasti kojima smo se bavili.

PREPORUKE DJECE

SOCIJALNA ZAŠTITA

U cilju bolje socijalne inkluzije isključenih grupa neophodno je za svaku grupu izraditi specifične programe zaštite.

Siromašna djeca

- Prepoznati siromašne porodice i vrstu podrške koja im je potrebna
- Ekonomski osnažiti porodice (edukacija i pristup tržištu rada roditelja)
- Obezbijediti siromašnoj djeci pristup predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju
- Povećati visinu naknade za dječiji doplatok
- Omogućiti djeci da budu članovi sportskih klubova i drugih udruženja za djecu bez članarine
- Bolja saradnja sa socijalnom službom
- Pomoć višočlanim porodicama koje školuju djecu
- Uključiti privredni sektor

Nasilje nad djecom

- Veća edukacija roditelja, profesionalaca i djece
- Veći broj preventivnih programa podrške porodicama pod rizikom
- Podržavanje preventivnih projekata koje provodi policija u zajednici
- Rad sa roditeljima, *peer* edukacija učenika
- Medijska kampanja, upoznavanje sa posljedicama nasilja
- Kadrovsko jačanje centara za socijalni rad i povećanje njegove aktivnosti
- Veća aktivnost nevladinog sektora u cilju pomoći djeci sa posebnim potrebama, neophodno je:
- Prilagoditi javne ustanove kako bi djeca s invaliditetom imala pristup
- Formirati multidisciplinarne timove za praćenje i podršku djeci sa posebnim potrebama
- Obezbijediti uslove za rad s ovom djecom
- Organizovati različite aktivnosti kojima će ova djeca ispunjavati svoje slobodno vrijeme
- Veći i konkretniji rad nevladinih organizacija

OBRAZOVANJE

Predškolski odgoj

- Povećati kapacitete predškolskih ustanova kako bi se obuhvatio što veći broj djece
- Ojačati stručne timove, posebno kada se radi o djeci sa poteškoćama u razvoju
- Organizovati edukativne radionice i uspostaviti bolju saradnju s roditeljima na relaciji roditelj – odgajatelj, zajednički isplanirati i osmisliti određene aktivnosti za djecu
- Iznaći mogućnost za bolju uključenost djece predškolskog uzrasta iz ruralnih i prigradskih sredina
- U saradnji sa NVO-ima organizovati izlete djece u prirodi, posjete pozorišnim predstavama i druge kulturne i zabavne sadržaje
- Iznaći mogućnosti i prilagoditi cijene boravka djece u obdaništima prema ekonomskom statusu roditelja
- Podići svijest građana o očuvanju prostora
- U saradnji sa NVO-ima i drugim zainteresovanim subjektima organizovati akcije uređenja prostora oko vrtića i drugih prostora za djecu u zajednici
- Uspostaviti saradnju i uključiti privredni sektor na rješavanju određenih pitanja za interes djeteta
- Uključiti članove Dječijeg parlamenta Općine Novi Grad Sarajevo u aktivnosti usmjerene na uređenje prostora oko vrtića, igrališta i parkova

Osnovno obrazovanje

- Opremljene škole s odgovarajućom kabinetskom opremom
- Sigurna i opremljena školska dvorišta
- Fiskulturne sale u školama u kojima ih nema
- Iznaći mogućnosti za obezbjeđenje prostora za produženi boravak djece
- Organizovati školske kuhinje i užinu prilagoditi
- Podsticati nadarenu djecu i stvaralaštvo djece
- Bolja informisanost djece o pravima djeteta
- Više nevladinih projekata u kojima učestvuju djeca

SPORT I KULTURA

- Izgradnja i adaptacija postojećih sportskih objekata i terena
- Obnoviti parkove i obezbijediti veću sigurnost
- Izgradnja parkova u naseljima u kojima ih nema
- Povećati broj posjeta kulturnim ustanovama i organizovati više izleta u prirodu
- Organizovati radionice edukativnog karaktera o temi zdravog života
- Organizovati različite programe za uključivanje djece sa posebnim potrebama u sportske aktivnosti

ZDRAVSTVO

- Obezbijediti dovoljan broj pedijatara i ljekara specijalista
- Više promotivnih i preventivnih programa za sticanje zdravih životnih navika
- Bolja informisanost o uslugama koje nude zdravstvene institucije na području općine
- Dovoljan broj ambulanti
- Razmotriti mogućnost uvođenja pokretnih i stomatoloških ambulanti
- Savremena i adekvatna oprema
- Podići nivo higijene u zdravstvenim ustanovama
- Poboljšati odnos između pacijenta i osoblja

Preporuke su proistekle iz istraživanja koje su proveli članovi Dječijeg parlamenta i one su sastavni dio Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo.

POPIS SKRAĆENICA

AP	Akcioni plan
APONGS	Akcioni plan Općine Novi Grad Sarajevo
BiH	Bosna i Hercegovina
CIVITAS	Građanstvo – stanovništvo - Centri za ljudska prava
CSR	Centar za socijalni rad
Cyberbulling	Maltretiranje pomoću elektronske tehnologije
DZ	Dom zdravlja
FBIH	Federacija Bosne i Hercegovine
g. / god.	godina
HHC	NVO Hope and Homes for Children
HIV / AIDS	Virus humane imunodeficijencije / Sindrom stečene imunodeficijencije
JU	Javna ustanova
JUDZ KS	Javna ustanova Dom zdravlja Kantona Sarajevo
JRiM	Javni red i mir
KJU	Kantonalna javna ustanova
KS	Kanton Sarajevo
KUD	Kulturno-umjetničko društvo
LEAP	Lokalni akcioni plan
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MZ	Mjesna zajednica
ONGS	Općina Novi Grad Sarajevo
NVO	Nevladina organizacija
OJ DZNG	Organizaciona jedinica Doma zdravlja Novi Grad
OKP PS	Općinska komisija policije policijske stanice
OŠ	Osnovna škola
OUN	Organizacija Ujedinjenih nacija
PS	Policijska stanica
PU	Policijska uprava
UG	Udruženje građana
UN	Ujedinjene nacije

SADRŽAJ

“GRAD / OPĆINA PO MJERI DJETETA”	3
UVOD	5
AKCIONI PLAN ZA DJECU OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO 2018–2020. GODINA	6
I Programsko područje	8
ZAKONSKA REGULATIVA I FINANSIJSKI OKVIR.....	8
Stanovništvo Općine Novi Grad Sarajevo.....	10
Mjesne zajednice.....	11
Podaci o infrastrukturi za djecu u mjesnim zajednicama	12
II. Programsko područje.....	19
SOCIJALNA ZAŠTITA DJECE.....	19
Analiza stanja.....	20
Oblici socijalne zaštite koje provodi Kantonalni centar za socijalni rad – Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo	24
Oblici socijalne zaštite djece i porodica koje provodi Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo Općine Novi Grad Sarajevo	30
III. Programsko područje.....	34
OBRAZOVANJE DJECE.....	34
Analiza stanja.....	34
Predškolski odgoj i obrazovanje	34
Obuhvat djece predškolskim odgojem – uporedni podaci	35
Osnovno i srednje obrazovanje	36
Obuhvat djece osnovnoškolskim obrazovanjem	36
Participacija djece u obrazovnom sistemu	39
IV. Programsko područje.....	48
SLOBODNO VRIJEME DJECE, REKREACIJA, SPORT I KULTURA	48
Strateški dokumenti i pravilnici.....	48
Analiza stanja.....	48
Sportska infrastruktura i sportske aktivnosti djece.....	48
Kulturne aktivnosti.....	55
V. PROGRAMSKO PODRUČJE.....	60
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA DJECE	60
VI. Programsko područje	67
SIGURNO I ZDRAVO OKRUŽENJE ZA DJECU	67
Zaštita životne sredine	67
Sigurnost djece u zajednici (analiza stanja).....	68
Preventivne akcije na povećanju sigurnosti djece u saobraćaju	68
Briga o djeci koja su izložena zloupotrebi pušenja, alkohola i psihotropnih supstanci	70
Zaštita djece od opasnosti od mina	70
Postupanje sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku	70
Prevenција maloljetničkog prestupništva	72
Doprinos policije integraciji djece sa poteškoćama u razvoju u lokalnu zajednicu.....	73

Ulaganja Općine Novi Grad u oblasti Sigurno i zdravo okruženje za djecu.....	75
VII. Programsko područje	79
NEVLADINE ORGANIZACIJE	79
Podrška razvoju djeteta u različitim aspektima.....	79
VIII. Programsko područje	85
PRIVREDNI SEKTOR	85
Ciljevi i aktivnosti u okviru područja Privredni sektor.....	86
Dječiji parlament Općine Novi Grad Sarajevo.....	88
ISTRAŽIVANJE POTREBA DJECE I MLADIH U OPĆINI NOVI GRAD SARAJEVO	88
Rezultati istraživanja djece.....	88
PREPORUKE DJECE.....	89
SOCIJALNA ZAŠTITA	89
Siromašna djeca.....	89
Nasilje nad djecom	89
OBRAZOVANJE	90
Predškolski odgoj.....	90
Osnovno obrazovanje	90
SPORT I KULTURA	91
ZDRAVSTVO.....	91
POPIS SKRAĆENICA.....	92

UDRUŽENJE ZA OSTVARIVANJE PRAVA DJETETA
"NAŠA DJECA" SARAJEVO